

**รายงานการประเมินประสิทธิภาพ
การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง
และวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา**

**สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ**

371.33 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ส 691 ร รายงานการประเมินประสิทธิภาพการใช้อีวิทยุกระจายเสียง
และวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา / จุมพล รอดคำดี /
กรุงเทพฯ : 2546

266 หน้า

ISBN 974 - 650 - 448 - 7

1. สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา - การประเมินผล
2. สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา - การประเมินผล
3. ชื่อเรื่อง

รายงานการประเมินประสิทธิภาพการใช้อีวิทยุกระจายเสียงและ
วิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

สิ่งพิมพ์ สกศ.

อันดับที่ 12 / 2547

พิมพ์ครั้งที่ 1

ตุลาคม 2546

จำนวน

1,000 เล่ม

จัดพิมพ์เผยแพร่

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ถนนสุขุวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทร 0-2668-7123 ต่อ 2327

โทรสาร 0-2243-7914

Web Site : <http://www.onec.go.th>

สำนักพิมพ์

หจก. ภาพพิมพ์

296 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 40 ถนนจรัญสนิทวงศ์
แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700

โทร. 0-2433-0026-7, 0-2433-8586

โทรสาร 0-2433-8587

คำนำ

คลื่นวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ถือเป็นทรัพยากรที่มีค่าของชาติ และเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงความรู้ได้ตลอดชีวิต โดยปราศจากข้อจำกัดด้านโอกาส ถิ่นที่อยู่ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงได้กำหนดให้รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำ และโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปแบบอื่น เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

เพื่อให้มีการพัฒนานโยบายการใช้วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) จึงได้มอบหมายให้รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี รองศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ พิมลสินธุ์ และรองศาสตราจารย์ อรุณีประภา หอมเศรษฐี ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ดำเนินการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน เพื่อนำข้อค้นพบไปประกอบการกำหนดนโยบายการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

สำนักงานฯ หวังว่ารายงานผลการประเมินฉบับนี้ จะกระตุ้น-
ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและมุ่งพัฒนาประสิทธิภาพ
การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

สุดท้ายนี้ สำนักงานฯ ขอขอบคุณคณะผู้ประเมินทั้ง
3 ท่าน รวมทั้ง รองศาสตราจารย์ นิตา ชูโต และศาสตราจารย์
ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อคิดเห็นในการปรับปรุงรายงาน-
ผลการประเมินฉบับนี้จนแล้วเสร็จตามวัตถุประสงค์

๕๐ ๖๖ —
๖

(นายรุ่ง แก้วแดง)

เลขาธิการสภาการศึกษา

คำชี้แจง

รายงานผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้อีวีทยูกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียนนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานตามโครงการประเมินประสิทธิภาพการใช้อีวีทยูกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการใช้ประโยชน์จากอีวีทยูกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา รวมทั้งปัญหาและอุปสรรค ทั้งนี้เพื่อนำผลการประเมินไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและวางแผนการพัฒนาการใช้อีวีทยูกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

ในการดำเนินงานประเมินผลครั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้มีการดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทราบสถานภาพปัจจุบันของการดำเนินงานเกี่ยวกับอีวีทยูกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในประเทศไทย

2. ประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ข้อคิดเห็นและแนวทางในการประเมินประสิทธิภาพการใช้อีวีทยูกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

3. กำหนดกรอบแนวทางการประเมินและเชิญคณะผู้ประเมินประชุมปรึกษาหารือร่วมกับที่ปรึกษาและผู้บริหารของ สกศ. เพื่อ-

ให้คณะผู้ประเมินจัดทำข้อเสนอโครงการเสนอ สกศ. ซึ่งที่ประชุมเห็นควรให้จำกัดขอบเขตการประเมินระยะแรกเฉพาะการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. สกศ. อนุมัติโครงการและทำสัญญาจ้างคณะผู้ประเมินประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี รองศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ พิมลสินธุ์ และรองศาสตราจารย์ อรุณีประภา หอมเศรษฐี โดยกำหนดระยะเวลาดำเนินการ 6 เดือน ระหว่างเดือนกันยายน 2545 - เดือนกุมภาพันธ์ 2546 และให้ดำเนินการประเมินเฉพาะสื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียนในความรับผิดชอบของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

5. คณะผู้ประเมินได้จัดทำเครื่องมือและกรอบการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเสนอ สกศ. และได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างคณะผู้ประเมินและผู้แทนจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพิจารณาแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และกลุ่มตัวอย่าง

6. เมื่อคณะผู้ประเมินได้จัดทำรายงานผลการประเมินเสนอต่อ สกศ. แล้ว สกศ. ได้จัดให้มีการสัมมนาเพื่อให้คณะผู้ประเมินนำเสนอรายงานผลการประเมินต่อผู้ทรงคุณวุฒิและบุคคลที่เกี่ยวข้องเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2546 ณ โรงแรมมารวย การ์เด็น กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้อภิปรายนำในการวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะ 2 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ นิตา ชูโต และศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ หลังจากนั้น

จึงได้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากที่ประชุมสัมมนาไปพิจารณา-
ปรับปรุงและเรียบเรียงรายงานผลการประเมินอีกครั้งหนึ่ง

จากข้อมูลและข้อค้นพบในรายงานผลการประเมินประสิทธิภาพ
การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา สำนัก-
ประเมินผลการจัดการศึกษา สกศ. ได้นำไปวิเคราะห์และ-
สังเคราะห์ประกอบการจัดทำรายงานการติดตามและประเมินผล-
การปฏิรูปการศึกษาในด้านสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ เพื่อ-
นำไปสู่การกำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมการผลิต
การพัฒนา และ การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ให้เกิด-
ประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

ตุลาคม 2546

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิภาพการเรียนรู้ และการใช้ประโยชน์จากการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาอุปสรรคในการใช้สื่อวิทยุโรงเรียน และสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน และเพื่อนำผลการประเมินไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย และวางแผนดำเนินงานสำหรับการพัฒนาสื่อวิทยุโรงเรียน และสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย กลุ่มนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มครูประจำวิชา/ครูประจำชั้น และกลุ่มผู้ผลิตรายการวิทยุโรงเรียน และรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

สำหรับการวิจัยประเมินผลครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างแน่นอน และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีการสัมภาษณ์ตัวต่อตัว (Face - to - Face Interview)

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

กลุ่มนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสื่อวิทยุกระจายเสียงมีความจำเป็นมากต่อการเรียน หากมีการติดตามรับฟังอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอแล้วจะสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเรียนและประโยชน์ต่อตนเองได้มาก เพราะรายการต่างๆ ที่นำเสนอมีเนื้อหาตรงตามบทเรียนช่วยทำให้เกิดความชัดเจนในการศึกษาวิชานั้นๆ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสนใจรายการประเภทเสริมความรู้ทั่วไป ร่องลงมาเป็นรายการสอนโดยตรง

คุณภาพและความเหมาะสมของสื่อวิทยุกระจายเสียงกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในประเด็น สื่อวิทยุกระจายเสียงช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้มากขึ้น ตรงตามบทเรียนในชั้นเรียน ความยาวของรายการมีความเหมาะสมต่อการเรียนในแต่ละครั้ง และช่วยให้การเรียนเกิดความเข้าใจง่าย

ความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านเทคโนโลยีของครู อาจารย์ หรือผู้ผลิตสื่อวิทยุกระจายเสียง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าครูอาจารย์ และผู้ผลิตรายการสื่อวิทยุกระจายเสียงมีความรอบรู้ในเนื้อหาสาระดี ภาษาที่ใช้เหมาะสมและง่ายต่อความเข้าใจ น้ำเสียงและลีลาการนำเสนอดี

ความรู้ความสามารถในการรับสื่อวิทยุกระจายเสียงของ-
สถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามี¹ความชัดเจนของ-
เสียงดี และคุณภาพของเครื่องรับวิทยุดี

ความพึงพอใจในการรับสื่อวิทยุกระจายเสียงของ
ผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พึงพอใจอย่างมี²นัยสำคัญทาง
สถิติต่อการรับฟังสื่อวิทยุกระจายเสียงในส่วน³ของรายการต่าง ๆ
ครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการของนักเรียน รายการต่าง ๆ
มีประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และรายการต่าง ๆ มี-
เนื้อหาตรงตามบทเรียนที่เรียนในชั้นเรียน และกลุ่มตัวอย่างมีความ-
พึงพอใจความยาวของแต่ละรายการ ช่วงเวลาการออกอากาศ ความ-
สะดวกในการรับฟัง และกิจกรรมเสริมบทเรียน แต่สำหรับ⁴
คู่มือประกอบการรับฟังกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับ-
ปานกลาง

ผลกระทบด้านบวกที่ได้รับ คือ การได้รับความรู้เพิ่มขึ้น
มีการพัฒนาตนเองมาก และนำความรู้มาประยุกต์ใช้กับชีวิต
ประจำวัน และในวิชาเรียนได้ดี สำหรับผลกระทบด้านลบที่
ได้รับ คือ หากมีการรับฟังตามไม่ทันจะทำให้ไม่รู้เรื่อง เกิดความ
เบื่อหน่ายในการรับฟัง

ปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ ตารางออกอากาศไม่ตรง
กับตารางเรียน คู่มือประกอบการรับฟังไม่เพียงพอ⁵กับจำนวน
โรงเรียน เครื่องรับวิทยุเก่า เสียงไม่ชัดเจน

กลุ่มครูประจำวิชา/ครูประจำชั้น

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็น⁶ว่ารายการต่าง ๆ ที่

นำเสนอผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียง ตรงกับบทเรียนในชั้นเรียน เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งเป็นการช่วยพัฒนาการเรียนของ นักเรียนได้ดี และหากมีคู่มือประกอบกับการรับฟังรายการแล้วจะทำให้ การเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ความรู้ ความสามารถของครู อาจารย์ที่บรรยายผ่านสื่อ วิทยุกระจายเสียงมีความสามารถในการถ่ายทอดได้ดี ภาษาชัดเจนดี ลีลาหน้าเสียงดี มีการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่าง

รายการที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียง ทำให้ครูสามารถ พัฒนาทักษะการสอนได้มาก โดยการนำเทคนิคต่างๆ ที่ได้รับจาก สื่อวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการเรียนการสอน

ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการใช้สื่อ วิทยุกระจายเสียง คือ เครื่องรับสัญญาณไม่ดี วิทยุเก่า จึงควรมี การติดตามตรวจสอบคุณภาพของวิทยุแต่ละโรงเรียน ตารางการ ออกอากาศไม่สัมพันธ์กับตารางเรียน และความล่าช้าของคู่มือการ เรียน การสอน ความไม่ชัดเจนในการพูดของครูผู้สอนผ่านสื่อวิทยุ กระจายเสียง

กลุ่มผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง

การผลิตสื่อวิทยุกระจายเสียงนั้นจะเลือกผลิตวิชาที่มีคนนิยม มากส่วนใหญ่เป็นวิชานาฏศิลป์ ดนตรี ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และ สปช. รูปแบบการนำเสนอรายการเป็นละคร นิทาน สำหรับบทเรียนที่สื่อวิทยุกระจายเสียงประสบความสำเร็จ เป็นบทเรียนในชั้นเรียนระดับประถมศึกษา ปัญหาของสื่อวิทยุ กระจายเสียงคือ ความไม่ชัดเจนของควมรับผิดชอบของศูนย์

เทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งมีผลต่อการจัดระบบประมาณ และจากข้อจำกัดด้านงบประมาณทำให้เกิดปัญหาที่ตามมาคือ ไม่มีงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ที่ใช้รับสัญญาณ ไม่มีงบประมาณในการฝึกอบรมครูผู้สอนวิทยุกระจายเสียง ต้องเลือกผลิตเฉพาะรายการที่จำเป็นมาก และทำให้มีการจัดทำตารางออกอากาศ เอกสารประกอบการรับฟังน้อยลง

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์ เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

กลุ่มนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา มีความจำเป็นมากต่อการเรียน ทำให้ได้รับความรู้ใหม่ๆ นอกเหนือจากในบทเรียน และหากมีการติดตามรับชมรายการอย่างต่อเนื่องจะทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเรียน ช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้ ทำให้ง่ายขึ้น เพราะมองเห็นภาพ มีการอธิบายภาพประกอบ ลักษณะรายการที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สนใจเป็นประเภทเสริมความรู้ทั่วไป

ด้านคุณภาพและความเหมาะสมของสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในประเด็นสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้มากขึ้น ช่วยให้การเรียนเกิดความเข้าใจง่าย ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ตรงตามบทเรียนในชั้นเรียน และความยาวของรายการมีความเหมาะสมต่อการเรียนในแต่ละครั้ง

ด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านเทคโนโลยีของครู อาจารย์ หรือผู้ผลิตสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าครูอาจารย์ และผู้ผลิตรายการสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อศึกษามีความรอบรู้ในเนื้อหาสาระดีมาก ภาษาที่ใช้เหมาะสมและง่ายต่อความเข้าใจ บุคลิกภาพ น้ำเสียงและลีลาการนำเสนอดี

ด้านความรู้ ความสามารถในการรับสื่อวิทยุโรงเรียนเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าคุณภาพของเครื่องรับโทรทัศน์ ความชัดเจนของเสียง และความชัดเจนของภาพดี

ความพึงพอใจในการรับสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการรับชมสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา เนื่องจากรายการต่างๆ มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน รายการต่างๆ ครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการของนักเรียน รายการต่างๆ มีเนื้อหาตรงตามบทเรียนที่เรียนในชั้นเรียน ช่วงเวลาการออกอากาศ และกิจกรรมเสริมบทเรียน สำหรับคู่มือประกอบการรับฟัง กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ผลกระทบด้านบวกที่ได้รับ คือ ทำให้สนใจค้นคว้าเพิ่มเติมมากขึ้น เข้าใจเนื้อหาบทเรียนมากขึ้น ผลกระทบด้านลบที่ได้รับ คือ การรับชมรายการไม่ต่อเนื่องทำให้ไม่เข้าใจและเกิดความเบื่อหน่าย

ปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ คุณภาพของเครื่องรับโทรทัศน์เก่า จำนวนเครื่องรับโทรทัศน์มีน้อย และเวลาการออกอากาศไม่ตรงกับตารางเรียน

กลุ่มครูประจำวิชา/ประจำชั้น

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่ารายการต่างๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียนตรงกับบทเรียนในชั้นเรียน และช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียน นักเรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้น ความรู้ ความสามารถของครู อาจารย์ที่บรรยายผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อศึกษามีวิสัยทัศน์ดี ภาษาชัดเจนเข้าใจง่าย

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการอธิบายมีความเหมาะสมดี รายการที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ทำให้ครูสามารถพัฒนาทักษะการสอนได้มาก ครูได้ดูแนวทางทักษะเทคนิคใหม่ๆ แล้วยนำมาพัฒนาทักษะของตนเอง

ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา พร้อมทั้งแนวทางการแก้ไข

- เครื่องรับสัญญาณเก่า ภาพและเสียงไม่ชัดเจน และเครื่องรับโทรทัศน์มีไม่เพียงพอ จึงควรมีการเพิ่มงบประมาณจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน

- โรงเรียนต่างๆ ได้รับตารางการออกอากาศล่าช้า คู่มือการเรียนการสอนล่าช้า จึงควรมีคู่มือการเรียนการสอน แบบฝึกหัด ตารางการออกอากาศ แจกตามโรงเรียนต่างๆ ล่วงหน้าก่อนการจัดตารางสอน

กลุ่มผู้ผลิตรายการวิทยุโรงเรียน

การผลิตสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา นั้นเป็นลักษณะ สื่อเสริมการเรียนการสอนในชั้นเรียนสำหรับนักเรียน พิจารณา เลือกรายการที่ยากต่อการเรียนการสอน มีการจัดทำรายการเป็น Package โดยเริ่มต้นจากการพิจารณาหลักสูตร วิเคราะห์เนื้อหา นำเนื้อหาจัดทำรายการ มีเอกสารประกอบการเรียนการสอน ครู-รับชมไปพร้อมๆ กับนักเรียน ซึ่งครูผู้สอนควรมีการศึกษาล่วงหน้า ทำความเข้าใจรายการว่ามีจุดประสงค์อย่างไร

ปัญหาของสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา คือ ข้อจำกัดด้านงบประมาณทั้งในด้านการผลิตรายการ และการจัดหาอุปกรณ์ เครื่องรับสัญญาณ และการขาดความสนใจอย่างจริงจังของผู้บริหารโรงเรียนในการนำสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไปใช้เป็น เครื่องมือประกอบการเรียนการสอน

จากปัญหาดังกล่าวควรหาแนวทางเพื่อให้การใช้สื่อวิทยุ-โทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียนมีประสิทธิภาพ เช่น การทำ-เป็น Free TV เพื่อตัดปัญหาเกี่ยวกับเรื่องชุดรับสัญญาณ และการ-บริหารจัดการภายในโรงเรียนควรให้ความสำคัญในการใช้สื่อวิทยุ-โทรทัศน์เพื่อการศึกษาเสริมการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มนักเรียน และครู-ประจำวิชา/ประจำชั้น มีความเห็นตรงกันว่าสื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา มีความจำเป็นต่อการเรียนการ-สอนมาก ช่วยเสริมความรู้ ทำให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้น ครูอาจารย์-

ที่บรรยายผ่านสื่อวิทยุโรงเรียนและสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา นั้น-
มีความรู้ ความสามารถ บุคลิกภาพดี ทำให้ครูในชั้นเรียนเกิด-
พัฒนาการด้านการสอน มีแนวคิดทักษะใหม่ๆ เกิดขึ้น ซึ่งมีส่วน-
สำคัญที่ทำให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษา

การเรียนการสอนผ่านสื่อวิทยุโรงเรียนและสื่อวิทยุโทรทัศน์
เพื่อศึกษานั้น นักเรียนและครูได้รับผลกระทบด้านบวกมากกว่า-
ด้านลบ ซึ่งผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพราะการขาด
ความต่อเนื่องในการรับชม/รับฟังรายการ ทำให้เกิดความ
ไม่เข้าใจในบทเรียนซึ่งมีส่วนน้อย

สิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์เทคโนโลยี
ทางการศึกษา คือ การกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานและ-
มีการให้งบประมาณตามแผนอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยด้วย ที่ผ่านมา-
ดูเหมือนว่าผู้บริหารระดับกระทรวงและระดับกรม มิได้เอาใจใส่ที่-
จะทำให้ศูนย์ฯ ต้องทำหน้าที่ผลิตสื่อหลักให้กับทุกกรม กอง
ในกระทรวงศึกษาธิการ เพราะผลสะท้อนที่ได้รับข้อมูลในการวิจัย-
ในครั้งนี้อย่างถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีทัศนคติที่เป็นบวก
ก็ตาม แต่เมื่อถามถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นแล้ว จะสะท้อนถึงความ-
เอาใจใส่ของกระทรวงและผู้บริหารระดับกรมที่ผ่านมาเป็นอย่างดี
ซึ่งผู้บริหารกระทรวงยังมองไม่เห็นว่าคุณศูนย์ฯ นี้จะให้บริการการผลิต-
สื่อต่างๆ ให้แก่ทุกกรมในกระทรวงได้ และยิ่งกว่านั้นถึงแม้ว่าคุณศูนย์ฯ
จะเป็นหน่วยงานหนึ่งในกรมการศึกษาออกโรงเรียนก็ตาม ก็ยังมี
ปัญหาในการให้การสนับสนุนในการปรับปรุงการผลิตสื่อให้
ทันสมัย และปรับเปลี่ยนเครื่องมือทั้งการส่งและการรับสัญญาณจาก-

สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ให้มีความต่อเนื่องและสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับสารที่เป็นครูและนักเรียนในโรงเรียนต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่น่าเสียดายที่กระทรวงศึกษาธิการยังมีนโยบายที่ใช้ศูนย์ฯ ที่ไม่คุ้มค่า ตรงกันข้ามผู้บริหารได้แสดงถึงความไว้วางใจเชื่อใจกับการผลิตรายการในสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีโทรทัศน์อื่น แม้กระทั่งยินดีที่จะจ่ายเงินเพื่อเป็นค่าเวลาแก่สถานีเหล่านั้นก็ตาม เพราะฉะนั้นการผลิตรายการวิทยุโรงเรียนและการผลิตรายการโทรทัศน์ทางการศึกษาที่ดีมีคุณภาพจึงยังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร

ดังนั้นหากมีการสนับสนุนการเรียนการสอนผ่านสื่อวิทยุโรงเรียนและสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาอย่างชัดเจนในหลายๆ ด้านจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนได้ ควรสนับสนุนด้านต่างๆ ดังนี้

ส่วนกลาง

1. สนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้ในการผลิตรายการที่มีคุณภาพ และมีการประเมินผลรายการต่างๆ ที่สอนผ่านสื่อวิทยุโรงเรียนและสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนในแต่ละระดับชั้น
2. สนับสนุนงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตรายการ อุปกรณ์ในการรับชม/รับฟัง ให้เพียงพอต่อความต้องการของแต่ละโรงเรียน มีการตรวจสอบอุปกรณ์รับชม/รับฟังตามโรงเรียนต่างๆ หากอุปกรณ์เก่า ชำรุด ควรจัดหาให้ใหม่

3. สนับสนุนงบประมาณในการจัดอบรมครู อาจารย์ ผู้บริหาร-โรงเรียน เพื่อสานต่อการพัฒนาการใช้สื่อวิทยุโรงเรียนและสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
4. คู่มือการรับชม/รับฟังรายการ คู่มือการเรียนการสอนตารางออกอากาศ ควรแจกจ่ายให้ตามโรงเรียนต่างๆ อย่างทั่วถึงและมีจำนวนมากพอกับความต้องการของโรงเรียน โดยเฉพาะตารางออกอากาศควรจัดส่งก่อนการจัดตารางสอนประจำภาค เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันระหว่างตารางออกอากาศกับการสอนในชั้นเรียน ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น
5. ควรมีการทบทวนนโยบายเรื่องภารกิจของศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาให้มีทิศทางที่ชัดเจน ต่อเนื่อง และสอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน

ระดับโรงเรียน

1. ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนผ่านสื่อวิทยุโรงเรียนและสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา อาจกำหนดเป็นนโยบายให้ครูในโรงเรียนนำมาใช้เสริมการสอน
2. จัดบุคลากรที่รับผิดชอบการจัดตารางให้กับชั้นเรียนเพื่อเข้ารับชม/รับฟังรายการต่างๆ ผ่านสื่อวิทยุโรงเรียนและสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา เป็นผู้เปิดเครื่องรับทำการอัดเทปรายการสำหรับให้นักเรียนฟังซ้ำได้ รวมทั้งการดูแลรักษาอุปกรณ์การรับชม/รับฟังต่างๆ และเป็นผู้ที่ติดต่อประสานงานกับส่วนกลางเกี่ยวกับสื่อวิทยุโรงเรียนและสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
คำชี้แจง	(1)
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	(4)
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมา	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมิน	3
3. ขอบเขตของการประเมิน	3
4. ระเบียบวิธีการประเมิน	4
5. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	5
6. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	7
7. เกณฑ์การประเมินผล	10
8. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	11
9. การวิเคราะห์ข้อมูล	13
10. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	14
11. การนำเสนอรายงานผลการประเมิน	14
บทที่ 2 ความเป็นมาและสภาพการดำเนินงานวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในประเทศไทย	17
1. วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา	17
1.1 ความเป็นมา	17

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1.2 การดำเนินงานวิทยุกระจายเสียง เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน	21
1.3 ผลการสำรวจสภาพการใช้วิทยุ กระจายเสียงเพื่อการศึกษา	31
1.4 ปัญหาและอุปสรรค	39
2. วิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา	42
2.1 ประเภทของวิทยุโทรทัศน์	42
2.2 ความเป็นมาของวิทยุโทรทัศน์ เพื่อการศึกษา	44
2.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบ	51
2.4 ปัญหาและอุปสรรค	53
บทที่ 3 ผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุ กระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน	57
1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	57
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	58
ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้สื่อวิทยุ กระจายเสียงเพื่อการศึกษา ในระบบโรงเรียน	60
ส่วนที่ 3 ประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุ กระจายเสียงเพื่อการศึกษา ในระบบโรงเรียน	74

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจในการรับสื่อ วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ของผู้เรียน	84
ส่วนที่ 5 ผลกระทบด้านบวกและ ด้านลบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ที่ใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง เพื่อการศึกษา	88
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	90
2.1 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการใช้ สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ในระบบโรงเรียน	90
2.2 ผลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ผลิตรายการ วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา	106
บทที่ 4 ผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุ โทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน	115
1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	115
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	116
ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์ เพื่อการศึกษา	118
ส่วนที่ 3 ประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์ เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน	132

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจในการรับ สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ของผู้เรียน	145
ส่วนที่ 5 ผลกระทบด้านบวก และด้านลบ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่ใช้สื่อวิทยุ โทรทัศน์เพื่อการศึกษา	149
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	151
2.1 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับ การใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ในระบบโรงเรียน	151
2.2 ผลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ผลิต รายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา	167
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ	179
1. สรุปผลการประเมิน	180
1.1 สรุปผลการประเมินประสิทธิภาพ การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ในระบบโรงเรียน	180
1.2 สรุปผลการประเมินประสิทธิภาพ การใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ในระบบโรงเรียน	195

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2. วิเคราะห์และเสนอแนะ	214
2.1 วิเคราะห์ผลการประเมินประสิทธิภาพ การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ในระบบโรงเรียน	214
2.2 วิเคราะห์ผลการประเมินประสิทธิภาพ การใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ในระบบโรงเรียน	220
2.3 อภิปรายผลและเสนอแนะ	225
เอกสารอ้างอิง	231
ภาคผนวก	233
- แบบสอบถามโครงการประเมินประสิทธิภาพ การใช้สื่อวิทยุโรงเรียนของการศึกษา ในระบบโรงเรียน	235
- แบบสอบถามโครงการประเมินประสิทธิภาพ การใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของการศึกษา ในระบบโรงเรียน	241
- แบบสัมภาษณ์เชิงลึกโครงการประเมินประสิทธิภาพ การใช้สื่อวิทยุโรงเรียนของการศึกษาในระบบ โรงเรียน (ครูประจำวิชา/ครูประจำชั้น)	247

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
- แบบสัมภาษณ์เชิงลึกโครงการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของการศึกษาในระบบโรงเรียน (ครูประจำวิชา/ครูประจำชั้น)	250
- แบบสัมภาษณ์เชิงลึกโครงการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโรงเรียนของการศึกษาในระบบโรงเรียน (นักเรียน)	253
- แบบสัมภาษณ์เชิงลึกโครงการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของการศึกษาในระบบโรงเรียน (นักเรียน)	256
- ประวัติและผลงานโดยย่อ	259
1 รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี	
1 รองศาสตราจารย์ อรุณีประภา หอมเศรษฐี	
1 รองศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ พิมลสินธุ์	

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
มาตรา 40 บัญญัติไว้ว่า

“คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง
วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากร
สื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ให้มืองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ ทำหน้าที่จัดสรร-
คลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และกำกับดูแลการ-
ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และ-
กิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้และสามารถ
พัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยใช้-
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการศึกษาทั้ง-
ในระบบโรงเรียน นอกกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 9 เทคโนโลยี-

เพื่อการศึกษา มาตรา 63 จึงได้กำหนดให้รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำ และโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปแบบอื่น เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมตามความจำเป็น

นอกจากนี้ เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 ซึ่งมีสาระสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 63 ดังกล่าวข้างต้น

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการสรรหาคณะกรรมาธิการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) และคณะกรรมาธิการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) ยังไม่แล้วเสร็จ จึงยังไม่มีองค์กรที่ทำหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติพิจารณาเห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินงานด้านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย อย่างกว้างขวางมาเป็นเวลานาน ในระหว่างนี้จึงควรมีการติดตามประเมินผลเพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เกิดประโยชน์สูงสุด สำนักงานฯ จึงได้ดำเนินโครงการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ศึกษาขึ้น เพื่อจะได้นำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา-
นโยบายด้านการใช้วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาให้
เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น โดยในระยะ-
แรก (Phase I) จะเป็นการประเมินการใช้วิทยุกระจายเสียงและ
วิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียนเท่านั้น

2. วัตถุประสงค์ของการประเมิน

1) เพื่อประเมินประสิทธิภาพการเรียนรู้ และการใช้ประโยชน์-
จากการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
ในระบบโรงเรียน

2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาอุปสรรคในการใช้สื่อ-
วิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบ
โรงเรียน

3) เพื่อนำผลการประเมินไปประกอบการพิจารณากำหนด
นโยบาย และวางแผนดำเนินงานสำหรับการพัฒนาสื่อวิทยุกระจาย-
เสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียนให้
มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

3. ขอบเขตของการประเมิน

1) การประเมินผลครั้งนี้ดำเนินการประเมินประสิทธิภาพ
การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
ในระบบโรงเรียนเท่านั้น

2) การประเมินผลครั้งนี้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่ม
ตัวอย่างที่อยู่ในโครงการการใช้สื่อวิทยุเพื่อการศึกษาเรียนการสอนใน

โรงเรียน ซึ่งเรียกว่าวิทยุโรงเรียน และสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการ-
ศึกษาของศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน
ในช่วงระหว่างเดือนกันยายน 2545 ถึงกุมภาพันธ์ 2546

3) การประเมินผลครั้งนี้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่ม
ตัวอย่างที่อยู่ในโครงการการใช้สื่อวิทยุโรงเรียน และสื่อวิทยุโทรทัศน์-
เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยเก็บข้อมูล-
กลุ่มตัวอย่างในเขตกรุงเทพฯ-ปริมณฑล และภูมิภาค รวม 5 เขต

4) การประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง
และสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียนนี้ จะวัดเฉพาะ-
รายการที่ผลิตเองในประเทศไทย

4. ระเบียบวิธีการประเมิน

เพื่อให้การประเมินผลครั้งนี้มีความรัดกุมและสมบูรณ์ จึงได้แบ่ง-
วิธีการประเมินผลเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)
ใช้วิธีการสำรวจ (Survey) โดยประมวลและวิเคราะห์ผลการ-
ประเมินจากกลุ่มตัวอย่าง ณ ช่วงเวลาหนึ่งโดยเน้นการวัดครั้งเดียว
(One-shot Descriptive Study)

ส่วนที่ 2 วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)
(1) การสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus-group Interview) โดยการ
เชิญผู้ผลิตรายการมาประชุมให้ข้อคิดเห็นร่วมกันเพื่อให้ได้มาซึ่ง-
ข้อมูลเชิงคุณภาพและลุ่มลึก

(2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) กลุ่มครูประจำวิชา/ครูประจำชั้น และนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและเป็นการเสริมความรู้ความเข้าใจข้อมูลที่ได้จากการสำรวจอีกทางหนึ่ง

5. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร การศึกษาครั้งนี้ประชากรคือกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน แบ่งเป็น 4 กลุ่มคือ

- (1) นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6
- (2) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3
- (3) ครูประจำวิชา/ครูประจำชั้น
- (4) ผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงและรายการโทรทัศน์

เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

(1) การสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ครูประจำวิชา/ครูประจำชั้น จำนวนรวมทั้งสิ้น 1,680 ตัวอย่าง ผู้ผลิตรายการ 2 กลุ่ม คือ ผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงและผู้ผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

(2) แผนการสุ่มตัวอย่างตามประเภทของประชากร (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดขนาดตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sample)

ขนาดตัวอย่างของสื่อวิทยุกระจายเสียง

เขต	ป.4 - ป.6/ ม.1 - ม.3		ครูประจำวิชา/ ครูประจำชั้น	รวม
	แบบ สอบถาม	สัมภาษณ์ เชิงลึก	สัมภาษณ์ เชิงลึก	
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	120	24	24	168
ภาคกลาง	120	24	24	168
ภาคเหนือ	120	24	24	168
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	120	24	24	168
ภาคใต้	120	24	24	168
รวม	600	120	120	840

ขนาดตัวอย่างของสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

เขต	ป.4 - ป.6/ ม.1 - ม.3		ครูประจำวิชา/ ครูประจำชั้น	รวม
	แบบ สอบถาม	สัมภาษณ์ เชิงลึก	สัมภาษณ์ เชิงลึก	
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	120	24	24	168
ภาคกลาง	120	24	24	168
ภาคเหนือ	120	24	24	168
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	120	24	24	168
ภาคใต้	120	24	24	168
รวม	600	120	120	840

6. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

การวิจัยประเมินผลครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างแน่นอน จำนวน 2 ชุด และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 4 ชุด เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล สำหรับแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ตัวต่อตัว (Face - to - Face Interview) ประกอบด้วย คำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด 5 ส่วน คือ

แบบสอบถามสำหรับประเมินประสิทธิภาพสื่อวิทยุกระจายเสียง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- เพศ อายุ กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

2.1 จำนวนสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

2.2 ความต้องการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

ส่วนที่ 3 ประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

3.1 คุณภาพและความเหมาะสมของการส่งผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

- คุณภาพและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระที่ส่งผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

- คุณภาพและความเหมาะสมของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการส่งผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

3.2 ความรู้ ความสามารถและทักษะด้านเทคโนโลยีของครู อาจารย์ หรือผู้ผลิตสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

3.3 ความสามารถในการรับสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจในการรับสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของผู้เรียน

ส่วนที่ 5 ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่ใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

แบบสอบถามสำหรับประเมินประสิทธิภาพสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- เพศ อายุ กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

2.1 จำนวนสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

2.2 ความต้องการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ส่วนที่ 3 ประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

3.1 คุณภาพและความเหมาะสมของการส่งผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

- คุณภาพและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระที่ส่งผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

- คุณภาพและความเหมาะสมของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการส่งผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

3.2 ความรู้ ความสามารถและทักษะด้าน-
เทคโนโลยีของครู อาจารย์ หรือผู้ผลิตสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

3.3 ความสามารถในการรับสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อ-
การศึกษาของสถานศึกษา

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจในการรับสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อ
การศึกษาของผู้เรียน

ส่วนที่ 5 ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่ใช้สื่อวิทยุ
โทรทัศน์เพื่อการศึกษา

เพื่อความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของ
แบบสอบถาม หลังจากร่างแบบสอบถามเสร็จและได้รับความเห็น-
ชอบจากผู้แทนของโครงการแล้ว ได้นำแบบสอบถามไปทดสอบ
(Pretest) กับประชาชนเป้าหมายที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมา-
วิเคราะห์หาค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่า-
สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
จากผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา กลุ่มที่ใช้สื่อวิทยุ-
กระจายเสียงเพื่อศึกษามีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้เท่ากับ
0.8191 กลุ่มที่ใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อศึกษามีค่าสัมประสิทธิ์-
อัลฟาที่ได้เท่ากับ 0.9330

7. เกณฑ์การประเมินผล

สำหรับคำถามเพื่อประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุ
กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา และความพึงพอใจ

ในการรับสื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา นั้น จะกำหนดเกณฑ์ในการวัดตามระบบ Likert Scales แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดช่วงคะแนน เป็นดังนี้

คะแนน	ช่วงคะแนน	ระดับความคิดเห็น
5	4.21 – 5.00	ดีมาก/พอใจมาก
4	3.41 – 4.20	ดีพอใจ
3	2.61 – 3.40	ปกติ/ปานกลาง
2	1.81 – 2.60	ต่ำ/ไม่พอใจ
1	1.00 – 1.80	ต่ำมาก/ไม่พอใจเลย
0	-	ไม่แสดงความคิดเห็น

8. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง แบ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

(1) กลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล- โดยการสัมภาษณ์ตัวต่อตัว (Face - to - Face Interview) และ- การสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview)

(2) กลุ่มครูประจำวิชา/ครูประจำชั้น ใช้วิธีการ- สัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview)

(3) กลุ่มผู้ผลิตรายการ ใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus - group Interview)

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มนักเรียน และกลุ่มครูประจำชั้น/ครูประจำวิชา ได้แก่ ณ สถานศึกษาระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ส่วนกลุ่มผู้ผลิตรายการระบุผู้รับผิดชอบในโครงการการใช้สื่อวิทยุโรงเรียนและสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน

3) การติดตามและควบคุมคุณภาพของงานวิจัย

◆ **คัดเลือกพนักงานเก็บข้อมูล** ได้เน้นผู้ที่มีประสบการณ์และความรู้ในการวิจัยเชิงสำรวจ พนักงานที่ได้รับการคัดเลือกจะศึกษาโครงการวิจัยเพื่อเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญของการวิจัย ผ่านการอบรมในกลยุทธ์ เทคนิคการเก็บข้อมูล การตีความของคำถามเพื่อให้ได้คำตอบที่ตรง และจะได้รับการทดสอบการเก็บข้อมูลก่อนจะออกภาคสนาม

◆ **แบ่งผู้รับผิดชอบหัวหน้าทีม และทีมเก็บข้อมูลในแต่ละจังหวัด** พร้อมกำหนดการดำเนินงาน

◆ **จัดอบรมทีมเก็บข้อมูล** เพื่อทำความเข้าใจถึงลักษณะของคำถาม วิธีการสัมภาษณ์ และกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการเก็บข้อมูลจากผู้รับผิดชอบโครงการ

◆ **ผู้วิจัยจะตรวจเช็คและประชุมกับพนักงานเก็บข้อมูลอยู่เสมอ** เพื่อเข้าใจในปัญหาอุปสรรคต่างๆ และแก้ไขได้ทันทีที่และเหมาะสม

◆ การตรวจสอบแบบสุ่ม Spot Checking จะทำโดยผู้วิจัยและ/หรือผู้รับผิดชอบทีม

◆ การประชุมหารือ เพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะพื้นที่ เฉพาะกลุ่มจะดำเนินการตามความเหมาะสม โดยในแต่ละทีมผู้รับผิดชอบทีมจะมีการพูดคุยปรึกษาหารือถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งหาวิธีแก้ไข

◆ ข้อมูลที่ได้รับจะมีการตรวจสอบโดยผู้วิจัย และ/หรือผู้รับผิดชอบทีม ก่อนออกจากพื้นที่เพื่อตรวจดูในแง่คุณภาพ และปริมาณคำตอบที่ได้รับ

9. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมนั้นจะนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึกมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล และการอภิปรายผลการวิจัย

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for Windows คำนวณสถิติ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และ ค่า t-test

10. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) ทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพการเรียนรู้ และการใช้ประโยชน์จากการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

2) ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและปัญหาอุปสรรคในการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการประเมินไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย และวางแผนดำเนินงานสำหรับการพัฒนาสื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

11. การนำเสนอรายงานผลการประเมิน

รายงานการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโรงเรียนและสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน ประกอบด้วย 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 ความเป็นมาและสภาพการดำเนินงานวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในประเทศไทย

- บทที่ 3 ผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน
- 1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ
  - 1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
- บทที่ 4 ผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน
- 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ
  - 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
- บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ

บทที่ 2

ความเป็นมาและสภาพการดำเนินงาน วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เพื่อการศึกษาในประเทศไทย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในความรับผิดชอบของศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ สามารถสรุปความเป็นมา การดำเนินงาน และปัญหาเกี่ยวกับการใช้วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียนได้ ดังนี้

1. วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

1.1 ความเป็นมา

การนำวิทยุกระจายเสียงมาใช้ในการจัดการศึกษาในประเทศไทยเริ่มขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2492 เมื่อโรงเรียนช่างกลปทุมวัน-ได้สร้างเครื่องส่งกระจายเสียงขนาดเล็กขึ้น ซึ่งมีกำลังออกอากาศประมาณ 15 วัตต์ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2543)

ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติให้กระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงขึ้น โดยใช้ชื่อว่า “สถานีวิทยุ-

ศึกษา” สังกัดกองการเผยแพร่งการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวง-
ศึกษาธิการ เริ่มออกอากาศกระจายเสียงครั้งแรกเมื่อวันที่ 1
มกราคม 2497 จากวิทยาลัยเทคนิคทุ่งมหาเมฆ โดยมีวัตถุประสงค์-
ในชั้นต้นเพื่อ

- 1) แจ่งข่าวสารและกิจการต่าง ๆ ในราชการของ
กระทรวงศึกษาธิการและครูสภา
- 2) เผยแพร่วิทยาการแก่นักเรียนและประชาชนทั่วไป
- 3) จัดการสอนวิชาเฉพาะบางอย่างที่จำเป็นแก่นักเรียนและประชาชน
- 4) ส่งเสริมการอาชีพศึกษา การพลศึกษา การลูกเสือ
และกิจการกาชาด
- 5) อบรมจิตใจพลเมืองและนักเรียนในด้านศีลธรรม-
และวัฒนธรรม และ
- 6) เพื่อให้ นักเรียน ครู และบุคคลที่สนใจในการศึกษา-
ได้แสดงความคิดเห็นในด้านศิลปและวิทยาการทางวิทยุกระจาย-
เสียง (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2545)

ในปีนั้นเอง รัฐบาลได้ออกพระราชกฤษฎีกาจัด
วางระเบียบราชการใหม่โดยโอนกองเผยแพร่งการศึกษาไปขึ้นกับ-
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หลังจากที่มีประสบการณ์
เกี่ยวกับการจัดรายการวิทยุเพื่อให้นักศึกษาแก่ประชาชนแล้ว กอง
เผยแพร่งการศึกษาได้เริ่มทดลองใช้วิทยุเป็นสื่อการเรียนการสอน
ในโรงเรียน เรียกว่า “วิทยุโรงเรียน” ซึ่งได้เริ่มออกอากาศตั้งแต่ปี-
การศึกษา 2501 เป็นต้นมา ทั้งนี้ เพื่อช่วยส่งเสริมคุณภาพการเรียน-

การสอนของโรงเรียนในชนบทที่ยังขาดอุปกรณ์อยู่เป็นอันมาก โดยมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน 3 ประการ

1) ใช้บทเรียนวิทยุสาธิตกลวิธีการสอนใหม่ๆ เพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนในห้องเรียน

2) นำเสนอทักษะบางอย่างที่ครูจำนวนมากไม่มี และถ้าจะฝึกทักษะเหล่านั้นต้องใช้เวลานานและทรัพยากรมาก เช่น การร้องเพลงและการเล่นดนตรี หรือการออกเสียงภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ เป็นต้น

3) ใช้วิทยุเป็นสื่อให้นักเรียนและครูในชนบทโดยเฉพาะในถิ่นทุรกันดารได้สัมผัสกับสังคมและโลกภายนอก

การดำเนินงานวิทยุศึกษาได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากการกระจายเสียงในภาค A.M. แล้ว ใน พ.ศ. 2515 ได้มีการกระจายเสียงในภาค F.M. ด้วย รวมทั้งมีการเพิ่มการผลิตรายการและชั่วโมงการออกอากาศให้มากขึ้น

ใน พ.ศ. 2515 รัฐบาลได้รวมงานกระจายเสียงทั้งวิทยุโทรทัศน์ แทนการผลิตเอกสารของกองเผยแพร่การศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ งานผลิตวัสดุทัศนูปกรณ์ของกรมวิชาการ และแผนกวัสดุทัศนศึกษาของกรมสามัญศึกษา ตั้งเป็น “ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา” สังกัดกรมวิชาการ ซึ่งต่อมาได้โอนไปสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2522 หลังจากที่มีการจัดตั้งกรมการศึกษานอกโรงเรียนขึ้น พร้อมทั้งได้พัฒนารูปแบบการผลิตรายการและการออกอากาศให้สนองตอบความต้องการของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ให้กว้างขวาง

ทั่วถึงยิ่งขึ้น โดยจัดการศึกษาใน 3 ลักษณะ คือ

1) การผลิตรายการและการกระจายเสียงเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยจัดทำรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อเป็นสื่อการศึกษาในโรงเรียนให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับหลักสูตร การจัดการเรียน-การสอน ซึ่งมีลักษณะเป็นบริการที่จัดส่งถึงที่ห้องเรียน ตัวครูและ-นักเรียน

2) การผลิตรายการและการกระจายเสียงเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยจัดรายการให้-สอดคล้องกับหลักสูตรต่าง ๆ ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน-ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้-แก่ผู้เรียนซึ่งไม่มีโอกาสได้เข้าเรียนในโรงเรียนภาคปกติ ได้เพิ่มพูน-ความรู้ความสามารถของตนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทาง-การให้การศึกษาตลอดชีวิต

3) การผลิตรายการและการกระจายเสียงเพื่อให้การ-ศึกษาแก่ประชาชนทั่วไปในลักษณะของการให้การศึกษาตาม-อัธยาศัย โดยการจัดรายการมุ่งให้ความรู้ คำแนะนำซึ่งจะกระตุ้นให้-เกิดความคิดใหม่ ๆ ในเรื่องการเกษตร อนามัย การปกครอง กฎหมาย การเป็นพลเมืองดี ประชากรศึกษา การวางแผนครอบครัว เป็นต้น รายการต่าง ๆ ที่ออกอากาศจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำ-วันของประชาชนทั่วไป

ต่อมารัฐบาลมีนโยบายที่จะกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง และจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน

แก่ประชาชนในทุกท้องถิ่น รัฐบาลไทยจึงได้ทำความตกลงกับ-
ธนาคารโลก ภายใต้โครงการเงินยืมเพื่อพัฒนาการศึกษาครั้งที่
ที่ 5 (พ.ศ. 2522-2527) ดำเนินโครงการพัฒนาวิทยุกระจายเสียง-
เพื่อการศึกษา โดยสร้างเครือข่ายวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาให้-
สามารถรับฟังได้ทั่วประเทศไทย

โครงการพัฒนาวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา
เป็นโครงการร่วมระหว่างหน่วยงานทางการศึกษากับกรม
ประชาสัมพันธ์ โดยกรมประชาสัมพันธ์รับผิดชอบด้านการจัดสร้าง-
สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษา (เครือข่าย
11 แห่ง) ด้านเทคนิคและดำเนินการออกอากาศรายการเพื่อ
การศึกษา ส่วนหน่วยงานทางการศึกษา ได้แก่ กระทรวง
ศึกษาธิการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กระทรวงเกษตร
และสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข รับผิดชอบด้านการจัด
รายการวิทยุเพื่อการศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบ-
รายการวิทยุโรงเรียน

1.2 การดำเนินงานวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาใน ระบบโรงเรียน

การประเมินประสิทธิภาพการใช้วิทยุกระจายเสียง
เพื่อการศึกษา ครั้งนี้มีขอบเขตจำกัดที่การใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อ-
การศึกษาในระบบโรงเรียน หรือ “วิทยุโรงเรียน” จากการทบทวน-
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของกรมการศึกษานอกโรงเรียน มี-
สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

- **บทบาทของวิทยุโรงเรียน**

วิทยุโรงเรียนเป็นสื่อการเรียนการสอนอย่างหนึ่งสำหรับโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีเนื้อหาสอดคล้องกับเนื้อหาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ จัดทำขึ้นเพื่อช่วยปรับปรุงและส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนในห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น บทเรียนวิทยุโรงเรียนช่วยสอนตรงในบางวิชา และช่วยสาธิตการสอนในบางวิชา เพื่อให้แนวทางและเสนอแนะเทคนิคการสอนใหม่ ๆ แก่ครู สำหรับนักเรียน วิทยุโรงเรียนช่วยนำประสบการณ์จากโลกภายนอกมาสู่ห้องเรียน ช่วยเปลี่ยนบรรยากาศในห้องเรียน ทำให้การเรียนการสอนมีชีวิตชีวามากขึ้น

- **รูปแบบการใช้วิทยุโรงเรียน**

การใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียนแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ

- 1) **ใช้เพื่อการสอนโดยตรง (Instructional Radio)**

เป็นการใช้วิทยุเป็นสื่อการสอนแทนครูหรือช่วยครูสอนโดยตรงในบางวิชาหรือบางตอนของบทเรียน รายการวิทยุที่ใช้สอนจึงเป็นการเสนอเนื้อหาบทเรียนในหลักสูตร อาจใช้ในสถานศึกษาที่ขาดแคลนครู หรือครูผู้สอนไม่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นเพียงพอ ซึ่งสามารถกระทำได้อดังนี้

- 1.1 ใช้เป็นเครื่องมือในการสอนโดยผู้สอนจะนำรายการวิทยุเข้าไปในกระบวนการสอน หรือใช้วิทยุเป็นสื่อเข้ามามีบทบาทเพื่อสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่งแทนครูผู้สอนโดยตรงในห้องเรียน ซึ่งผู้สอนจะต้องศึกษาจากตารางออกอากาศที่กำหนด-

ไว้ เพื่อนำรายการนั้นมาสอนให้ตรงกับเวลาสอนของตน การใช้วิทยุ-
ในการสอนจึงทำให้มีข้อขัดข้องในเรื่องของเวลาการออกอากาศของ-
บทเรียนอาจไม่ตรงกับเวลาสอนของครูได้

1.2 ใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้ เป็นการบันทึกเสียง-
รายการวิทยุที่ใส่สอนบทเรียนต่าง ๆ ไว้ในเทปเสียงแล้วรวบรวมไว้-
ในห้องสมุด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถขอยืมออกไปเปิดและศึกษาด้วย-
ตนเองเพื่อการเรียนรู้ หรืออาจใช้เพื่อการทบทวนบทเรียน และ
สอนเป็นกลุ่มย่อยได้

1.3 ใช้เป็นสื่อหลักในการศึกษาตามหลักสูตร
ด้วยการจัดการสอนแก่ผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล โดยการ
ให้ผู้เรียนฟังรายการสอนจากวิทยุเป็นหลักแล้วศึกษาเพิ่มเติมจาก
สื่ออื่น ๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ หรือการพบกลุ่มเพื่อเสริมความรู้จาก
บทเรียนตามที่ได้ฟังมา

1.4 ใช้เป็นสื่อเสริมในการศึกษาระบบเปิด
ด้วยการใช้รายการวิทยุเป็นสื่อเสริมประเภทหนึ่งในระบบการศึกษา-
ทางไกล โดยร่วมกับสื่ออื่น ๆ เช่น โทรทัศน์ หรือสื่อสิ่งพิมพ์
เป็นต้น

1.5 ใช้เป็นอุปกรณ์ในการฝึกอบรม เป็นการใส่-
รายการวิทยุหรือเทปบันทึกเสียงรายการนั้น ๆ เพื่อการสอนหรือ
ฝึกอบรมบุคลากรในหน่วยงาน

2) **ใช้เพื่อเสริมการสอนของครูและพัฒนา
คุณภาพการศึกษา** (Enrichment Programmes) เป็นการใส่
รายการวิทยุเพื่อเสริมคุณค่าของการสอนในบางวิชาให้มีประสิทธิภาพ

สูงขึ้น โดยการนำเสนอรายการที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนให้ผู้เรียนฟังเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจยิ่งขึ้น เช่น การสอนภาษาต่างประเทศโดยเจ้าของภาษา การบรรเลงดนตรี เป็นต้น

การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในโรงเรียน ต้องใช้ในรูปแบบของสื่อประสม คือ นอกจากบทเรียนที่ออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงแล้ว ต้องมีสื่อสิ่งพิมพ์เข้ามาช่วยให้การใช้บทเรียนทางวิทยุเป็นไปอย่างถูกต้องและได้ผล เช่น ตารางออกอากาศ คู่มือสำหรับครู บัตรคำ บัตรภาพ และแบบฝึกหัดสำหรับนักเรียน นอกจากนั้น ยังจำเป็นต้องฝึกอบรมการใช้วิทยุโรงเรียนแก่ครูผู้เกี่ยวข้องด้วย

● การผลิตรายการวิทยุโรงเรียน

การจัดบทเรียนวิทยุโรงเรียนของศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ จัดในรูปแบบคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญในแต่ละสาขาวิชา ทั้งด้านหลักสูตรและวิธีสอน ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากศูนย์พัฒนาหลักสูตร ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตรายการวิทยุของศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา โดยมีหลักการจัดทำบทเรียน ดังนี้

1) เนื้อหาบทเรียน คณะกรรมการจัดทำบทเรียนจะทำหน้าที่คัดเลือกจุดประสงค์และเนื้อหาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละชั้น

2) รูปแบบรายการและเทคนิคการสอน ผสมผสานเทคนิคการผลิตรายการวิทยุและเทคนิคการสอนเข้าด้วยกัน ดังนี้

- 2.1 สร้างความสนใจและรักษาระดับความสนใจ
- 2.2 การแบ่งสัดส่วนของเนื้อหาและกิจกรรม
- 2.3 การมีส่วนร่วมและการตอบสนองของนักเรียน
- 2.4 การกระตุ้นความคิดและจินตนาการ

สำหรับการจัดทำบทเรียนวิทยุโรงเรียน ซึ่งจัดทำในรูปคณะกรรมการมีขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

- 1) ศึกษา วิเคราะห์หลักสูตร เพื่อคัดเลือกและกำหนดเนื้อหาที่เหมาะสมแก่การจัดทำเป็นบทวิทยุ
- 2) จัดแบ่งเนื้อหาที่คัดเลือกไว้ และกำหนดจุดประสงค์ของบทเรียนแต่ละบท
- 3) จัดทำบทเรียนต้นแบบและคู่มือการสอน
- 4) นำบทเรียนต้นแบบและคู่มือการสอนไปทดลองใช้ในห้องเรียน เพื่อหาข้อมูลสำหรับผลิตบทเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นที่ความเหมาะสมของเนื้อหา รูปแบบ วิธีการ ตลอดจนขั้นตอนการเสนอบทเรียน
- 5) ปรับปรุงบทเรียนต้นแบบ โดยอาศัยข้อมูลที่รวบรวมได้จากการทดลอง แล้วนำบทเรียนต้นแบบที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้อีกครั้งหนึ่ง
- 6) จัดทำบทเรียนวิทยุและคู่มือการสอน อุปกรณ์อื่น ๆ ที่จำเป็นตามแนวของบทเรียนต้นแบบที่ปรับปรุงแล้ว

- **หลักการใช้วิทยุโรงเรียน**

บทเรียนทางวิทยุโรงเรียนแต่ละวิชามีลักษณะของเนื้อหาวิชาและรูปแบบต่างกัน แต่การใช้บทเรียนตั้งแต่การเตรียม

การรับฟังจนกระทั่งถึงการรับฟังวิทยุโรงเรียนและสรุปบทเรียนของ-
ทุกวิชา มีหลักการและขั้นตอนในการใช้ที่เหมือนกัน ดังนี้

1) **ชั้นวางแผน**

เริ่มจากผู้บริหารและครูวางแผนการใช้วิทยุโรงเรียน

2) **ชั้นเตรียมการ**

2.1 จัดหาคู่มือการสอนและตารางออกอากาศ

2.2 จัดสรรเครื่องรับวิทยุ

2.3 เลือกวิชาและบทที่จะใช้

2.4 จัดตารางสอนให้สอดคล้องกับตารางออกอากาศ

3) **ชั้นดำเนินการใช้**

3.1 ครูศึกษาคู่มือสอน

3.2 ดูเวลาออกอากาศของบทที่ใช้

3.3 จัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์การสอนตามที่

แนะนำไว้ในคู่มือ

3.4 นำวิทยุเข้าห้องเรียนก่อนเวลาออกอากาศ

10-15 นาที

3.5 หมุนหาคคลื่น ตั้งนาฬิกาของครูให้ตรงแล้วหรือ/
เปิดวิทยุไว้ก่อน

3.6 ทำกิจกรรมก่อนการรับฟัง และดูเวลาว่าถึงเวลา-
ออกอากาศหรือยัง ถ้ายังให้ทำกิจกรรมก่อนการรับฟังต่อไป

3.7 ถ้าถึงเวลาแล้ว เปิดวิทยุและฟังบทเรียนร่วมกับ
นักเรียน ถ้าไม่มีกิจกรรมระหว่างรับฟัง ครูคอยสังเกตพฤติกรรม
นักเรียน ถ้ามีกิจกรรมขณะฟังให้ร่วมมือกับครูวิทยุตามที่ขอเรื่อง

และกระตุ้นให้นักเรียนทำตามคำสั่งของครูวิทยุให้ทันเวลา

3.8 ปิดวิทยุเมื่อจบบทเรียน

3.9 ทำกิจกรรมหลังการฟังตามที่แนะนำไว้ในคู่มือ-
และวัดผลว่านักเรียนเข้าใจดีหรือยัง ถ้ายังให้อธิบายเพิ่มเติมจน
เข้าใจ

3.10 เมื่อนักเรียนเข้าใจแล้วให้ครูเชื่อมโยงเนื้อหาจาก-
วิทยุเข้ากับเนื้อหาที่จะสอนต่อไป

● การออกอากาศวิทยุโรงเรียน

วิทยุโรงเรียนออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียง
แห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน
11 สถานี ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ขอนแก่น ลำปาง
นครสวรรค์ อุบลราชธานี จันทบุรี สุราษฎร์ธานี กระบี่ สงขลา ระนอง
และแม่ฮ่องสอน โดยมีกรุงเทพมหานครเป็นสถานีแม่ข่าย
ส่งกระจายเสียงในระบบ AM และ FM ดังนี้

1) ระบบ AM จำนวน 9 สถานี ดังนี้

- กรุงเทพมหานคร	คลื่นความถี่	AM	1467	KHz
- กระบี่	คลื่นความถี่	AM	963	KHz
- ขอนแก่น	คลื่นความถี่	AM	621	KHz
- จันทบุรี	คลื่นความถี่	AM	927	KHz
- นครสวรรค์	คลื่นความถี่	AM	936	KHz
- ลำปาง	คลื่นความถี่	AM	549	KHz
- สงขลา	คลื่นความถี่	AM	558	KHz
- สุราษฎร์ธานี	คลื่นความถี่	AM	1242	KHz

- อุบลราชธานี คลื่นความถี่ AM 711 KHz
- 2) ระบบ FM จำนวน 2 สถานี ดังนี้
  - แม่ฮ่องสอน คลื่นความถี่ FM 102 MHz
  - ระนอง คลื่นความถี่ FM 105.75 MHz

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ โดยส่วนราชการและออกอากาศทางวิทยุ ได้จัดออกอากาศรายการวิทยุโรงเรียน ปีการศึกษา 2545 ดังนี้

รายการวิทยุโรงเรียนระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2545

ระดับชั้นเรียน	วิชา	วันออกอากาศ	เวลาออกอากาศ	หมายเหตุ
ประถมศึกษาปีที่ 1	สพช. ป.1	จันทร์	10.05-10.20 น.	(ซ้ำ)
		อังคาร	09.50-10.05 น.	
	คณิต ป.1	พุธ	09.20-09.45 น.	
	ภาษาไทย ป.1	อังคาร	10.35-11.05 น.	
		ศุกร์	10.35-11.05 น.	
	ดนตรี ป.1	พุธ	13.25-13.55 น.	
	จริยศึกษา ป.1	จันทร์	14.30-14.45 น.	
ประถมศึกษาปีที่ 2	สพช. ป.2	จันทร์	09.50-10.05 น.	(ซ้ำ)
		อังคาร	10.20-10.35 น.	
	คณิต ป.2	พฤหัสบดี	09.20-09.45 น.	
	ภาษาไทยป.2	พุธ	09.50-10.20 น.	
		ศุกร์	09.50-10.20 น.	
	ดนตรี ป.2	จันทร์	13.25-13.55 น.	
	จริยศึกษา ป.2	อังคาร	14.30-14.45 น.	

ระดับ ชั้นเรียน	วิชา	วันออก อากาศ	เวลาออก อากาศ	หมายเหตุ
ประถมศึกษาปีที่ 3	สปช. ป.3 คณิต ป.3 ภาษาไทย ป.3 ดนตรี ป.3 จริยศึกษา ป.3	พฤหัสบดี ศุกร์ จันทร์ พฤหัสบดี อังคาร พุธ	09.50-10.05 น. 09.20-09.45 น. 10.35-11.05 น. 10.35-11.05 น. 13.25-13.55 น. 14.30-14.45 น.	(ซ้ำ)
ประถมศึกษาปีที่ 4	สปช. ป.4 ภาษาไทย ป.4 ดนตรี ป.4 จริยศึกษา ป.4	จันทร์ อังคาร พฤหัสบดี พฤหัสบดี	10.20-10.35 น. 10.05-10.20 น. 13.25-13.55 น. 14.30-14.45 น.	
ประถมศึกษาปีที่ 5	สปช. ป.5 ภาษาไทย ป.5 ดนตรี ป.5 จริยศึกษา ป.5 ภาษาอังกฤษ ป.5	ศุกร์ พฤหัสบดี พุธ ศุกร์ จันทร์ พุธ	10.20-10.35 น. 10.05-10.20 น. 10.35-11.05 น. 14.30-14.45 น. 13.55-14.25 น. 13.55-14.25 น.	(ซ้ำ)
ประถมศึกษาปีที่ 6	สปช. ป.6 ภาษาไทย ป.6 ดนตรี ป.6 จริยศึกษา ป.6 ภาษาอังกฤษ ป.6	พฤหัสบดี พุธ ศุกร์ จันทร์ อังคาร พฤหัสบดี	10.20-10.35 น. 10.20-10.35 น. 13.25-13.55 น. 14.45-15.00 น. 13.55-14.25 น. 13.55-14.25 น.	(ซ้ำ)

รายการวิทยุโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2545

ระดับ ชั้นเรียน	วิชา	วันออก อากาศ	เวลาออก อากาศ	หมายเหตุ
มัธยมศึกษาปีที่ 1	ภาษาไทย ม.1 ภาษาอังกฤษ ม.1	พุธ จันทร์	11.05-11.30 น. 09.20-09.45 น.	
มัธยมศึกษาปีที่ 2	ภาษาไทย ม.2 ภาษาอังกฤษ ม.2	จันทร์ อังคาร	11.05-11.30 น. 09.20-09.45 น.	
มัธยมศึกษาปีที่ 3	ภาษาไทย ม.3 ภาษาอังกฤษ ม.3 แนะแนว ม.3	พฤหัสบดี ศุกร์ อังคาร	11.05-11.30 น. 13.55-14.25 น. 11.05-11.30 น.	
มัธยมศึกษาปีที่ 6	แนะแนว ม.6	ศุกร์	11.05-11.30 น.	

รายการวิทยุโรงเรียนสำหรับนักเรียนและครู ปีการศึกษา 2545

ระดับชั้นเรียน	วันออกอากาศ	เวลาออกอากาศ	หมายเหตุ
ครูยุคใหม่รวมใจปฏิรูป	จันทร์ - พุธที่สัปดาห์	09.05-09.20 น.	
กค. คู่กับเพื่อนครู/ศึกษาสัมพันธ์	ศุกร์	09.05-09.20 น.	
ครูเพื่อครู	จันทร์-ศุกร์	13.05-13.20 น.	
สารคดีชุดส่งเสริมการอ่าน	จันทร์-ศุกร์	13.20-13.25 น.	
เด็กดี มีธรรมะ	อังคาร	14.45-15.00 น.	
สิ่งดีในเมืองไทย	พุธ	14.45-15.00 น.	
วัยใสใจงาม	พฤหัสบดี	14.45-15.00 น.	
สปช. พบเพื่อนครู	ศุกร์	14.45-15.00 น.	
เสียงจากกรมสามัญศึกษา	อาทิตย์	09.30-09.45 น.	
เรียนเพื่อทราบ/อาชีพสัมพันธ์	อาทิตย์	09.45-10.00 น.	

1.3 ผลการสำรวจสภาพการใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้สำรวจสภาพการใช้วิทยุโรงเรียน เมื่อปี พ.ศ. 2527 จากโรงเรียนระดับประถมศึกษาทั่วประเทศ โดยวิธีการสุ่มร้อยละ 10 จำนวน 3,400 โรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่ใช้บทเรียนวิทยุ-โรงเรียนประกอบการเรียนการสอนให้ข้อคิดเห็นว่า การใช้วิทยุ-โรงเรียนมีประโยชน์ต่อครูผู้สอนและนักเรียน ดังนี้

สำหรับครูผู้สอน

1) บทเรียนวิทยุโรงเรียนช่วยการสอนในห้องเรียนของครูตามแนวหลักสูตรใหม่ รวมทั้งช่วยเสริมเนื้อหาของหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2) ครูผู้สอนได้แนวคิดและเทคนิคการสอนแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่น่าสนใจเพื่อนำไปปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3) วิทยุโรงเรียนช่วยครูผู้สอนได้ในวิชาที่ไม่ถนัดหรือมีประสบการณ์น้อย เช่น วิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ภาษาอังกฤษ พลศึกษา

4) เป็นสื่อนำประสบการณ์ทางการศึกษาที่ครูทั่วไปไม่สามารถจัดหาได้ หรือหาได้ด้วยความยากลำบากเข้ามาสู่ห้องเรียน

สำหรับนักเรียน

1) บทเรียนวิทยุโรงเรียนมีกิจกรรมที่เร้าความสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนสนุกสนานกับบทเรียน รวมทั้งช่วยให้นักเรียนกล้าแสดงออกและมีความคิดสร้างสรรค์ เกิดแนวความคิดที่จะค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองต่อไป

2) วิทยุโรงเรียนมีเทคนิคการสอนที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาบทเรียนง่ายขึ้น และเกิดความคิดรวบยอดที่ถูกต้อง

3) ช่วยนำประสบการณ์ใหม่ๆ จากโลกภายนอกมาสู่ห้องเรียน ทำให้นักเรียนมีความรู้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน เป็นการเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

4) นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงในการเรียนจาก บทเรียนวิทยุโรงเรียน เช่น นักเรียนมีโอกาสฝึกฟังและฝึกพูดภาษาอังกฤษกับเจ้าของภาษา เกิดทักษะการฟังและการพูด ทำให้ใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง นักเรียนมีโอกาสฝึกกิจกรรมต่างๆ ในบทเรียนดนตรีและนาฏศิลป์ และบทเรียนคณิตศาสตร์ก็ช่วยให้นักเรียนคิดเลขเร็วขึ้น

5) นักเรียนตั้งใจเรียน เอาใจใส่การเรียนมากขึ้น และช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้นด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527) ได้รายงานผลการดำเนินงานวิทยุโรงเรียน ปีงบประมาณ 2526-2527 สรุปว่าผู้บริหารโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของวิทยุโรงเรียน เห็นว่าเป็นภาระจึงไม่มีการส่งเสริมให้ครูใช้ ศึกษานิเทศก์ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของวิทยุโรงเรียนอย่างแท้จริง โดยเข้าใจว่าวิทยุโรงเรียนใช้สอนแทนครูได้ และไม่ทราบบทบาทของตนเองที่ต้องอบรมครูผู้ใช้วิทยุโรงเรียน เช่นเดียวกับครูผู้สอนที่เข้าใจว่าวิทยุโรงเรียนใช้สอนแทนครูได้ และไม่เห็นด้วยกับการใช้วิทยุโรงเรียน เพราะการจัดตารางสอนกับตารางออกอากาศไม่สอดคล้องกัน และเป็นภาระที่ต้องเตรียมอุปกรณ์และจัดกิจกรรม นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเครื่องรับวิทยุไม่เพียงพอ วิทยุเสีย ราคาค่าไม่ยอมรับซ่อม และมีปัญหาเรื่องการซื้อถ่านไฟฉาย เป็นต้น

จากเอกสารประกอบการประชุม การปรับปรุงรายการวิทยุเครือข่าย 2 ระหว่างกรมการศึกษานอกโรงเรียนและกรมประชาสัมพันธ์ (รายงานการประชุมการพิจารณาปรับปรุงรายการ-

วิทยุเพื่อการศึกษาระหว่างกรมการศึกษานอกโรงเรียนกับกรม
ประชาสัมพันธ์ เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2537) ได้สรุปการประเมิน-
ผลรายการวิทยุโรงเรียนจากหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ประเมิน-
ผลโครงการวิทยุโรงเรียน เมื่อ พ.ศ. 2529 ผลสรุป คือ

1.1 ด้านปริมาณผู้รับฟังวิทยุโรงเรียนร้อยละ
84.04 ประกอบด้วย

1.1.1 โรงเรียนในเขตอำเภอเมืองใช้วิทยุ
โรงเรียนร้อยละ 74.6

1.1.2 โรงเรียนในเขตอำเภอชนบทใช้วิทยุ
โรงเรียนร้อยละ 69.4

1.2 ด้านคุณภาพรายการ (วัตถุประสงค์ เนื้อหา
ของรายการ รูปแบบรายการ เวลาในการออกอากาศ และ
ผู้ดำเนินรายการหรือวิทยากร) ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี
วัตถุประสงค์ของรายการสอดคล้องกับหลักสูตร เนื้อหาของรายการ-
ตรงกับความต้องการ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียน-
การสอน ชีวิตประจำวัน และพัฒนาอาชีพได้

1.3 ด้านประโยชน์ที่ได้รับและการนำไปใช้ ส่วน-
ใหญ่เห็นว่ารายการวิทยุให้ประโยชน์ด้านเพิ่มพูนความรู้ ทำใ้
นักเรียนสนุกสนานและสนใจการเรียนเพิ่มขึ้น ครูและนักเรียน-
สามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอน ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่
ตนเองและผู้อื่นได้

1.3.1 ผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 90 เลือกใช้วิทยุโรงเรียนเพราะเห็นว่าช่วยครูในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.3.2 ครูผู้สอนร้อยละ 62.9 เห็นว่าการใช้วิทยุโรงเรียนทำให้นักเรียนสนใจการเรียนมากขึ้น บรรยากาศในห้องเรียนดีขึ้น และถ้ามีโอกาสเลือกสอนได้ จะเลือกสอนด้วยวิธีนี้ เพราะทำให้นักเรียนได้รับความรู้เพิ่มขึ้น เข้าใจบทเรียนดีขึ้น สนุกสนานในการเรียน และนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

2) ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา สํารวจสภาพการใช้วิทยุโรงเรียน 2 ครั้ง ดังนี้

2.1 สํารวจเมื่อปี พ.ศ. 2527 ผลสรุปคือ

2.1.1 ด้านปริมาณผู้รับฟังรายการวิทยุโรงเรียน มีโรงเรียนใช้ร้อยละ 84

2.1.2 ด้านคุณภาพรายการอยู่ในเกณฑ์ดี

2.1.3 ด้านความสนใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนวิทยุโรงเรียนทุกวิชาอยู่ในเกณฑ์ปานกลางค่อนข้างไปในทางดี

2.2 สํารวจเมื่อปี พ.ศ. 2532 ผลสรุปคือ

2.2.1 ด้านปริมาณผู้รับฟังรายการวิทยุโรงเรียน มีโรงเรียนใช้ร้อยละ 44.6

2.2.2 ด้านเอกสารการรับฟัง (คู่มือการสอนวิทยุโรงเรียน) จำนวนโรงเรียนที่มีเอกสารคู่มือการสอนมีเพียงร้อยละ 36-43

3) สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร สํารวจข้อ
คิดเห็นของครูผู้ใช้วิทยุโรงเรียน จากโรงเรียนในสังกัด 427
โรงเรียน เมื่อ พ.ศ. 2532 ผลสรุปคือ

3.1 โรงเรียนมีความประสงค์ให้ดำเนินการวิทยุ-
โรงเรียนต่อไปทุกปีจำนวนร้อยละ 88

3.2 ด้านเอกสารการรับฟัง (คู่มือการสอนวิทยุ
โรงเรียน) โรงเรียนที่มีเอกสารคู่มือการสอน ร้อยละ 38.86

กลุ่มวิจัยและพัฒนา สำนักพัฒนานโยบายและแผนการ-
ประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ ได้รายงานสรุปผลการสำรวจ
วิจัยบทบาทของรายการเพื่อการศึกษาทางสถานีวิทยุกระจายเสียง-
แห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยดำเนิน-
การสำรวจใน 6 จังหวัด ได้แก่ ลำปาง แม่ฮ่องสอน สุราษฎร์ธานี
ระนอง อุบลราชธานี และขอนแก่น ระหว่างวันที่ 24 พฤศจิกายน--
8 ธันวาคม 2539 โดยกลุ่มตัวอย่างคือ ครู อาจารย์ที่สอน
ในระดับ ป.1-ป.4 ร้อยละ 30.8 สอนระดับ ป.5-ป.6 ร้อยละ
16.0 ครูผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าไม่ทราบว่ามีกรออกอากาศของ-
รายการวิทยุโรงเรียน ร้อยละ 52.4 และตอบว่าไม่ได้ใช้รายการ-
วิทยุโรงเรียนที่ออกอากาศระหว่างเวลา 09.05 - 15.00 น. เป็นสื่อ-
ประกอบการเรียนการสอนถึงร้อยละ 89.7 โดยปัญหาและอุปสรรค
ต่าง ๆ ในการใช้วิทยุโรงเรียนเพื่อเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน
ได้แก่ ไม่ทราบตารางออกอากาศของวิทยุโรงเรียน การเรียนการ
สอนไม่สัมพันธ์กับตารางออกอากาศ ขาดการติดตามผลงานจาก-
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเครื่องรับวิทยุโรงเรียนมีไม่เพียงพอ

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ได้สรุปผลการศึกษาของ เนตรนภิศ วรรณันท์ (2537) ซึ่งศึกษาแนวโน้มของรูปแบบและการใช้รายการวิทยุโรงเรียนในพุทธศักราช 2545 โดยใช้การวิจัยอนาคตด้วยเทคนิคเดลฟาย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา นักวิชาการที่เคยเป็นกรรมการดำเนินงานจัดและผลิตรายการวิทยุโรงเรียน และนักเทคโนโลยีทางการศึกษา จากสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 31 ท่าน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1) การดำเนินการให้จัดทำในลักษณะเป็นคณะกรรมการจัดและผลิตรายการบทเรียน กรรมการมาจากผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยคัดเลือกเนื้อหาที่จะนำมาผลิตเป็นบทเรียนวิทยุจากเนื้อหาหลักสูตรของกรมวิชาการ และให้ส่วนกลางรับผิดชอบการผลิตและเผยแพร่ในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาครับผิดชอบการผลิตเผยแพร่ และบริการในส่วนภูมิภาค และคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับท้องถิ่น

2) วิชาและกลุ่มประสบการณ์ที่สมควรจัดทำเป็นบทเรียนมากที่สุด คือ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

3) สื่อวิทยุเหมาะสมที่จะใช้กับโรงเรียนในท้องถิ่นทุรกันดาร และโรงเรียนในส่วนภูมิภาค

4) การจัดทำเป็นบทเรียนทางวิทยุนั้น ควรคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับสื่อ โดยจะมีการจัดทำเป็นบทเรียนสอนเสริมหรือสอนตรง โดยมีสื่ออื่น ๆ ประกอบด้วย โดยเฉพาะคู่มือประกอบบทเรียน สื่ออื่น ๆ ที่ควรนำมาใช้ร่วมกัน คือ

สิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ และดาวเทียม ซึ่งแต่ละวิชาจะต้อง
ให้โอกาสนักเรียนฝึกฝนด้วย

5) รัฐควรเป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ รอง-
ลงมาจะได้จากผู้อุปถัมภ์รายการและการบริจาค

จากผลการสำรวจและการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับวิทยุ-
โรงเรียนที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่า ข้อมูลที่ได้รับเปลี่ยนแปลงไปตาม-
ช่วงเวลาของการดำเนินการศึกษา และจากการสำรวจงานวิจัยวิทยุ-
โรงเรียนที่มีอยู่ในปัจจุบัน พบว่า การศึกษาวิจัยนี้ขาดช่วงไป แต่-
วิทยุโรงเรียนยังมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และกำลังก้าวเข้าสู่ยุค-
ปฏิรูปการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยี เพื่อกระตุ้น
ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ด้วยเหตุนี้ ส่วนรายการและออกอากาศทางวิทยุ ศูนย์-
เทคโนโลยีทางการศึกษา จึงดำเนินการสำรวจการรับฟัง การใช้และ-
ความต้องการรายการวิทยุโรงเรียนของครูและนักเรียนใน
ภาคกลาง เพื่อทราบข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และใช้ในการดำเนินงานวิทยุ
โรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งผลจากการสำรวจ (ศูนย์เทคโนโลยี-
ทางการศึกษา, 2545) พบว่า

1) นักเรียนที่ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่ ไม่ฟังวิทยุ-
โรงเรียนเพราะครูไม่เปิดให้ฟังมากที่สุด สอดคล้องกับผลสำรวจ-
สภาพการใช้วิทยุโรงเรียนของครูผู้สอน ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ใช้วิทยุ
โรงเรียนในการจัดการเรียนการสอน เพราะวิทยุมีน้อยมากที่สุด
นอกจากนี้ ยังมีเหตุปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้ไม่ใช้วิทยุโรงเรียน เช่น
ครูส่วนใหญ่ทราบว่า มีวิทยุโรงเรียนแต่ไม่ทราบคลื่นออกอากาศ

ไม่มีประสบการณ์การใช้วิทยุโรงเรียน เคยได้รับตารางออกอากาศและคู่มือการสอนวิทยุโรงเรียน แต่ปัจจุบันไม่ได้รับแล้ว และปัญหาเครื่องรับวิทยุมีไม่เพียงพอ ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีปัจจุบันทำให้สื่อต่าง ๆ เติบโตและขยายตัว ส่งผลให้คนส่วนใหญ่รับสื่อได้มากขึ้น และสื่อแต่ละประเภทก็มีการปรับตัว นำเสนอรูปแบบที่มีความแตกต่าง ทำให้ผู้บริโภคเลือกรับได้มากขึ้นตามความสะดวก ทำให้วิทยุโรงเรียนได้รับความสนใจน้อยลง ทั้ง ๆ ที่ครูส่วนใหญ่เห็นว่ารายการวิทยุโรงเรียนมีประโยชน์ เพราะเป็นเทคนิคและวิธีการสอนวิธีหนึ่ง ที่จะเปลี่ยนบรรยากาศการสอนในห้องเรียนให้น่าสนใจ

2) รายการวิทยุที่นักเรียนส่วนใหญ่ชอบฟังมากที่สุด คือ เพลง ในขณะที่ครูส่วนใหญ่ชอบฟังข่าวมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจการรับฟังรายการของสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (คณะนิเทศศาสตร์ 2538 : 13) พบว่า รายการเพลงไทยสากลและรายการข่าวเป็นรายการยอดนิยม

3) นักเรียนส่วนใหญ่อายุระหว่าง 7-12 ปี ฟังวิทยุเวลาเย็นและกลางคืนมากที่สุด สอดคล้องกับผลการสำรวจการรับฟังรายการของสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2541 : 21) พบว่า ผู้ฟังที่มีอายุไม่เกิน 15 ปี จะฟังวิทยุในช่วงหลังอาหารเย็นและก่อนนอนมากที่สุด

1.4 ปัญหาและอุปสรรค

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานวิทยุกระจายเสียงเพื่อ-

การศึกษาในประเทศไทยไว้ในเอกสาร *แนวทางการปฏิรูปเทคโนโลยี-
เพื่อการศึกษา* (2545) ดังนี้

1) ด้านการผลิต

งบประมาณที่ได้รับในการผลิตรายการวิทยุตามหลักสูตรการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยยังไม่เพียงพอ เนื่องจากได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยเกินไป เมื่อเทียบกับงบประมาณที่ใช้ผลิตรายการของเอกชน ซึ่งมีผลต่อคุณภาพรายการ ทำให้ต้องใช้รูปแบบรายการที่ง่ายและประหยัด ได้แก่ รูปแบบบรรยาย สนทนาและอภิปราย ส่วนรายการที่ผู้ฟังสนใจ เช่น ละคร นิทาน สารคดี จัดได้ยาก ไม่มีงบประมาณให้ดำเนินการ นอกจากนี้บุคลากรมีจำนวนลดลง ซึ่งเป็นผลจากการบริหารจัดการ การปฏิรูประบบราชการ และโครงการลาออกก่อนเกษียณ บุคลากรที่เหลืออยู่ต้องรับภาระเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากปริมาณงานมีไต่ลดลง อุปกรณ์การบันทึกเสียงไม่มีประสิทธิภาพ อุปกรณ์โทรคมนาคมไม่เพียงพอ ขาดแคลนเทคโนโลยีมาช่วยสนับสนุนทำให้คุณภาพการผลิตรายการด้อยลง รวมทั้งบุคลากรที่ปฏิบัติงานไม่มีโอกาสได้รับการศึกษา ดูงาน และฝึกอบรมด้านการผลิตรายการ ทำให้ต้องเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงมากกว่าเรียนรู้ก่อนการปฏิบัติงาน

2) ด้านการเผยแพร่

วิทยุเพื่อการศึกษา มีข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ การที่ไม่มีพื้นที่ตั้งสถานีวิทยุและเครื่องส่งของสถานีเอง ไม่มีสถานีเครือข่าย พื้นที่มีจำนวนจำกัด ทำให้การส่งกระจาย-

เสียงครอบคลุมพื้นที่ได้จำกัด คุณภาพการออกอากาศ
ด้อยลง ขาดแคลนงบประมาณเพื่อใช้พัฒนาอุปกรณ์ด้านการ
ส่งกระจายเสียง และขาดการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการผลิต-
และออกอากาศ เช่น ระบบโทรศัพท์และคอมพิวเตอร์ ใน
ส่วนของผู้ฟังวิทยุเพื่อการศึกษาสามารถรับฟังได้เพียงในเขต
กรุงเทพมหานครและ 24 จังหวัดในเขตภาคกลางเท่านั้น ไม่สามารถ-
รับฟังได้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ทั่วประเทศ

3) ด้านการติดตามและประเมินผล

การดำเนินงานวิทยุเพื่อการศึกษายังขาดการ
ศึกษาและสำรวจความต้องการของผู้ฟังอย่างเป็นระบบ และ
ไม่ได้ทำการวิจัย ติดตามผล และประเมินผลรายการวิทยุเพื่อการ-
ศึกษาตามอรรถาศัย รายการวิทยุเพื่อการศึกษาในระบบ และรายการ-
วิทยุเพื่อศึกษานอกระบบอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ เพื่อใช้เป็น-
ข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงการผลิต และการเผยแพร่

4) ด้านการบริหารจัดการ

รัฐยังมีนโยบายไม่ชัดเจนในการใช้วิทยุเพื่อการ
ศึกษาให้ เป็นสื่อเพื่อพัฒนาคนและสังคม การดำเนินงานด้าน
สื่อสารมวลชนยังขาดแผนงานหลัก รวมถึงการบริหารและควบคุม-
การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย นอกจากนี้ ยังขาดระบบติดตาม
ตรวจสอบ กำกับการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ วิทยุเพื่อการศึกษาในระบบและวิทยุเพื่อ-
การศึกษานอกระบบยังขาดเอกภาพในด้านนโยบาย แผนงานการ-
บริหารจัดการ และงบประมาณ เช่น ปัจจุบันนี้ระบบการออกอากาศ-

และการดูแลสถานีเครือข่ายอยู่ภายใต้การบริหารจัดการของกรม-
ประชาสัมพันธ์ การผลิตรายการส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การบริหาร-
จัดการของกรมกองต่างๆ ทั้งภายใต้กระทรวงศึกษาธิการและ-
กระทรวงต่างๆ ทำให้ขาดความเชื่อมโยงระหว่างผู้ใช้กับผู้ผลิต

ยิ่งไปกว่านั้น การบริหารจัดการด้านวิทยุกระจายเสียง
ยังไม่มีภาระกระจายอำนาจ และการส่งเสริมให้องค์กรชุมชนท้องถิ่น-
และประชาชนเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายการดำเนินงาน-
และติดตามผล ทำให้สาระของรายการไม่เป็นประโยชน์ต่อวิถีชีวิต-
และวัฒนธรรมของท้องถิ่นเท่าที่ควร นอกจากนี้ หน่วยงานที่
รับผิดชอบยังขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์รายการ การให้บริการ-
สมาชิกผู้ฟังยังไม่กว้างขวาง ไม่มีการพัฒนาฐานข้อมูลผู้ฟังให้เป็น
ปัจจุบัน การผลิตสื่อเอกสารประกอบการรับฟังไม่เพียงพอ และ
ไม่สามารถผลิตวารสารรายเดือนเพื่อแจกจ่ายแก่สมาชิกผู้ฟังได้

2. วิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

2.1 ประเภทของวิทยุโทรทัศน์

วิทยุโทรทัศน์ในประเทศไทยสามารถจำแนกได้ตาม
โครงสร้างพื้นฐานในการออกอากาศรายการที่ส่งไปยังเครื่องรับ
โทรทัศน์ได้เป็น 2 ประเภทหลัก คือ

1) วิทยุโทรทัศน์ประเภทสาธารณะรับได้โดยตรง
(Free TV) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ระบบ คือ

(1) สถานีโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่ย่านสูงมาก หรือ
VHF (Very High Frequency) มีอยู่ทั้งหมด 5 สถานี คือ

- สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3 อสมท.
- สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5
- สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7
- สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 ของกรมประชาสัมพันธ์ และ
- สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 ขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อสมท.)

(2) สถานีโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่ย่านสูงมาก หรือ UHF (Ultra High Frequency) จำนวน 1 สถานี คือ สถานีโทรทัศน์ ITV (Independent Television)

2) วิทยุโทรทัศน์ประเภทบอกรับสมาชิก (Pay TV)

มีการให้บริการเป็น 3 ระบบ คือ

(1) การใช้ช่องสัญญาณดาวเทียมในระบบ DTH (Direct To Home) มีการดำเนินการออกอากาศด้วยระบบนี้อยู่ 3 หน่วยงาน ได้แก่ บริษัท United Broadcasting Corporation Plc (UBC) สถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (ไกล-กังวล) และสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (Educational Television หรือ ETV)

(2) การใช้สายนำสัญญาณและสายใยแก้วนำแสง (optical fiber) ได้แก่ สถานีวิทยุโทรทัศน์ UBC ซึ่งให้บริการ Cable TV เป็นหลักในเขตกรุงเทพมหานคร และสถานี Cable TV ในต่างจังหวัด

(3) การให้บริการโดยใช้คลื่นวิทยุ หรือคลื่น

ความถี่ระบบ MMDS (Multichannel Multipoint Distribution System) ได้แก่ ไทยโทรทัศน์ (TTV) ซึ่งให้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง

2.2 ความเป็นมาของวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ โดยกองเผยแพร่การศึกษา กรมวิชาการ ได้เริ่มจัดรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเป็นครั้งแรกตั้งแต่ พ.ศ. 2502 คือ “รายการนาฏดุริยางควิวัฒน์” ซึ่งเป็นรายการส่งเสริมเผยแพร่ศิลปะการฟ้อนรำและการดนตรีของไทย

การดำเนินงานโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กรมวิชาการ เป็นผู้ดำเนินงานในชื่อว่า “โครงการของศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาด้านโทรทัศน์ศึกษา” โครงการนี้มีระยะเวลา 4 ปี เริ่มดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2516 และเสร็จสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2519 ลักษณะของรายการเป็นแบบ Educational Television คือ ส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการ ศิลปวัฒนธรรม อาชีพ เทคโนโลยีแก่นักเรียน และประชาชนทั่วไป โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 2 ข้อ คือ

- 1) เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยใช้อุปกรณ์การสอนช่วยการสอนของครู

- 2) เป็นแหล่งให้มีการพัฒนาทางด้านปัญญา และปลูกฝังทัศนคติที่ดีแก่เด็ก ซึ่งเป็นกำลังของชาติในอนาคต

ต่อมาประเทศไทยประสบปัญหาในเรื่องการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่ไม่สามารถรองรับผู้สำเร็จการศึกษา

ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้อย่างเพียงพอ จึงได้มีการเสนอให้จัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ในลักษณะของมหาวิทยาลัยเปิด และได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหงขึ้น ซึ่งมีผู้ให้ความสนใจสมัครเข้ารับการศึกษาเป็นจำนวนมาก จนมหาวิทยาลัยต้องเริ่มทำการสอนทางโทรทัศนช่อง 9 (อสมท.) เพื่อเป็นการแก้ปัญหาความจำกัดของสถานที่

ในปี พ.ศ. 2521 รูปแบบการจัดการศึกษาทางไกลได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ได้มีการสถาปนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชขึ้น โดยกำหนดให้การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยจะต้องใช้สื่อการสอนทางไปรษณีย์ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ หรือวิธีการอย่างอื่นที่ผู้ศึกษาสามารถเรียนได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องเข้าเรียนในชั้นเรียน เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาสาระและประสบการณ์ไปยังผู้เรียน การผลิตสื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยจึงประกอบด้วยเอกสารการสอน แบบฝึกปฏิบัติ เทปตลับ สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ รายการวิทยุกระจายเสียง รายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และสื่อโสตทัศนอื่น ๆ

รายการโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ออกอากาศทุกวันทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ ช่อง 9 (อสมท.) ช่อง 4 ขอนแก่น ช่อง 7 สุราษฎร์ธานี ช่อง 8 ลำปาง ช่อง 9 ภูเก็ต และช่อง 10 หาดใหญ่

ในขณะที่การดำเนินงานโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปี พ.ศ. 2527 กระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติให้ศูนย์เทคโนโลยีทาง

การศึกษา ซึ่งขณะนั้นอยู่ในความดูแลของกรมการศึกษานอกโรงเรียน จัดตั้งศูนย์ผลิตรายการวิทยุทัศน์ขึ้น เพื่อผลิตรายการโทรทัศน์และวิทยุทัศน์เพื่อการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน รวมทั้งเพื่อให้บริการแก่หน่วยงานต่างๆ ภายในกระทรวงศึกษาธิการ และในปี พ.ศ. 2529 ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ประสานงานจัดทำร่างแผนแม่บทโครงการพัฒนาโทรทัศน์และวิทยุทัศน์เพื่อการศึกษา

การแพร่ภาพรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้น ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 และสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 (ช่อง 4 เดิม) โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ ครูและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งลักษณะรายการตามเวลาออกอากาศได้ดังนี้

1) เวลาเย็นเป็นรายการ 5 นาที และ 30 นาที เช่น รายการวิทยุการก้าวหน้า รายการงานศิลปะที่น่าสนใจ รายการอาชีพคนไทย รายการรู้ไว้ได้ประโยชน์ รายการวิทยาศาสตร์กับชีวิต รายการสังคมกับชีวิต รายการแนะทางอาชีพการศึกษาพัฒนา รายการแนะนำการท่องเที่ยว และรายการงานอดิเรก 5 นาทีทอง เป็นต้น

2) ในช่วงปิดภาคเรียน (ในราวเดือนเมษายน) ชื่อรายการ “โรงเรียนฤดูร้อน” เป็นรายการ 2 ชั่วโมง ออกอากาศทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ ตั้งแต่เวลา 10.00-12.00 น. หรือ 11.00-13.00 น. หรือ 12.00-14.00 น. ลักษณะการจัดมีทั้งรายการสด และรายการ-

ที่บันทึกเทป

3) ในวันเสาร์และอาทิตย์ กระทรวงศึกษาธิการยังได้จัดรายการโทรทัศน์ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 และสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 9 เช่น รายการเมืองไทยนี้ดี เพื่อน้องของเด็ก ศึกษาพาที วิทยากรก้าวหน้า การแสดงจากกรมศิลปากร รู้ไว้ได้ประโยชน์ เมืองไทย 5 นาที สารคดีศึกษา และเสาร์สโมสรม เป็นต้น

นอกจากการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่องต่างๆ แล้ว ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษายังดำเนินการผลิตรายการวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยร่วมมือกับกรมสามัญศึกษา กรมวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วางแผนจัดผลิตและทดลองใช้วีดิทัศน์ เสริมหลักสูตรมัธยมศึกษา ผลิตรายการวีดิทัศน์เพื่อศึกษานอกระบบโรงเรียนในลักษณะของรายการวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาไปสู่ประชาชนในชนบท รวมทั้งการให้บริการในการผลิตวีดิทัศน์ต่างๆ ตามความต้องการของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และยังมีบริการอื่นๆ เช่น การสำเนารายการวีดิทัศน์เพื่อการศึกษา เป็นต้น

ในปี พ.ศ. 2528 กรมประชาสัมพันธ์ได้จัดตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์แม่ข่าย ช่อง 11 ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้โทรทัศน์เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ และสนับสนุนนโยบายของรัฐที่จะจัดทำรายการโทรทัศน์ โดยให้ความสำคัญกับรายการเพื่อการศึกษาเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ รายการเพื่อการประชาสัมพันธ์ของรัฐและความมั่นคง โดยกำหนดให้มีการออกอากาศรายการบันเทิง-

ได้ไม่เกินร้อยละ 10 ทั้งนี้ ในการดำเนินการจะไม่มีค่าธรรมเนียมทางธุรกิจ และไม่ให้ออกชนเข้ามาร่วมดำเนินการหรือเช่าเวลาเพื่อธุรกิจ

เมื่อมีการจัดตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 11 ขึ้น ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาจึงได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ประสานงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ภายในกระทรวงศึกษาธิการ จัดและผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 11 โดยทดลองออกอากาศวันละ 1 ชั่วโมง ระหว่างเวลา 17.00-18.00 น. และเริ่มออกอากาศจริงในเดือนมีนาคม 2531 ทุกวัน วันละ 3 ชั่วโมง

ในปี พ.ศ. 2537 กระทรวงศึกษาธิการได้พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของประเทศ โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารผ่านดาวเทียมมาช่วยในการจัดการศึกษาในลักษณะการจัดการศึกษาทางไกล เพื่อสนับสนุนการขยายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ประชาชนผู้ด้อยโอกาสในทุกท้องที่ของประเทศไทย จึงได้จัดทำโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมขึ้น โดยได้รับความช่วยเหลือและร่วมมือในการใช้ดาวเทียมเพื่อการศึกษาทางไกลกับมูลนิธิไทยคม จัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสำหรับกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม คือ นักเรียนในหลักสูตรการศึกษาในระบบโรงเรียน นักศึกษาในหลักสูตรศึกษานอกโรงเรียน และประชาชนผู้รับบริการการศึกษาตามอัธยาศัย พร้อมกันนี้ได้จัดตั้งศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคมขึ้นเป็นหน่วยงานในการวางแผน บริหารจัดการในการจัดหาสื่อ และการให้บริการแก่สถาน-

ศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไป

การแพร่ภาพและการออกอากาศรายการโทรทัศน์ใช้แพร่ภาพสัญญาณโทรทัศน์ของสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ หรือ ETV ด้วยสัญญาณดาวเทียมในระบบดิจิทัลที่เรียกว่า DsTV (Digital Satellite Television) ในย่านความถี่ Ku-Band แพร่ภาพทุกวัน ตั้งแต่วันจันทร์-อาทิตย์ ออกอากาศได้สูงสุดวันละ 16 ชั่วโมง ต่ำสุดวันละ 10 ชั่วโมง ปัจจุบันออกอากาศวันละ 12 ชั่วโมง จุดที่รับชมรายการโทรทัศน์ได้จะต้องติดตั้งชุดอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม ซึ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียนและมูลนิธิไทยคมติดตั้งให้สถานศึกษาและหน่วยงานเครือข่ายในทุกสังกัด โดยเน้นสถานศึกษาในพื้นที่ชนบทห่างไกล และมีปัญหาขาดแคลนครู อาจารย์ เช่น โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เป็นต้น รวมทั้งหน่วยงานเครือข่ายต่างๆ ที่ร่วมจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เช่น สถานสงเคราะห์ ทักษสถาน และเรือนจำ เป็นต้น

ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสภาพความต้องการรับบริการของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายชั้น ในปี พ.ศ. 2542 ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาจึงได้ปรับปรุงการจัดรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา โดยจัด ผลิต และเผยแพร่รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (ETV) สถานีวิทยุ-

โทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ (สทท. 11) และสถานีวิทยุโทรทัศน์อื่นๆ โดยมีลักษณะรายการโทรทัศน์ที่ผลิตแยกตามลักษณะการจัดการศึกษา ดังนี้

1) รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาตามหลักสูตร จะดำเนินการตั้งแต่วางแผนการจัด ผลิต สรรหา ศึกษา วิเคราะห์ ทดลองต้นแบบรายการ พัฒนารายการโทรทัศน์ และวิธีทัศน์เพื่อการศึกษา พร้อมสื่อประกอบตามหลักสูตรทุกระดับการศึกษา ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน สำหรับบริการนักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และประชาชนทั่วไป รวมทั้งการผลิตและพัฒนารายการโทรทัศน์และวิธีทัศน์เพื่อการศึกษา เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสำหรับกลุ่มเป้าหมายคนพิการ พร้อมทั้งส่งเสริมการผลิตสื่อการศึกษาเพื่อคนพิการด้วย

2) รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาตามอัธยาศัย จะดำเนินการผลิตและพัฒนารายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการให้การศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตั้งแต่การศึกษาขั้นปฐมวัยจนถึงการศึกษาขั้นอุดมศึกษา และส่งเสริมการศึกษาให้แก่กลุ่มเป้าหมายพิเศษ เช่น กลุ่มคนพิการ ผู้ใช้แรงงาน แม่บ้าน ผู้สูงอายุ นักบวช นักโทษ ชาวเขา เป็นต้น รวมทั้ง จัดและผลิตรายการพิเศษเพื่อให้บริการการศึกษาแก่หน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกกระทรวงศึกษาธิการตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อเผยแพร่ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (ETV) สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย-

ช่อง 11 และสถานีวิทยุโทรทัศน์อื่นๆ นอกจากนั้น ยังจัดทำและเผยแพร่เอกสารประกอบการรับชมรายการโทรทัศน์ รวมทั้ง สำรองติดตามและประเมินผลการรับชมเพื่อพัฒนารายการ

3) รายการข่าวโทรทัศน์ จัดทำรายการโทรทัศน์ประเภทข่าว โดยทำเป็นสรุปข่าวในรอบสัปดาห์ และจัดทำเป็นสารคดีสั้นเชิงข่าวหรือรายการพิเศษที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา

2.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ปัจจุบันนี้ หน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบด้านการผลิตและเผยแพร่รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ได้แก่

1) ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ จัดผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา บริการให้แก่กลุ่มเป้าหมายในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน ทั้งการศึกษาระดับก่อนวัยเรียน ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา รวมทั้งการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับประชาชนทั่วไป

ในส่วนของการเผยแพร่ออกอากาศ ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาได้เข้าช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคมย่านความถี่ KU-Band จำนวน 1 ช่องสัญญาณ เพื่อทำการเผยแพร่รายการเหล่านี้ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (ETV) ช่อง UBC 18 ออกอากาศรายการวันละ 15 ชั่วโมง ตั้งแต่ 7.00-22.00 น. ทุกวัน โดยจำแนกประเภทของรายการออกเป็น 5 ประเภท คือ

- รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา 3-6 และระดับชั้นมัธยมศึกษา 1-3

- รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาออกโรงเรียน เป็นรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงตอนปลาย และระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพทางไกล (ปวช. ทางไกล) สำหรับนักศึกษาก่อนการศึกษานอกโรงเรียน

- รายการเสริมความรู้ เป็นรายการเพิ่มพูนความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป

- รายการข่าวการศึกษา

- รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาตามอัธยาศัย

นอกจากนั้น ยังมีการเผยแพร่รายการบางส่วนโดยขอเช่าเวลาของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 สัปดาห์ละประมาณ 2 ชั่วโมง อีกด้วย

2) มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (ไกลกังวล) ร่วมกับกรมสามัญศึกษาดำเนินการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา เพื่อบริการกลุ่มเป้าหมายในระบบโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้เช่าช่องสัญญาณดาวเทียมไทยคมย่านความถี่ KU-Band จำนวน 7 ช่องสัญญาณ เพื่อทำการเผยแพร่รายการเหล่านี้ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง UBC 11-17

3) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา บริการกลุ่มเป้าหมายนักศึกษาของสถาบันในทุกวิทยาเขตและแพร่ภาพออกอากาศ โดยการเช่าช่องสัญญาณดาวเทียมย่านความถี่ C-Band จำนวน 1 ช่องสัญญาณ

4) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ดำเนินการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาบริการกลุ่มเป้าหมายนักศึกษาของมหาวิทยาลัย แพร่ภาพออกอากาศโดยการเช่าเวลาออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ และสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไทยคม

5) มหาวิทยาลัยรามคำแหง ดำเนินการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาบริการกลุ่มเป้าหมายนักศึกษาของมหาวิทยาลัย แพร่ภาพออกอากาศโดยการเช่าเวลาออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์

นอกจากนั้น ยังมีหน่วยงานราชการอื่นๆ เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย ฯลฯ ที่ได้มีความพยายามที่จะใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์ในการเผยแพร่ข่าวสารและสาระประโยชน์ เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน ทั้งโดยการจัดผลิตเองหรือจ้างผลิตก็ตาม และมีการเผยแพร่ในลักษณะวีดิทัศน์หรือมีการเช่าเวลาของสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

2.4 ปัญหาและอุปสรรค

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้สรุปปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในประเทศไทย ไว้ในเอกสาร *แนวทางการปฏิรูปเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา* (2545) ดังนี้

1) ด้านการผลิต

หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการจัดผลิตรายการโทรทัศน์-

เพื่อการศึกษา ภายใต้ข้อจำกัดด้านบุคลากร เครื่องมือ งบประมาณ และการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ก่อให้เกิดปัญหากระทบต่อคุณภาพและปริมาณของการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ในขณะที่เดียวกันยังเกิดความซ้ำซ้อนในการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของหน่วยงานต่างๆ รวมทั้ง ขาดความเชื่อมโยงในการใช้ทรัพยากรการผลิตร่วมกัน

2) ด้านการเผยแพร่

แม้ว่าประเทศไทยจะมีสถานีวิทยุโทรทัศน์สาธารณะประเภทรับได้โดยตรง (Free TV) อยู่ถึง 6 ช่อง แต่ต่างแข่งขันกันไปในเชิงธุรกิจบันเทิงเป็นส่วนใหญ่ หน่วยงานที่ต้องการเผยแพร่รายการเพื่อการศึกษาจึงต้องประสบปัญหาด้านค่าเช่าเวลาที่มีราคาสูง และได้รับช่วงเวลาเช่าสำหรับการออกอากาศที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่จะรับชมรายการส่วนโทรทัศน์ในระบบบอกรับสมาชิกนั้น ยังมีการกระจายตัวไม่ทั่วถึง เพราะผู้ชมจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการติดตั้งอุปกรณ์และค่าสมาชิกรายเดือน ทำให้การเข้าถึงโทรทัศน์แบบบอกรับสมาชิกถูกจำกัดอยู่แต่ในกลุ่มประชาชนที่มีสถานภาพสังคมและเศรษฐกิจระดับค่อนข้างสูงเท่านั้น ไม่ตอบสนองต่อการขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนทั่วไป

ดังนั้น การเผยแพร่ออกอากาศรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาส่วนใหญ่ จึงดำเนินการโดยการเช่าช่องสัญญาณดาวเทียม ซึ่งเป็นการออกอากาศในย่านความถี่ KU-Band และ C-Band ทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ

จำเป็นต้องใช้งบประมาณในการเช่าช่องสัญญาณเป็นจำนวนมาก และผู้รับชมรายการก็จำเป็นต้องมีชุดอุปกรณ์รับสัญญาณที่มีราคาสูง ทำให้การเผยแพร่และการใช้ประโยชน์จากรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาอยู่ในวงจำกัด

3) ด้านการใช้

ปัญหาด้านการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ส่วนใหญ่แทบทั้งหมดสืบเนื่องมาจากปัญหาด้านการเผยแพร่ออกอากาศข้างต้น ทั้งนี้ ด้วยข้อจำกัดของอุปกรณ์และจุดติดตั้งจานรับสัญญาณดาวเทียมของสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาดังกล่าว ซึ่งถือได้ว่ายังมีจำนวนน้อยมาก กล่าวคือ จุดติดตั้งอุปกรณ์รับสัญญาณผ่านดาวเทียมของสถานี ETV มีจำนวน 15,590 แห่ง จุดติดตั้งอุปกรณ์รับสัญญาณผ่านดาวเทียมของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (ไกลกังวล) มีจำนวน 2,668 แห่ง และจุดติดตั้งอุปกรณ์รับสัญญาณผ่านดาวเทียมของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมีเพียง 37 แห่ง ซึ่งเป็นจุดติดตั้งอยู่ภายในสถานศึกษาทั้งสิ้น รวมจุดติดตั้งอุปกรณ์รับสัญญาณผ่านดาวเทียมทั้งหมดเป็นจำนวน 18,295 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 43 ของจำนวนสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่มีจำนวน 42,207 แห่ง ในปี พ.ศ. 2543

ส่วนการใช้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชและมหาวิทยาลัยรามคำแหงนั้น แม้จะเป็นการออกอากาศด้วยระบบ Free TV ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 ที่ผู้ชมสามารถรับชมได้ทั่วไป ก็ยังมีข้อจำกัดในด้านงบประมาณการเช่าเวลาออกอากาศที่มีราคา-

แพ่ง ทำให้กลุ่มเป้าหมายได้รับบริการสื่อการศึกษาไม่เพียงพอต่อความต้องการ

4) ด้านการบริหารจัดการ

ระบบวิทยุโทรทัศน์ของไทยนั้น เป็นระบบผูกขาดโดยรัฐ แม้บางสถานีจะดำเนินการโดยเอกชน แต่ก็เป็นการได้สัมปทานจากรัฐผ่านระบบอุปถัมภ์ซึ่งมักเป็นการดำเนินการโดยลับ ปกปิด ขาดความโปร่งใส และขาดการตรวจสอบจากประชาชน เป็นเหตุให้สถานีวิทยุโทรทัศน์แบบ Free TV ทั้ง 6 ช่องมุ่งผลตอบแทนในเชิงธุรกิจเป็นส่วนใหญ่ แม้ว่าปัจจุบันนี้รัฐได้กำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในการพัฒนาคนและสังคม เช่น บทบัญญัติตามมาตรา 40 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และแผนพัฒนาสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ และโทรคมนาคมเพื่อการพัฒนาคนและสังคม (พ.ศ. 2542 - 2551) แต่จากประสบการณ์ที่ผ่านมาเห็นได้ชัดว่ายังขาดความจริงจังในเชิงปฏิบัติ เห็นได้จากการจัดตั้งองค์การอิสระในนามคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) ตามบทบัญญัติของมาตรา 40 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งประสบความล่าช้าเนื่องจากการแย่งชิงระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งน่าจะมีการเร่งรัดแก้ไขปัญหาย่างจริงจังให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้มีการนำคลื่นความถี่วิทยุมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษาและสังคม

บทที่ 3

ผลการประเมินประสิทธิภาพ การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียนในเชิงปริมาณนี้ เป็นการประเมินในภาพรวมจากกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โดยกำหนดพื้นที่ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขนาดตัวอย่างในแต่ละพื้นที่ดังนี้

กรุงเทพฯและปริมณฑล	จำนวนตัวอย่าง	120 ตัวอย่าง
ภาคกลาง (จังหวัดชลบุรี และนครนายก)	จำนวนตัวอย่าง	120 ตัวอย่าง
ภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่ และน่าน)	จำนวนตัวอย่าง	120 ตัวอย่าง
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดขอนแก่น และนครราชสีมา)	จำนวนตัวอย่าง	120 ตัวอย่าง

ภาคใต้ จำนวนตัวอย่าง 120 ตัวอย่าง
(จังหวัดสงขลา และสุราษฎร์ธานี)

รวมจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 600 ตัวอย่าง

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณนี้ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

ส่วนที่ 3 ผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจในการรับสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของผู้เรียนในระบบโรงเรียน

ส่วนที่ 5 ผลกระทบด้านบวกและด้านลบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่ใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- เพศ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 53.83 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 46.17 เป็นเพศชาย
- อายุ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 32.83 มีอายุระหว่าง 11-12 ปี รองลงมาร้อยละ 29.17 มีอายุระหว่าง 13-14 ปี

- ระดับการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ระดับชั้นละ 100 คน

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	277	46.17
หญิง	323	53.83
รวม	600	100.00

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 9 ปี	17	2.83
9-10ปี	142	23.67
11-12ปี	197	32.83
13-14ปี	175	29.17
มากกว่า 14 ปี	69	11.50
รวม	600	100.00

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม
ชั้นเรียน

ชั้นเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษาปีที่ 4	100	16.67
ประถมศึกษาปีที่ 5	100	16.67
ประถมศึกษาปีที่ 6	100	16.67
มัธยมศึกษาปีที่ 1	100	16.67
มัธยมศึกษาปีที่ 2	100	16.67
มัธยมศึกษาปีที่ 3	100	16.67
รวม	600	100.00

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง
เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

- สถานที่ที่เคยรับฟังรายการต่าง ๆ จากสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 94.50 เคยรับฟังรายการต่าง ๆ จากสื่อวิทยุกระจายเสียงที่โรงเรียน และร้อยละ 28.83 เคยรับฟังที่บ้าน

ความถี่ที่กลุ่มตัวอย่างรับฟังรายการต่าง ๆ จากสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

ความถี่	จำนวนผู้ตอบ
2-3 ครั้งต่อวัน	155
ไม่แน่นอน ประมาณเดือนละครั้ง	71
1 ครั้งต่อวัน	61
1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	55
วันละ 20 นาที	33
วันละ 30 นาที	15
วันละ 15 นาที	12
วันละ 10 นาที	3

- ช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับฟังรายการต่างๆ จากการบันทึกเทปหรือจากสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

ช่วงเวลา	จำนวนผู้ตอบ
7.30 - 8.00 น.	276
9.00 น.	5
9.20 - 9.45 น.	11
10.05 - 10.20 น.	1
10.35 - 11.05 น.	6
10.20 - 10.35 น.	14
11.05 - 11.30 น.	36
13.25 - 13.55 น.	5
13.55 - 14.25 น.	9
14.00 น.	7
14.30 - 14.45 น.	5
14.30 - 15.00 น.	8
14.45 - 15.00 น.	8
เพียงวัน	62
ในเวลาเรียน	33
ช่วงเย็น	25
ช่วงบ่าย	24
เวลาครูไม่มา	2

- ❑ การรับฟังรายการได้โดยตรง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 69.50 สามารถรับฟังรายการจากสถานีที่ครูเปิดให้ชมโดยตรง และร้อยละ 29.83 ไม่สามารถรับฟังโดยตรง สำหรับกลุ่มที่ไม่สามารถรับฟังได้โดยตรงสามารถรับฟังได้จากการที่ครูนำเทปมาเปิดให้ฟังภายหลังจากออกอากาศจบไปแล้ว
- ❑ การติดตามรับฟังรายการซ้ำ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 68.33 ไม่สามารถติดตามรับฟังรายการซ้ำได้อีก และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 31.33 สามารถรับฟังรายการซ้ำได้อีกจากเทปที่ครูอัดไว้
- ❑ บุคคลที่ร่วมรับฟังรายการต่าง ๆ กับนักเรียน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 54.67 ระบุว่ามີเพื่อนในชั้นเรียนร่วมฟังด้วย และร้อยละ 53.50 ระบุว่าระหว่างที่รับฟังรายการต่าง ๆ นั้นมีครูคอยแนะนำ
- ❑ ภายหลังจากการรับฟังรายการต่าง ๆ แล้ว กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 55.33 ระบุว่าหลังจากที่รับฟังรายการต่าง ๆ แล้วไม่มีกิจกรรมต่อเนื่องจากสิ่งที่ได้รับฟังในชั้นเรียน และร้อยละ 43.33 ระบุว่ามີกิจกรรมต่อเนื่อง
- ❑ รายวิชาต่าง ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างรับฟังจากสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

รายวิชา	จำนวนผู้ตอบ
ภาษาไทย	126
ภาษาอังกฤษ	100
สพช. (เสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต)	60
ดนตรี	51
จริยศึกษา	33
ข่าวสารน่ารู้	23
แนะแนว	18
เกษตร	12
วิทยาศาสตร์	8
สุขศึกษา	7
คณิตศาสตร์	7
สสน.	7
รำไทย	7
สังคมศึกษา	4
ความรู้ทั่วไป	3
พลศึกษา	3

- รายการต่างๆ ที่กลุ่มตัวอย่างรับฟังจากสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

รายการ	จำนวนผู้ตอบ
เสริมความรู้	15
การประกอบอาชีพ	7
สารความรู้	3

- สถานี/ช่องที่กลุ่มตัวอย่างรับฟังรายการต่างๆ จากสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

สถานี/ช่อง	จำนวนผู้ตอบ
ลำปาง 549 AM 549 KHZ	39
ขอนแก่น AM 621 KHZ	37
กรุงเทพฯ 1467 KHZ	32
แม่ฮ่องสอน 102 MHZ	30
นครสวรรค์ 936 KHZ	24

- ❑ สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาที่มีความจำเป็นต่อการเรียน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 97.00 ระบุว่าสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาที่มีความจำเป็นต่อการเรียน โดยเรียงตามลำดับความสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างระบุดังนี้

  - ทำให้ได้รับความรู้ใหม่ๆ ได้รับความชัดเจน ร้อยละ 58.00 ในการศึกษาวิชาต่างๆ
  - ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อเนื้อหา ที่เรียนมากยิ่งขึ้น ร้อยละ 35.67
  - ช่วยเสริมประสบการณ์ให้นักเรียน ร้อยละ 32.50
  - ทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียน ร้อยละ 32.17 เพราะมีสื่อที่เราความสนใจ
- ❑ ลักษณะรูปแบบรายการที่สนใจและต้องการรับฟัง กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 68.17 สนใจรูปแบบของรายการประเภทเสริมความรู้ รองลงมาร้อยละ 30.33 สนใจรูปแบบรายการประเภทสอนโดยตรง และร้อยละ 20.00 สนใจรูปแบบรายการสรุปสาระสำคัญ
- ❑ การนำความรู้ไปใช้ในการเรียนและพัฒนาตนเอง กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 44.33 ระบุว่าสามารถนำความรู้ไปใช้ในการเรียนและพัฒนาตนเองได้ปานกลาง รองลงมาร้อยละ 44.17 ระบุว่าสามารถนำความรู้ไปใช้ได้มาก และร้อยละ 11.50 สามารถนำความรู้ไปใช้ในการเรียนและใช้ประโยชน์ของตนเองได้น้อย โดยแสดงเหตุผลประกอบดังนี้

สามารถนำความรู้ไปใช้ในการเรียนและพัฒนาตนเองได้มาก-
เพราะ

นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้มาก	จำนวนผู้ตอบ
สามารถนำความรู้มาเสริมวิชานั้น ๆ ได้ ทำให้ความรู้แน่นขึ้น มีความรู้เพิ่มเติมมากขึ้น การเรียนจะแน่นดีขึ้น	81
ทำให้มีความเข้าใจในเนื้อหาการเรียนมากขึ้น เพิ่มทักษะในการนำไปใช้ประโยชน์ได้มาก	67
ทำให้มีความรู้ใหม่ ๆ มากขึ้น มีประสบการณ์ มากขึ้น	58
สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	12
ทำให้มีความกระตือรือร้นในการเรียน	3
ทำให้มีสมาธิในการเรียนมากขึ้น	1

สามารถนำความรู้ไปใช้ในการเรียนและพัฒนาของตนเองได้-
ปานกลาง เพราะ

นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ปานกลาง	จำนวนผู้ตอบ
ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น ได้รับความ ชัดเจนในการศึกษาเพิ่มขึ้น	17
ได้รับประโยชน์บ้างในบางครั้ง	5
เสริมประสบการณ์ให้นักเรียน	2

สามารถนำความรู้ไปใช้ในการเรียนและพัฒนาของตนเองได้น้อยเพราะ

นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้น้อย	จำนวนผู้ตอบ
รับฟังไม่สม่ำเสมอ	5
บางครั้งครูที่สอนในโรงเรียนสอนอยู่แล้ว	2
บางครั้งไม่ค่อยเข้าใจ	2
ไม่น่าสนใจ	1

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานที่ที่เคยรับฟังรายการต่างๆจากสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

สถานที่	จำนวน	ร้อยละ
ที่บ้าน	173	28.83
ที่โรงเรียน	567	94.50

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะการรับฟังรายการจากสถานี

ลักษณะการรับฟังรายการจากสถานี	จำนวน	ร้อยละ
ครูเปิดให้รับฟังโดยตรง	417	69.50
ครูไม่ได้เปิดให้รับฟังโดยตรง	179	29.83
ไม่ระบุ	4	0.67
รวม	600	100.00

หากครูไม่ได้เปิดให้รับฟังโดยตรงจะรับฟังจาก	จำนวน	ร้อยละ
- ครูนำเทปมาเปิดให้ฟังภายหลังรายการจากสถานีจบไปแล้ว	143	23.83
- เทปจากห้องสมุด	39	6.50
- อื่นๆ	11	1.83

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความสามารถในการติดตามรับฟังรายการซ้ำอีก

การติดตามรับฟังรายการซ้ำ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่สามารถติดตามรับฟังรายการซ้ำอีกได้	410	68.33
สามารถติดตามรับฟังรายการซ้ำอีกได้	188	31.33
ไม่ระบุ	2	0.33
รวม	600	100.00

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทบุคคลที่ร่วมรับฟังรายการจากสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

บุคคลที่ร่วมรับฟังรายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อนในชั้นเรียน	328	54.67
ครูที่คอยแนะนำ	321	53.50
รับฟังตามลำพัง	34	5.67
ผู้ปกครอง	20	3.33

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะกิจกรรมต่อเนื่องหลังจากรับฟังรายการที่โรงเรียน

กิจกรรมต่อเนื่อง	จำนวน	ร้อยละ
มีกิจกรรมต่อเนื่อง	260	43.33
ไม่มีกิจกรรมต่อเนื่อง	332	55.33
ไม่ระบุ	8	1.33
รวม	600	100.00

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นของสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาต่อการเรียน

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
มีความจำเป็น	582	97.00
ไม่มีความจำเป็น	15	2.50
ไม่ระบุ	3	0.50
รวม	600	100.00

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่แสดง
เหตุผลเกี่ยวกับความจำเป็นของสื่อวิทยุกระจาย
เสียงเพื่อการศึกษาต่อการเรียนรู้

เหตุผล	จำนวน	ร้อยละ
ทำให้ได้รับความรู้ใหม่ ๆ ได้รับความชัดเจนในการศึกษา วิชาต่างๆ	348	58.00
ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อ เนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้น	214	35.67
ช่วยเสริมประสบการณ์ให้แก่ นักเรียน	195	32.50
ทำให้เกิดความกระตือรือร้น ในการเรียน เพราะมีสื่อที่เร้า ความสนใจ	193	32.17

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรูปแบบของรายการที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจและต้องการรับฟังจากสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

รูปแบบของรายการ	จำนวน	ร้อยละ
เสริมความรู้	409	68.17
สอนโดยตรง	182	30.33
สรุปสาระสำคัญ	120	20.00

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ที่ได้รับจากการรับฟังรายการผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาไปใช้ในการเรียนและพัฒนาตนเอง

การนำความรู้ไปใช้	จำนวน	ร้อยละ
มาก	265	44.17
ปานกลาง	266	44.33
น้อย	69	11.50
ไม่ระบุ	10	0.10
รวม	600	100.00

ส่วนที่ 3 ประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

การประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา นั้น มุ่งประเมิน 3 ด้าน ในแต่ละด้านประกอบด้วยตัวชี้วัดต่างๆ ดังนี้

1) คุณภาพและความเหมาะสมของสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ประกอบด้วยตัวชี้วัด 5 ประการ ดังนี้

- 1.1 ตรงตามบทเรียนในชั้นเรียน
- 1.2 ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต
- 1.3 ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้มากขึ้น
- 1.4 ช่วยให้การเรียนเกิดความเข้าใจง่าย
- 1.5 ความยาวของรายการมีความเหมาะสมต่อการเรียนในแต่ละครั้ง

2) ความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านเทคโนโลยีของครู อาจารย์ หรือผู้ผลิตสื่อวิทยุโรงเรียนเพื่อการศึกษา ประกอบด้วยตัวชี้วัด 4 ประการดังนี้

- 2.1 ลีลาการนำเสนอ
- 2.2 น้ำเสียงในการนำเสนอ
- 2.3 ภาษาที่ใช้เหมาะสมและง่ายต่อความเข้าใจ
- 2.4 มีความรอบรู้ในเนื้อหาสาระ

3) ความสามารถในการรับสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วยประเด็นที่ใช้ชี้วัด 2 ประเด็น ดังนี้

3.1 ความชัดเจนของเสียง

3.2 คุณภาพของเครื่องรับวิทยุ

การกำหนดเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน และความพึงพอใจในการรับสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียนได้ใช้ระบบ Likert Scales แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดช่วงคะแนนเป็นดังนี้

คะแนน	ช่วงคะแนน	ระดับความพึงพอใจ
5	4.21 – 5.00	เห็นด้วยมาก/พอใจมาก/ดีมาก
4	3.41 – 4.20	เห็นด้วย/พอใจ/ดี
3	2.61 – 3.40	ปานกลาง
2	1.81 – 2.60	ไม่เห็นด้วย/ไม่พอใจ/ไม่ดี
1	1.00 – 1.80	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง/ไม่พอใจมาก/ไม่ดีเลย
0	-	ไม่แสดงความคิดเห็น/ไม่แน่ใจ

ทั้งนี้ ค่าเฉลี่ยที่ได้ในแต่ละประเด็นจะนำไปทดสอบโดยใช้ค่า t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยกำหนดระดับการทดสอบ ดังนี้

- ถ้าค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 3.41 จะใช้ค่า t-test ทดสอบ ถ้ามีความคิดเห็นที่เห็นด้วยหรือมีความพึงพอใจในระดับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะแสดงโดยใช้สัญลักษณ์ * หมายถึงว่ามีความคิดเห็นที่เห็นด้วยหรือมีความพึงพอใจในระดับดีในประเด็นนั้น ๆ

- และถ้าค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 4.21 จะใช้ค่า t-test ทดสอบเช่นกัน ถ้ามีความคิดเห็นที่เห็นด้วยมากหรือมีความพึงพอใจในระดับดีมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะแสดงโดยใช้สัญลักษณ์ * เช่นกัน หมายถึงว่ามีความคิดเห็นที่เห็นด้วยมากหรือมีความพึงพอใจในระดับดีมาก หรือพอใจมากในประเด็นนั้น ๆ

- ในทางกลับกัน ถ้าค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับหรือน้อยกว่า 2.60 จะใช้ค่า t-test ทดสอบเช่นกัน ถ้ามีนัยสำคัญทางสถิติ จะหมายถึงมีความคิดเห็นหรือมีความพึงพอใจในเรื่องนั้นไม่ดีหรือไม่พอใจ จะแสดงโดยใช้สัญลักษณ์ **

1) คุณภาพและความเหมาะสมของสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีความคิดเห็นด้านคุณภาพและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระของรายการต่าง ๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุ-

กระจายเสียงเพื่อการศึกษาในประเด็นต่างๆ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย-
ความคิดเห็นดังนี้

- ❑ **ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต** กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 42.17 มีความคิดเห็นที่เห็นด้วยเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของรายการต่างๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต รองลงมาร้อยละ 28.17 มีความคิดเห็นที่เห็นด้วยมาก ได้รับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่เห็นด้วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.9378*
- ❑ **ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้มากขึ้น** กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 37.50 มีความคิดเห็นที่เห็นด้วยเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของรายการต่างๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้มากขึ้น รองลงมาร้อยละ 30.33 มีความคิดเห็นที่เห็นด้วยมาก ได้รับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่เห็นด้วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.9328*
- ❑ **ตรงตามบทเรียนในชั้นเรียน** กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 46.00 มีความคิดเห็นที่เห็นด้วยเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของรายการต่างๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาตรงตามบทเรียนในชั้นเรียน รองลงมาร้อยละ 30.33 มีความคิดเห็นที่เห็นด้วยในระดับปานกลาง ได้รับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่เห็นด้วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.7189*
- ❑ **ความยาวของรายการมีความเหมาะสมต่อการเรียนในแต่ละครั้ง** กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 37.67 มีความคิดเห็นที่เห็นด้วยเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของรายการต่างๆ ที่นำเสนอผ่าน

สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาที่มีความยาวของรายการที่มีความเหมาะสมต่อการเรียนในแต่ละครั้ง รองลงมาร้อยละ 32.67 มีความคิดเห็นที่เห็นด้วยในระดับปานกลาง ได้รับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่เห็นด้วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.7136*

- ช่วยให้การเรียนเกิดความเข้าใจง่าย กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 38.67 มีความคิดเห็นที่เห็นด้วยในระดับปานกลางเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของรายการต่าง ๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุโรงเรียนเพื่อการศึกษาช่วยให้การเรียนเกิดความเข้าใจง่าย รองลงมา ร้อยละ 36.67 มีความคิดเห็นที่เห็นด้วย ได้รับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่เห็นด้วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.6172*

2) ความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านเทคโนโลยีของครู อาจารย์ หรือผู้ผลิตสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีความคิดเห็นด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านเทคโนโลยีของครู อาจารย์ หรือผู้ผลิตสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในประเด็นต่างๆ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นดังนี้

- มีความรอบรู้ในเนื้อหาสาระ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 36.50 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรอบรู้ในเนื้อหาสาระของครู อาจารย์ หรือผู้ผลิตสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระดับดี รองลงมา ร้อยละ 30.17 มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ได้รับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในระดับดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.8302*

- ภาษาที่ใช้เหมาะสมและง่ายต่อความเข้าใจ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 37.83 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาษาที่ครู อาจารย์ หรือผู้ผลิตสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาใช้เหมาะสมและง่ายต่อความเข้าใจในระดับดี รองลงมาร้อยละ 34.17 มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้รับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในระดับดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.7140*
- น้ำเสียงในการนำเสนอ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 40.17 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับน้ำเสียงในการนำเสนอของครู อาจารย์ที่สอนผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระดับดี รองลงมาร้อยละ 32.17 มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้รับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในระดับดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.6887*
- สีสลากการนำเสนอ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 35.50 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสีลากการนำเสนอของครู อาจารย์ที่สอนผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระดับดี รองลงมาร้อยละ 31.83 มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้รับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในระดับดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.6661*

3) ความสามารถในการรับสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และ-

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีความคิดเห็นด้านความสามารถในการรับสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาศึกษาของสถานศึกษาในประเด็นต่างๆ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นดังนี้

- ความชัดเจนของเสียง กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 31.00 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความชัดเจนของเสียงในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 29.67 มีความคิดเห็นในระดับดี และร้อยละ 24.83 มีความคิดเห็นในระดับดีมาก ได้รับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในระดับดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.6555*
- คุณภาพของเครื่องรับวิทยุ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 31.17 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของเครื่องรับวิทยุในระดับดี รองลงมาร้อยละ 29.17 มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้รับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในระดับดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.4604*

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในด้านต่าง ๆ

1) คุณภาพและความเหมาะสมของสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

ประเด็นต่าง ๆ		ระดับความคิดเห็น						ค่าเฉลี่ย
		เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย	ปาน กลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ไม่แสดง ความ คิดเห็น	
ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต	จำนวน ร้อยละ	169 28.17	253 42.17	144 24.00	25 4.17	4 0.67	5 0.83	3.9378*
ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้มากขึ้น	จำนวน ร้อยละ	182 30.33	225 37.50	160 26.67	22 3.67	6 1.00	5 0.83	3.9328*
ตรงตามบทเรียนในชั้นเรียน	จำนวน ร้อยละ	98 16.33	276 46.00	182 30.33	31 5.17	7 1.17	6 1.00	3.7189*
ความยาวของรายการมีความ เหมาะสมต่อการเรียน ในแต่ละครั้ง	จำนวน ร้อยละ	126 21.00	226 37.67	196 32.67	27 4.50	15 2.50	10 1.67	3.7136*
ช่วยให้การเรียนเกิดความ เข้าใจง่าย	จำนวน ร้อยละ	97 16.17	220 36.67	232 38.67	40 6.67	4 0.67	7 1.17	3.6172*

2) ความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านเทคโนโลยีของครู อาจารย์ หรือผู้ผลิตสื่อวิทยุ
กระจายเสียงเพื่อการศึกษา

ประเด็นต่างๆ		ระดับความคิดเห็น						ค่าเฉลี่ย
		ดีมาก	ดี	ปาน กลาง	ไม่ดี	ไม่ดีเลย	ไม่แสดง ความ คิดเห็น	
มีความรอบรู้ในเนื้อหาสาระ	จำนวน	154	219	181	32	3	11	3.8302*
	ร้อยละ	25.67	36.50	30.17	5.33	0.50	1.83	
ภาษาที่ใช้เหมาะสมและ ง่ายต่อความเข้าใจ	จำนวน	119	227	205	37	3	9	3.7140*
	ร้อยละ	19.83	37.83	34.17	6.17	0.50	1.50	
น้ำเสียงในการนำเสนอ	จำนวน	111	241	193	36	10	9	3.6887*
	ร้อยละ	18.50	40.17	32.17	6.00	1.67	1.50	
ลีลาการนำเสนอ	จำนวน	117	213	191	36	15	28	3.6661*
	ร้อยละ	19.50	35.50	31.83	6.00	2.50	4.67	

3) ความสามารถในการรับสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา

ประเด็นต่าง ๆ		ระดับความคิดเห็น						ค่าเฉลี่ย
		ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ไม่ดี	ไม่ดีเลย	ไม่แสดงความคิดเห็น	
ความชัดเจนของเสียง	จำนวน	149	178	186	78	4	5	3.6555*
	ร้อยละ	24.83	29.67	31.00	13.00	0.67	0.83	
คุณภาพของเครื่องรับวิทยุ	จำนวน	109	187	175	112	10	7	3.4604*
	ร้อยละ	18.17	31.17	29.17	18.67	1.67	1.17	

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจในการรับสื่อวิทยุกระจายเสียง เพื่อการศึกษาของผู้เรียน

การสำรวจความพึงพอใจในการรับสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของผู้เรียนนั้น ได้กำหนดตัวชี้วัด 8 ประการ ดังนี้

- 1) ช่วงเวลาการออกอากาศ
- 2) ความยาวของแต่ละรายการ
- 3) ความสะดวกในการรับฟัง
- 4) คู่มือประกอบการรับฟัง
- 5) กิจกรรมเสริมบทเรียน
- 6) รายการต่างๆ มีประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- 7) รายการต่างๆ มีเนื้อหาตรงตามบทเรียนที่เรียนในชั้นเรียน
- 8) รายการต่างๆ ครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการของนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีความพึงพอใจในการรับสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในประเด็นต่างๆ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ ดังนี้

- รายการต่างๆ ครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 42.00 มีความพอใจในประเด็นรายการต่างๆ ครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการของ

นักเรียน รองลงมาร้อยละ 29.00 มีความพอใจปานกลาง
ในประเด็นนี้ได้รับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในระดับพอใจอย่าง-
มีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.6684*

- รายการต่างๆ มีประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 33.50 มีความพอใจปานกลางในประเด็น-
รายการต่างๆ มีประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
รองลงมาร้อยละ 33.33 มีความพอใจในประเด็นดังกล่าว
ได้รับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในระดับพอใจอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.6633*
- รายการต่างๆ มีเนื้อหาตรงตามบทเรียนที่เรียนในชั้น
เรียน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 38.67 มีความพอใจปานกลาง-
ในประเด็นรายการต่างๆ มีเนื้อหาตรงตามบทเรียนที่เรียน
ในชั้นเรียน รองลงมาร้อยละ 36.50 มีความพอใจ
ในประเด็นนี้ได้รับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในระดับพอใจอย่าง-
มีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.5741*
- ความยาวของแต่ละรายการ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 35.17 มี-
ความพอใจปานกลางในประเด็นความยาวของแต่ละรายการ
รองลงมาร้อยละ 30.67 มีความพอใจในประเด็นนี้ได้รับค่า-
เฉลี่ยความพึงพอใจในระดับพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
เท่ากับ 3.5478*
- ช่วงเวลาการออกอากาศ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 35.17
มีความพอใจปานกลางในประเด็นช่วงเวลาการออกอากาศ
รองลงมาร้อยละ 28.83 มีความพอใจในประเด็นนี้ได้รับค่า-

เฉลี่ยความพึงพอใจในระดับพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.5232*

- ❑ ความสะดวกในการรับฟัง กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 33.83 มีความพอใจปานกลางในประเด็นความสะดวกในการรับฟัง รองลงมาร้อยละ 30.00 มีความพอใจในประเด็นนี้ ได้รับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในระดับพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.5101*
- ❑ กิจกรรมเสริมบทเรียน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 36.83 มีความพอใจปานกลางในประเด็นกิจกรรมเสริมบทเรียน รองลงมาร้อยละ 26.17 มีความพอใจในประเด็นนี้ ได้รับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในระดับพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.4637*
- ❑ คู่มือประกอบการรับฟัง กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 35.50 มีความพอใจปานกลางในประเด็นคู่มือประกอบการรับฟัง รองลงมาร้อยละ 25.00 มีความพอใจในประเด็นนี้ ได้รับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในระดับปานกลาง เท่ากับ 3.1436

**ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่แสดงความพึงพอใจในการรับสื่อ
วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา**

ประเด็นต่างๆ		ระดับความคิดเห็น						ค่าเฉลี่ย
		พอใจ มาก	พอใจ	ปาน กลาง	ไม่พอใจ	ไม่พอใจ เลย	ไม่แสดง ความ คิดเห็น	
รายการต่างๆ ครอบคลุม ครบถ้วนตามความต้องการ ของนักเรียน	จำนวน ร้อยละ	99 16.50	252 42.00	174 29.00	37 6.17	14 2.33	24 4.00	3.6684*
รายการต่างๆ มีประโยชน์ ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	จำนวน ร้อยละ	129 21.50	200 33.33	201 33.50	56 9.33	5 0.83	9 1.50	3.6633*
รายการต่างๆ มีเนื้อหาตรงตาม บทเรียนที่เรียนในชั้นเรียน	จำนวน ร้อยละ	84 14.00	219 36.50	232 38.67	36 6.00	9 1.50	20 3.33	3.5741*
ความยาวของแต่ละรายการ	จำนวน ร้อยละ	114 19.00	184 30.67	211 35.17	63 10.50	14 2.33	14 2.33	3.5478*
ช่วงเวลาการออกอากาศ	จำนวน ร้อยละ	115 19.17	173 28.83	211 35.17	70 11.67	14 2.33	17 2.83	3.5232*
ความสะดวกในการรับฟัง	จำนวน ร้อยละ	116 19.33	180 30.00	203 33.83	81 13.50	14 2.33	6 1.00	3.5101*
กิจกรรมเสริมบทเรียน	จำนวน ร้อยละ	113 18.83	157 26.17	221 36.83	59 9.83	28 4.67	22 3.67	3.4637*
คู่มือประกอบการรับฟัง	จำนวน ร้อยละ	71 11.83	150 25.00	213 35.50	79 13.17	65 10.83	22 3.67	3.1436

**ส่วนที่ 5 ผลกระทบด้านบวกและด้านลบที่เกิดขึ้นกับ
ผู้เรียนที่ใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา**

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ได้ระบุผลกระทบด้านบวก และด้านลบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่ใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาดังนี้

ผลกระทบด้านบวกที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่าได้รับมีดังนี้

อันดับ 1	ได้รับความรู้มากขึ้น	ร้อยละ 63.50
อันดับ 2	นำความรู้มาประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน	ร้อยละ 43.17
อันดับ 3	เข้าใจง่ายขึ้น	ร้อยละ 41.17
อันดับ 4	ช่างสังเกต กล้าแสดงออก	ร้อยละ 29.50

ผลกระทบด้านลบที่กลุ่มตัวอย่างระบุว่าได้รับมีดังนี้

อันดับ 1	เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน	ร้อยละ 35.17
อันดับ 2	ขาดความกระตือรือร้น ในการเรียน	ร้อยละ 31.83
อันดับ 3	ทำให้ไม่มีการเตรียมพร้อม ในการเรียนล่วงหน้า	ร้อยละ 28.67
อันดับ 4	ไม่สนใจสรุปบททวนบทเรียน ด้วยตนเอง	ร้อยละ 22.33

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบด้านบวกที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่ใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

ผลกระทบด้านบวก	จำนวน	ร้อยละ
ได้รับความรู้มากขึ้น	381	63.50
นำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	259	43.17
เข้าใจง่ายขึ้น	247	41.17
ช่างสังเกต กล้าแสดงออก	177	29.50
สนใจเรียนมากขึ้น	166	27.67
สนใจค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม	156	26.00
กระตือรือร้นในการเรียน	136	22.67
จำได้นานขึ้น	128	21.33
สนใจสอบถามปัญหาต่างๆ	114	19.00
มีวินัยและตรงต่อเวลา	107	17.83
เอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	104	17.33
มีสมาธิในการเรียน	101	16.83
สามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับสูงขึ้นได้	98	16.33
เกิดความศรัทธาในการทำดี	78	13.00

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่แสดง
 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบด้านลบที่เกิด
 ขึ้นกับผู้เรียนที่ใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อ
 การศึกษา

ผลกระทบด้านลบ	จำนวน	ร้อยละ
เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน	211	35.17
ขาดความกระตือรือร้น ในการเรียน	191	31.83
ทำให้ไม่มีการเตรียมพร้อม ในการเรียนล่วงหน้า	172	28.67
ไม่สนใจสรุปบทบทวนบทเรียน ด้วยตนเอง	134	22.33

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

การประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียนนี้ ได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักเรียนระดับชั้นประถม-

ศึกษาปีที่ 4-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 120 ตัวอย่าง และกลุ่มครูประจำวิชา/ครูประจำชั้น จำนวน 120 ตัวอย่าง โดยมีการสัมภาษณ์เชิงลึกสรุปได้ดังนี้

กลุ่มนักเรียนที่รับฟังสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

- ❑ เพศ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 65 คน เป็นเพศหญิง และจำนวน 55 คนเป็นเพศชาย
- ❑ อายุ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 28 คน มีอายุระหว่าง 11-12 ปี รองลงมาจำนวน 25 คน มีอายุระหว่าง 13-14 ปี และจำนวน 23 คน มีอายุระหว่าง 9-10 ปี และมากกว่า 14 ปี
- ❑ ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3
- ❑ ความบ่อยครั้งในการรับฟังรายการต่างๆ จากสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 66 คน ระบุว่ามีการรับฟังที่ไม่แน่นอนแล้วแต่อาจารย์เปิดให้รับฟัง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 48 คนระบุว่าได้รับฟังรายการต่างๆ ผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา 1-2 ครั้งต่อวัน และจำนวน 6 คน รับฟัง 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์

□ รายวิชาที่กลุ่มตัวอย่างรับฟังจากสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างระบุรายวิชาที่ได้รับฟังผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา มีดังนี้

ภาษาไทย	จำนวน	51	คน
ภาษาอังกฤษ	จำนวน	43	คน
สปช.	จำนวน	12	คน
ดนตรี	จำนวน	9	คน
จริยศึกษา	จำนวน	8	คน
นาฏศิลป์	จำนวน	7	คน
แนะแนว	จำนวน	4	คน
วิทยาศาสตร์	จำนวน	2	คน
สังคมศึกษา	จำนวน	1	คน
เกษตร	จำนวน	1	คน
สสน.	จำนวน	1	คน

□ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นของสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาต่อการเรียน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 92 คน ระบุว่า สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อศึกษามีความจำเป็นมากต่อการเรียน โดยให้เหตุผลประกอบดังนี้

- ได้เปลี่ยนบรรยากาศของการเรียน เกิดความสนใจ ทำให้ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น และเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง

- ทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียน
- เป็นการเพิ่มทักษะในการเรียน

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 18 คน มีความเห็นว่า มีความจำเป็นปานกลาง เพราะการเรียนในห้องเรียนพอเข้าใจอยู่แล้ว หากได้รับฟังรายการจากสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ก็เป็นการเสริมความรู้อีกทางหนึ่ง

และกลุ่มตัวอย่าง 10 คน ระบุว่า สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาไม่มีความจำเป็น เพราะตามปกติในห้องเรียนครูก็สอนอยู่แล้ว

□ **ลักษณะของรายการที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจและต้องการรับฟังจากสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา**

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 72 คน สนใจรับฟังรายการเสริมความรู้ทั่วไป กลุ่มตัวอย่างจำนวน 26 คน สนใจการสอนโดยตรง และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 22 คน สนใจสรุปสาระสำคัญ

□ **ความคิดเห็นเกี่ยวกับรายการที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา**

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 97 คน ระบุว่า รายการต่างๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาตรงกับบทเรียนและช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้ดีมาก โดยให้เหตุผลดังนี้

- ช่วยพัฒนาการเรียนการสอน ช่วยเสริมความรู้ได้มากขึ้นกว่าในบทเรียน และได้รับความชัดเจนในการศึกษาวิชานั้นๆ
- ช่วยทำให้จำได้นาน จำง่ายขึ้น คะแนนสอบดีขึ้น

- ช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้ดียิ่งขึ้น
- ช่วยทำให้กระตือรือร้นในการเรียน

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 23 คน ระบุว่า รายการต่าง ๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษاتรงกับบทเรียนในระดับปานกลาง บางรายวิชาตรงตามบทเรียนเล็กน้อย

□ การรับฟังรายการจากสถานีที่ครูเปิดให้ฟังโดยตรง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 91 คน ระบุว่า สามารถรับฟังรายการจากสถานีที่ครูเปิดให้ฟังได้โดยตรง และกลุ่มตัวอย่าง 29 คน ไม่สามารถรับฟังได้โดยตรง ครูอัดเทปไว้แล้วจึงนำมาเปิดให้รับฟังภายหลัง

□ การติดตามรับฟังรายการซ้ำ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 86 คน ระบุว่า สามารถติดตามรับฟังรายการซ้ำได้ เช่นครูได้อัดเทปไว้แล้วนำมาเปิดให้ฟังซ้ำเป็นบางวิชา และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 34 คน ระบุว่า ไม่สามารถรับฟังซ้ำได้เพราะโรงเรียนไม่มีเครื่องอัด

□ ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในการเรียนและพัฒนาตนเอง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 74 คน ระบุว่า สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษามาใช้ในการเรียนและพัฒนาตนเองได้มาก ให้เหตุผลประกอบดังนี้

- ทำให้รู้สิ่งรอบตัว เสริมประสบการณ์ มีการฝึกทักษะดีขึ้น

- การสอนตรงตามบทเรียน จึงสามารถนำไปใช้ในวิชาเรียนได้ ทำให้มีคะแนนสอบดีขึ้น

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 41 คน ระบุว่า สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษามาใช้ในการเรียนและพัฒนาดตนเองได้ปานกลาง ให้เหตุผลประกอบดังนี้

- สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ประโยชน์ได้บ้าง และในห้องเรียนครูก็ได้แนะนำและสอนอยู่แล้ว
- ไม่ค่อยได้รับฟัง การรับฟังไม่ต่อเนื่องจึงทำให้ได้รับประโยชน์บ้างแต่ไม่มาก

และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน ระบุว่า สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษามาใช้ในการเรียนและพัฒนาดตนเองได้น้อย เพราะบางครั้งไม่ค่อยเข้าใจเนื้อหาจึงไม่สามารถสอดแทรกความรู้ที่ได้รับเข้าไปในบทเรียน

□ **ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถของครูอาจารย์ที่บรรยายผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา**
กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 113 คน ระบุว่า ความรู้ ความสามารถของครูอาจารย์ที่บรรยายผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อศึกษานั้นเหมาะสมดีมาก บรรยายได้ดี ฟังง่ายเข้าใจง่าย การนำเสนอดี ได้รับความรู้มีเนื้อหาสาระดี มีความชัดเจน นำฟังน่าติดตาม และมีการใช้ภาษาที่เหมาะสม การพูดไม่ซ้ำหรือเร็วเกินไป

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 7 คน ระบุว่า ความรู้ ความสามารถของครูอาจารย์ที่บรรยายผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อศึกษานั้น

เหมาะสมในระดับปานกลาง เพราะการบรรยายนักเรียนเข้าใจบ้าง ไม่เข้าใจบ้าง แล้วแต่การตั้งใจฟัง บางครั้งครูสอนผ่านสื่อพูดเร็วเกินไป

❑ ผลกระทบด้านบวกและด้านลบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่ใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่าผลกระทบด้านบวกที่ได้รับ ได้แก่

- ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น มีการพัฒนาตนเองมากขึ้น (45 คน)
- นำความรู้มาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน ในวิชาเรียนได้ดีขึ้น และทำให้มีความกระตือรือร้นในการเรียนเพิ่มขึ้น (17 คน)
- ทำให้เข้าใจง่ายขึ้น สามารถสอบถามปัญหาต่างๆ ในวิชานั้นๆ สนใจเรียนมากขึ้น (6 คน)
- ทำให้เป็นคนช่างสังเกต กล้าแสดงออก (3 คน)
- มีสมาธิในการเรียนมากขึ้น จำแม่นขึ้น (2 คน)

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 29 คนระบุผลกระทบด้านลบดังนี้

- สื่อวิทยุมีเวลาน้อยเกินไปในการออกอากาศ หากฟังตามไม่ทันจะทำให้ไม่รู้เรื่อง ไม่เห็นภาพ ไม่เข้าใจแล้วถามไม่ได้ เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียนเป็นบางครั้ง
- ทำให้ไม่สนใจสรุปบทวนการเรียนของตนเอง
- ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ไม่มีแรงกระตุ้นเท่าที่ควร
- ทำให้ไม่มีการเตรียมพร้อมในการเรียนล่วงหน้า

□ ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการใช้สื่อ
วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างได้ระบุปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อ
ประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ดังนี้

ด้านบริหารจัดการ

1. ตารางออกอากาศไม่ตรงกับตารางเรียนในชั้นเรียน
(8 คน)
2. คู่มือประกอบการรับฟังไม่เพียงพอ โรงเรียนได้รับซ้ำ
(1 คน)

ด้านการนำไปใช้ในการเรียนการสอน

1. ครูเปิดให้รับฟังไม่ต่อเนื่อง นานๆ ครั้งจึงเปิดให้รับฟัง
เวลาในการออกอากาศน้อย ขาดคู่มือ มีผลให้บางครั้งเวลาเรียนตาม-
ไม่ทัน จึงทำความเข้าใจได้ยากยิ่งกว่าเรียนในห้องเรียน
ฟังซ้ำไม่ได้ ไม่สามารถทบทวนอีกได้ ไม่สามารถถามได้ (28 คน)
2. สื่อวิทยุกระจายเสียงบางครั้งอธิบายไม่ชัดเจน ไม่มีรูป
ประกอบ จึงทำให้ความสนใจฟังน้อย เบื่อหน่าย (6 คน)

ด้านอุปกรณ์รับสัญญาณ

1. อุปกรณ์รับสัญญาณไม่พร้อม เครื่องรับวิทยุเก่า เสียง
ไม่ชัดเจน (22 คน)

กลุ่มครูประจำวิชา/ครูประจำชั้นที่ใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อ-
การศึกษาในระบบโรงเรียน

- ❑ เพศ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 80 คนเป็นเพศหญิง และจำนวน 40 คนเป็นเพศชาย
- ❑ อายุ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 27 คน มีอายุระหว่าง 41-45 ปี รองลงมาจำนวน 24 คน มีอายุระหว่าง 36-40 ปี และระหว่าง 46-50 ปี และจำนวน 17 คน มีอายุมากกว่า 50 ปี
- ❑ ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 114 คน มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และจำนวน 5 คน มีการศึกษาในระดับปริญญาโท
- ❑ ระยะเวลาของการเป็นครูประจำวิชา/ครูประจำชั้น
กลุ่มตัวอย่างจำนวน 43 คน มีอาชีพเป็นครู 16-20 ปี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน มีอาชีพเป็นครู 6-10 ปี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 19 คน มีอาชีพเป็นครู 21-25 ปี และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน มีอาชีพเป็นครู 11-15 ปี
- ❑ ความถี่ในการได้รับการอบรมเพื่อเป็นครูประจำวิชา/ครูประจำชั้น
กลุ่มตัวอย่างจำนวน 52 คน ระบุว่า ได้รับการอบรมเพื่อเป็นครูประจำวิชา/ประจำชั้นประมาณ 4-6 ครั้งต่อปี รองลงมาจำนวน 28 คน ได้รับการอบรมประมาณ 2-3 ครั้งต่อปี และ

จำนวน 13 คน ได้รับการอบรม 1 ครั้งต่อปี และนอกนั้นนาน ๆ ครั้ง จึงได้รับการอบรม

□ ความถี่ในการเปิดวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาให้นักเรียนรับฟังในชั้นเรียน

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน ระบุว่า เปิดรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาให้นักเรียนรับฟังทุกวันในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน ระบุว่า นาน ๆ ครั้งจึงเปิดให้นักเรียนรับฟังในกรณีที่เป็นการทำรายงานส่ง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน เปิดให้นักเรียนรับฟัง 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 18 คน เปิดให้นักเรียนฟังในกรณีวิชาที่สอนมีบรรยายผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน เปิดให้นักเรียนรับฟัง 3-4 ครั้งต่ออาทิตย์

□ คู่มือกับรายการที่นำเสนอสามารถทำให้การสอน/การแนะนำนักเรียนในชั้นเรียนดีขึ้น

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 98 คน ระบุว่า คู่มือกับรายการที่นำเสนอสามารถทำให้การสอน/การแนะนำนักเรียนในชั้นเรียนดีขึ้นมาก โดยให้เหตุผลประกอบดังนี้

- กรณีเป็นรายการเพลงช่วยให้นักเรียนเพลิดเพลินและมีจินตนาการ ทำให้จำบทเรียนได้ง่ายขึ้น
- ทำให้นักเรียนทันโลก ทันเหตุการณ์ มีความรู้มากขึ้น การสอนในสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาและครูที่สอนในชั้นเรียนเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เป็นการเพิ่มความรู้อันประสพการณ์ให้แก่ นักเรียน นอกเหนือจากความรู้ที่ได้รับ

จากตำราเรียนอย่างเดียว สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากสื่อ-
มาประยุกต์ใช้กับตนเองได้เป็นอย่างดี

- เป็นการฝึกนักเรียนให้มีสมาธิในการรับฟัง และทำให้นักเรียนกล้าพูด กล้าแสดงออก
- ง่ายต่อการสอนนักเรียน ทำให้ถ่ายทอดให้นักเรียนได้เร็ว-
ยิ่งขึ้น
- ทำให้นักเรียนไม่เบื่อการเรียน มีแนวทางการเรียนใหม่ๆ
เข้ามาช่วยในการเรียนการสอนนักเรียน
- สามารถนำเนื้อหามาสอดแทรกซึ่งกันและกันได้ ทำให้นักเรียนเรียนดีขึ้น
- ทำให้การแนะนำการสอนของครูมีประสิทธิภาพ นักเรียน
เข้าใจง่าย

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน ระบุว่า คู่มือกับรายการที่นำเสนอ-
สามารถทำให้การสอน/การแนะนำนักเรียนในชั้นเรียนได้ในระดับ-
ปานกลาง เพราะขึ้นอยู่กับความสนใจของนักเรียนแต่ละคนด้วย
และกลุ่มตัวอย่างอีก 2 คน ระบุว่า คู่มือกับรายการที่นำเสนอสามารถ-
ทำให้การสอน/การแนะนำนักเรียนในชั้นเรียนได้ในระดับน้อย

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ระบุว่าไม่ได้รับคู่มือมีจำนวน 15 คน
ให้เหตุผลว่า ไม่มีคู่มือในการเปรียบเทียบกับการนำเสนอ ถ้า
มีคู่มือจะทำให้ครูสามารถเตรียมการสอนให้สอดคล้องกับการสอน-
ผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาได้ดีขึ้น

□ รายการที่นำเสนอตรงกับบทเรียนและช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 98 คน มีความคิดเห็นว่า รายการต่าง ๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาตรงกับบทเรียน และช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้ดี ให้เหตุผลประกอบคือ

- เพลงที่นำเสนอส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับบทเรียน
- ส่วนใหญ่เนื้อหาที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาตรงกับบทเรียน แต่ครูผู้สอนต้องตรวจสอบเวลาออกอากาศให้ตรงกับบทเรียน
- การสอนผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาทำให้นักเรียนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถนำความรู้ไปพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้
- การสอนผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา หากมีแบบฝึกหัดตามมادتช่วยจะช่วยให้พัฒนาการเรียนของนักเรียนได้ดีมาก

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 18 คน มีความคิดเห็นว่า รายการต่าง ๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาตรงกับบทเรียน และช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้ปานกลาง ให้เหตุผลประกอบคือ

- การนำเสนอผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาตรงกับบทเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง ในส่วนที่ตรงกับบทเรียนจะ-

ช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนให้เข้าใจได้ถูกต้องขึ้นและเรียนได้ผลดีขึ้น

และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 คน มีความคิดเห็นว่า รายการต่างๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาไม่ค่อยตรงกับบทเรียน และช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้น้อยมาก

□ **ความรู้ความสามารถของครูอาจารย์ที่บรรยายผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา**

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 113 คน มีความคิดเห็นว่า ครูอาจารย์ที่บรรยายผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อศึกษานั้น มีความรู้ความสามารถดี มีการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อ มีความสามารถในการถ่ายทอดให้นักเรียนฟัง ภาษาที่ใช้ชัดเจนดี เข้าใจง่าย สอดแทรกลีลาน้ำเสียงได้ดี น่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ

และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 คน มีความคิดเห็นว่า ความรู้ความสามารถของครูอาจารย์ที่บรรยายผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อศึกษามีปานกลาง บางครั้งพูดเร็วเกินไป นักเรียนตามไม่ทัน

□ **รายการที่ผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ทำให้ครูสามารถพัฒนาทักษะการสอน**

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 104 คน ระบุว่า รายการที่ผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ทำให้ครูสามารถพัฒนาทักษะการสอนได้มาก โดยให้เหตุผลเพิ่มเติมดังนี้

- ครูสามารถนำเหตุการณ์ปัจจุบันไปใช้ในการเรียนการสอนได้มาก
- ทำให้ได้รับความรู้และนำเทคนิคต่างๆ ที่ได้รับจากสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาไปใช้ในการสอน การสอนไม่จำเจเหมือนเมื่อก่อน ทำให้มีแนวทางการพัฒนาการสอนได้ดีกว่าเดิม เพิ่มประสิทธิภาพการสอนนักเรียน เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น
- สามารถตอบปัญหาที่นักเรียนถามได้ดี เพราะได้รับความรู้ใหม่ๆ มาช่วย

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 14 คน ระบุว่า รายการที่ผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ทำให้ครูสามารถพัฒนาทักษะการสอนได้ปานกลาง เพราะบางครั้งเนื้อหาไม่ครบตามบทเรียน ครูจะต้องสอนเพิ่มเอง

□ การอัดเทปรายการเพื่อนำมาใช้ประโยชน์

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 59 คน ไม่เคยอัดเทปรายการเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ เพราะโรงเรียนไม่มีเครื่องมือในการอัดเทป

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 61 คน เคยอัดเทปรายการเพื่อนำไปสอนต่อห้องอื่นๆ และอัดบางวิชาที่นักเรียนไม่ค่อยเข้าใจ เพื่อให้ให้นักเรียนฟังซ้ำ นักเรียนจะได้มีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

□ ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

ด้านอุปกรณ์เครื่องรับสัญญาณ

- วิทยุค่อนข้างเก่า วิทยุไม่เพียงพอที่จะสอน อุปกรณ์รับสัญญาณไม่ดี ไม่ชัดเจน บางครั้งมีเสียงรบกวน ทำให้นักเรียนรำคาญ (48 คน)

ด้านเวลาการออกอากาศ

- ไม่ได้รับตารางออกอากาศของแต่ละวัน แต่ละวิชา ทำให้การจัดตารางสอนไม่สัมพันธ์กับเวลาการออกอากาศ (25 คน)
- เวลาการออกอากาศบางวิชาสั้นเกินไป (6 คน)

ด้านการบริหารจัดการ

- ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา และครูแต่ละท่านมีงานล้นมืออยู่แล้ว (4 คน)

ด้านการสอนของผู้บรรยายผ่านสื่อ

- ความไม่ชัดเจนในการพูดของครูผู้สอนผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา บางครั้งพูดเร็วไป นักเรียนตามไม่ทัน และบางครั้งนักเรียนมีความสับสนในการรับรู้ที่ได้รับจากการสอนผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษากับการสอนในห้องเรียน (14 คน)

- ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา
1. ควรมีการติดต่อประสานงานและติดตามผลการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ตรวจสอบคุณภาพของวิทยุแต่ละโรงเรียน (18 คน)
  2. ควรแจกคู่มือการเรียนการสอน แจกตารางการออกอากาศให้ครบทั่วถึงทุกโรงเรียน มีแบบฝึกหัดอย่างพร้อมเพียง มีคู่มือการสอนให้ครูล่วงหน้าเพื่อจะได้เตรียมการสอน (14 คน)
  3. การบรรยายผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ควรมีการถ่ายทอดการสอนให้ชัดเจน ไม่คลุมเครือ เข้าใจง่าย การสอนผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา เป็นสิ่งที่ไม่มีภาพ ทำให้นักเรียนสนใจน้อย จึงควรสอดแทรกเนื้อหาที่สนุก เพื่อเพิ่มความสนใจของนักเรียน (14 คน)
  4. ควรมีแนวการสอนใหม่ๆ ไม่จำเจให้นักเรียน มีรายการที่เป็นประโยชน์ และตรงบทเรียนให้มากกว่าปัจจุบัน (4 คน)
  5. ควรมีการจัดอบรมครูเพื่อเผยแพร่การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา (1 คน)
  6. ควรจัดความยาวของรายการให้เหมาะสมในแต่ละวิชา (1 คน)

2.2 ผลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

รายงานผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน ในส่วนนี้เป็นผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus – group Interview) กลุ่มผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาหรือวิทยุโรงเรียน จำนวน 5 ท่าน โดยมีผลการสัมภาษณ์กลุ่มสรุปได้ดังนี้

1) ความสนับสนุนด้านนโยบายและงบประมาณ

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาเดิมสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบการผลิตสื่อการศึกษาทั้งหมด ต่อมาได้โอนไปสังกัดกรมวิชาการ ทำหน้าที่ผลิตสื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา โดยประสานงานกับ สปช. กรมสามัญศึกษา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เมื่อมีการจัดตั้งกรมการศึกษานอกโรงเรียนขึ้น ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาจึงไปสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน เนื่องจากภารกิจเดิมของศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาคือการผลิตสื่อเสริมการเรียนการสอน ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน เมื่อไปสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ทางกรมการศึกษานอกโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ศูนย์นี้ควรมีหน้าที่หลักในการผลิตสื่อเพื่อศึกษานอกระบบโรงเรียน จึงมีปัญหาเรื่องการจัดสรรงบประมาณ เนื่องจากเห็นว่าไม่สอดคล้องกับภารกิจ การดำเนินงานวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาจึงไม่ได้รับการสนับสนุนในเชิงนโยบายเท่าที่ควร โดยเฉพาะในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมา ทำให้ศูนย์เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาประสบปัญหา

ด้านการบริหารงาน อันเนื่องมาจากการขาดความสนับสนุนทั้งด้านนโยบายและงบประมาณ แม้แต่งบประมาณที่เคยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นๆ เช่น กรมวิชาการ สปช. กรมสามัญศึกษา หรือโรงเรียนในสังกัด กทม. ก็ไม่ได้รับการสนับสนุนเหมือนเดิม ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา เนื่องจากบทเรียนทางวิทยุจำเป็นต้องมีคู่มือให้ครู นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมครู รวมทั้งประชุมผู้บริหารโรงเรียนเพื่อสานต่อแนวคิดและนโยบายในการใช้วิทยุเพื่อการศึกษาด้วย เมื่อมีงบประมาณน้อยลง โรงเรียนส่วนใหญ่จึงไม่ได้รับคู่มือและตารางออกอากาศ

2) ความสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐานและวัสดุอุปกรณ์

โครงสร้างพื้นฐานและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาขาดการพัฒนา สถานีวิทยุอยู่ในสภาพทรุดโทรมเนื่องจากลงทุนมา 20 ปีแล้ว เครื่องส่งกระจายเสียงมีประสิทธิภาพลดลงกว่าร้อยละ 50 อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก็มีประสิทธิภาพลดลงเรื่อยๆ ทำให้โรงเรียนรับสัญญาณได้ไม่ดี จึงไม่สะดวกที่จะใช้บทเรียนทางวิทยุประกอบการเรียนการสอน สำหรับเครื่องรับวิทยุที่เคยจัดสรรให้โรงเรียนก็ค่อยๆ หดไป จึงมีเพียงโรงเรียนและครูที่มีความตั้งใจจริงเท่านั้นที่หาเครื่องรับวิทยุส่วนตัวมาใช้

3) ความพร้อมด้านบุคลากร

กลุ่มผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการ

ศึกษาของศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษามีบุคลากรลดลงมาก จาก 20 คนเหลือเพียง 4 คน หลังจากที่มหาวิทยาลัยโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (ETV) ทำให้มีจุดเปลี่ยนด้านนโยบาย มีการโอนบุคลากรที่ชำนาญในการผลิตสื่อวิทยุกระจายเสียงไปผลิตสื่อวิทยุโทรทัศน์ นอกจากนี้ ยังเป็นผลกระทบจากนโยบายลดกำลังคนภาครัฐ ทำให้มีการเกษียณอายุก่อนกำหนด บุคลากรที่เหลืออยู่ทุกคนจึงต้องทำหน้าที่เป็นผู้ผลิตไปช่วยปฏิบัติงานในห้อง studio เกือบทั้งวัน จึงไม่สามารถปฏิบัติงานอื่นได้อย่างครบถ้วน

4) เกณฑ์การเลือกวิชาเพื่อผลิตรายการวิทยุ

ในการเลือกวิชาที่จะผลิตรายการ ฝ่ายผลิตจะพิจารณาเลือกวิชาที่ได้รับความนิยมจากการสำรวจ ซึ่งได้แก่ ดนตรี นาฏศิลป์ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ สปช. แทนที่จะผลิตทั้งหมดเหมือนเดิม ซึ่งรวมถึงการอาชีพ แนะแนว ศิลปะ ในระยะหลังได้ค่อยๆ ลดจำนวนบทเรียนลง นอกจากนี้ ยังมี การปรับรูปแบบของสื่อ กล่าวคือ ปรับให้เป็นสื่อเสริม เช่น ทำเป็นเทปเล่นิทานจากบทเรียนภาษาไทย มีหนังสือเล่มเล็กๆ และมีภาพประกอบ ต่อมาได้มีการทำเป็นวีดีทัศน์ CD และ VCD โดยคิดค่าบริการตามอัตราที่ กศน. ทำความตกลงไว้กับกระทรวงการคลัง

5) การผลิตบทเรียน

บทเรียนที่ผลิตมีอายุการใช้งาน 4-5 ปี ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ก็จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทเรียนเร็ว ถ้าผลิตไว้ดีแล้วอาจเปลี่ยนแปลงบางส่วนเพียงร้อยละ 10-20 หลังจากนั้นจึงมีการปรับเปลี่ยนบทเรียนโดยมีการประชุมร่วมกัน ถ้าปรับเปลี่ยนมาก-

คุณภาพอาจด้อยลง เพราะต้องดำเนินการให้ทันออกอากาศตาม-
ตารางที่จัดพิมพ์ไว้ และต้องคู่มือครูด้วย นอกจากนี้ บางวิชาหา-
คนสอนยาก เช่น ภาษาอังกฤษ เนื่องจากต้องหาคนที่นำเสนอได้-
ดีและค่าตอบแทนไม่สูงมาก ถึงแม้จะมีปัญหาในเชิงนโยบาย แต่-
การผลิตก็มุ่งให้มีประสิทธิภาพ โดยพิจารณานโยบายของรัฐบาล-
และหลักสูตรของกรมวิชาการ รวมทั้งเชิญหน่วยงานที่มีสถานศึกษา-
ในสังกัดมาร่วมในกระบวนการผลิตด้วย เมื่อได้บทวิทยุแล้วก็ส่งทาง-
ไปรษณีย์ให้แก้ไข ในระยะหลังไม่ได้ดำเนินการเต็มรูปแบบเหมือน-
เดิมเพราะงบประมาณถูกตัดลดลงทุกปี งบประมาณร้อยละ 10-15
ต่อปี จนเหลืองบประมาณน้อยมาก คณะผู้ผลิตรายการจึงต้องหัน-
มาเน้นการผลิตบทเรียนระดับประถมศึกษา

6) การคัดเลือกผู้สอน

ครูอาจารย์ที่เป็นผู้สอนได้มาจากการทำงาน
ร่วมกันเป็นเวลานาน จากการประชุมคณะกรรมการเพื่อจัดเตรียม-
บทเรียนทุกวิชา เมื่อเห็นว่ามีความสามารถก็เชิญให้เป็นวิทยากร
นำเสนอบทเรียน

7) รูปแบบการนำเสนอ

รายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระบบ-
โรงเรียนหรือวิทยุโรงเรียนส่วนใหญ่นำเสนอเป็นละคร และในบทเรียน
วิชาต่างๆ เช่น วิชาขบร่อง ดนตรี ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย
มีครูวิทยุเชื่อมเนื้อหาและกิจกรรมในบทเรียน ซึ่งครูวิทยุมีบทบาท-
ค่อนข้างมาก ส่วนบทเรียนวิชาอื่นๆ นำเสนอเป็นนิทานและละคร-
สั้นๆ โดยคัดเลือกตัวแสดงมาเป็นคนให้เสียงละคร

8) การจัดบริการสำเนาเทปให้โรงเรียน

เดิมศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษามีบริการสำเนาเทป (Copy Center) ซึ่งพบว่า วิชาภาษาอังกฤษได้รับความนิยมเป็นอันดับ 1 ส่วนอันดับ 2 คือ วิชาขั้บร่องและดนตรี ทางศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาได้ให้บริการมาประมาณ 30-40 ปีจนเครื่องสำเนาเทปหมดสภาพใช้การไม่ได้ จึงไม่สามารถช่วยเหลือโรงเรียนได้

การสำเนาเทปนี้มีประโยชน์สำหรับครูมาก โดยเฉพาะโรงเรียนชายแดนและโรงเรียนที่มีครูน้อย นอกจากมีครูส่งจดหมายและโทรศัพท์ท่ายังฝ่ายผลิตแล้ว ยังมีครูมาติดต่อด้วยตนเองอีกด้วย เดิมเป็นการสำเนาให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย แต่หลังจากที่อุปกรณ์ใช้งานไม่ได้แล้วและรัฐไม่สามารถสนับสนุนให้ได้ จึงมีการจัดตั้งส่วนจัดการทรัพยากรขึ้นใหม่ ในส่วนนี้มีต้นฉบับบทเรียนต่างๆ เมื่อโรงเรียนต้องการ จะต้องจ้างให้ มสธ. สำเนาให้ โดยโรงเรียนต้องเสียค่าบริการ

9) การติดตามผลการรับฟังรายการ

เดิมมีการออกไปนิเทศติดตามผล แต่เมื่อมีงบประมาณน้อยลง จึงใช้วิธีให้ผู้ฟังเขียนจดหมายเข้ามาในรายการ นานๆ ครั้งจึงทำแบบสอบถามไปตามโรงเรียน ซึ่งในปัจจุบันมีสมาชิกที่รับฟังรายการลดลงจาก 10,000 กว่าโรงเรียน เหลือ 1,000 กว่าโรงเรียน

สำหรับเอกสาร เดิมมีรูปเล่มสวยงามส่งให้ทุกโรงเรียน ปัจจุบันเป็นการถ่ายสำเนาดีจิดอล นอกจากนี้ เดิม

มีจดหมายข่าวแจ้งให้สมาชิกทราบ ขณะนี้เหลือเพียงตารางออก-
อากาศเป็นแผ่นส่งให้โรงเรียนเท่านั้น การติดต่อสื่อสารระหว่าง
ผู้ผลิตและโรงเรียนใช้การตอบโต้ทางจดหมาย โดยโรงเรียนที่สนใจ-
จะแจ้งความต้องการทั้งด้านเนื้อหาและรูปแบบ เช่น สปช. จะมี-
การปรับเปลี่ยนบทเรียนให้มีเนื้อหาที่ทันสมัย

จากผลการสำรวจในปี 2542 โดยส่งจดหมายสอบถาม-
โรงเรียนที่เคยรับฟังวิทยุโรงเรียน พบว่า ร้อยละ 70 ยังต้องการ-
รับฟังวิทยุโรงเรียน แต่ที่ไม่ได้ฟังเพราะไม่มีคู่มือและตารางออก-
อากาศ นอกจากนี้ รายการวิทยุส่วนใหญ่ในปัจจุบันสามารถ-
โทรศัพท์สอบถามปัญหาได้ แต่วิทยุโรงเรียนไม่สามารถตอบคำถาม-
ทางวิทยุได้ เนื่องจากการบันทึกเทปออกอากาศ

นอกจากนี้ ยังมีการสอบถามจากครูและบุคคลที่รู้จักถึง-
การใช้วิทยุโรงเรียน พบว่า ครูอยากใช้แต่ไม่ได้รับคู่มือและตาราง-
ออกอากาศหลายปีแล้ว เครื่องรับวิทยุก็ใช้การไม่ได้ ผู้ที่ตอบ-
จดหมายทุกคนแจ้งว่ายังอยากใช้วิทยุโรงเรียนอยู่เนื่องจากยังเห็นว่า
มีประโยชน์ แต่การประสานงานและการขาดช่วงไป ทำให้ครูรุ่น-
ใหม่แทบจะไม่รู้จักวิทยุโรงเรียน

อย่างไรก็ตาม ทุกวันนี้ผู้ผลิตยังได้รับจดหมายจาก-
โรงเรียนถึงแม้จะมีจำนวนลดลง แต่วิทยุโรงเรียนก็ยังช่วยกลุ่ม
เป้าหมายอื่นๆ ได้ กลุ่มเป้าหมายบางส่วนยังคิดว่าวิทยุโรงเรียน-
สามารถช่วยครูและนักเรียนได้ จากการสัมภาษณ์ครู พบว่า หลาย-
คนยังใช้วิทยุโรงเรียนอยู่ และบางคนพยายามใช้ทั้งๆ ที่ไม่มีเอกสาร-
ประกอบการรับฟังเลย

รายการวิทยุโรงเรียนที่ผู้ผลิตเห็นว่าประสบผลสำเร็จมากที่สุด คือ บทเรียนสำหรับโรงเรียนระดับประถมศึกษา เนื่องจากมีผู้ฟังมากและสามารถช่วยครูได้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมีการปฏิรูปการศึกษาซึ่งเน้นให้ใช้สื่อในโรงเรียน

10) การใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาหรือวิทยุโรงเรียนส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (child-centered learning)

ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาธิการได้ใช้วิทยุโรงเรียนเป็นสื่อในการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครู เช่น รายการครูไทยยุคปฏิรูป ครูไทยยุคใหม่ร่วมใจปฏิรูป จัดเป็นรายการเสริมให้ครูทั่วประเทศเข้าใจบทบาทของตนในการจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง นอกจากนี้ ยังมีรายการครูเพื่อครู เช่น ครูเพื่อครูภาษาไทย ครูเพื่อครูภาษาอังกฤษ ครูเพื่อครูวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ในแต่ละวิชาจะให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมให้เด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศึกษานิเทศก์ ครูที่ได้รับรางวัลการสอนครูต้นแบบ ครูดีเด่น มาสัมภาษณ์ออกรายการ

ในส่วนของหน่วยงานต่างๆ เช่น สปช. กรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา ก็จัดเป็นรายการสดออกอากาศหลายครั้ง เช่น สปช. พบเพื่อนครู โดยสามารถโทรศัพท์เข้าร่วมรายการได้เป็นช่วงสั้นๆ ประมาณ 15 นาที ในช่วงที่จะมีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ ก็อาจเปลี่ยนเป็น สพฐ. พบเพื่อนครู เพื่อทำความเข้าใจกับครูทั่วประเทศ ผู้ปกครองและ

ผู้ที่จะเป็นกรรมการสถานศึกษา มีการแนะนำเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ที่เห็นเป็นรูปธรรม คือ การเอาตัวอย่างความสำเร็จในการจัดทำโครงการต่างๆ มาเป็นแม่แบบ โดยจะออกอากาศสัปดาห์ละ 1 ครั้ง มีกลุ่มเป้าหมาย คือ เด็ก ผู้ปกครอง และชุมชนที่เกี่ยวข้อง

11) บทบาทของครูในการใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาประกอบการเรียนการสอน

โดยทั่วไป บทเรียนในวิทยุโรงเรียนเป็นการเรียน-
ที่ให้เด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้อยู่แล้ว ครูเป็นผู้ดูแลความเป็น-
ระเบียบในห้องเรียน บทเรียนระดับประถมศึกษามีช่วงเวลาออก-
อากาศประมาณ 15-20 นาที หลังจากนั้นจะมีกิจกรรมต่อเนื่อง โดย-
ให้ครูประจำชั้นแนะนำการศึกษาค้นคว้าหรือแหล่งที่จะหาความรู้ต่อ-
ไป นอกจากนี้ ผู้จัดหลักสูตรยังแนะนำให้ครูไปหาแหล่งข้อมูลเพิ่ม-
เติม เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น

12) แนวทางการปรับปรุงการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

การบันทึกเทป ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา
จำเป็นต้องผลิตบทเรียนเป็นเทปไปออกอากาศทางสถานีวิทยุ-
กระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ เนื่องจาก
ไม่ใช่คลื่นวิทยุของกระทรวงศึกษาธิการ เทปดังกล่าวจึงถือเป็นสื่อ-
เสริมที่โรงเรียนสามารถใช้ประกอบการเรียนการสอนโดย
ไม่จำเป็นต้องฟังเป็นรายการสดจากวิทยุเสมอไป โรงเรียนสามารถ-
นำเทปไปเปิดในห้องเรียนได้เลย แต่บางโรงเรียนไม่มีศักยภาพ

พอที่จะบันทึกเทปด้วยตนเอง เพราะขาดอุปกรณ์ และไม่มีเงินเป็น-
ค่าใช้จ่ายในการขอสำเนาเทปจากผู้ผลิตรายการ อย่างไรก็ตาม
การจัดรายการวิทยุโดยบันทึกเทปออกอากาศนี้ ผู้ฟังไม่สามารถ-
โทรศัพท์ไปรวมรายการได้

การออกอากาศรายการวิทยุ บางโรงเรียนอาจ-
ต้องการบทเรียนในลักษณะออกอากาศทางวิทยุ แต่ถ้าพิจารณา-
ความคุ้มค่าในเชิงเศรษฐศาสตร์ การออกอากาศทางวิทยุ
ต้องมีจำนวนโรงเรียน ครู และนักเรียนที่ใช้ในปริมาณที่สูงพอ
เนื่องจากต้องใช้เครื่องมือและสถานีออกอากาศทั่วประเทศ ซึ่งมี
ค่าใช้จ่ายสูง

ดังนั้น ในบางกรณีการใช้เทปอาจคุ้มค่าใช้จ่ายมาก-
กว่า บางวิชาที่มีผู้ใช้มากอาจออกอากาศทางวิทยุ วิชาที่มีคนใช้-
น้อยอาจผลิตเป็นสื่อสำเร็จรูป ซึ่งแนวโน้มจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับ-
ผลจากการศึกษาและสำรวจโดยละเอียด

บทที่ 4

ผลการประเมินประสิทธิภาพ การใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์ เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียนนี้ เป็นการประเมินในภาพรวมจากกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โดยกำหนดพื้นที่ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขนาดตัวอย่างในแต่ละพื้นที่ดังนี้

กรุงเทพฯและปริมณฑล   จำนวนตัวอย่าง   120 ตัวอย่าง

ภาคกลาง   จำนวนตัวอย่าง   120 ตัวอย่าง

(จังหวัด ชลบุรี และนครนายก)

ภาคเหนือ   จำนวนตัวอย่าง   120 ตัวอย่าง

(จังหวัด เชียงใหม่ และน่าน)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ   จำนวนตัวอย่าง   120 ตัวอย่าง

(จังหวัด ขอนแก่น และนครราชสีมา)

ภาคใต้ จำนวนตัวอย่าง 120 ตัวอย่าง
(จังหวัด สงขลา และสุราษฎร์ธานี)

รวมจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 600 ตัวอย่าง

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ส่วนที่ 3 ผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์
เพื่อการศึกษา

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจในการรับสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
ของผู้เรียน

ส่วนที่ 5 ผลกระทบด้านบวก และด้านลบ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน
ที่ใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ผลการประเมินมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1	ข้อมูลทั่วไป
-----------	--------------

- เพศ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 55.33 เป็นเพศหญิง และ ร้อยละ 44.67 เป็นเพศชาย
- อายุ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 36.83 มีอายุระหว่าง 11-12 ปี รองลงมา ร้อยละ 30.00 มีอายุระหว่าง 13-14 ปี

- ระดับการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้นำทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ระดับชั้นละ 100 คน

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	268	44.67
หญิง	332	55.33
รวม	600	100.00

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 9 ปี	8	1.33
9-10ปี	113	18.83
11-12ปี	221	36.83
13-14ปี	180	30.00
มากกว่า 14 ปี	78	13.00
รวม	600	100.00

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษาปีที่ 4	100	16.67
ประถมศึกษาปีที่ 5	100	16.67
ประถมศึกษาปีที่ 6	100	16.67
มัธยมศึกษาปีที่ 1	100	16.67
มัธยมศึกษาปีที่ 2	100	16.67
มัธยมศึกษาปีที่ 3	100	16.67
รวม	600	100.00

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

- ❑ สถานที่ที่เคยรับชมรายการต่าง ๆ จากสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 97.33 เคยรับชมรายการต่าง ๆ จากสื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาที่โรงเรียน และร้อยละ 20.67 เคยรับชมที่บ้าน
- ❑ ความถี่ที่กลุ่มตัวอย่างรับชมรายการต่าง ๆ จากสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ความถี่	จำนวนผู้ตอบ
อาทิตย์ละ 1-2 ครั้ง	195
นาน ๆ ครั้ง ไม่สม่ำเสมอ	137
1-2 ครั้งต่อวัน	75
อาทิตย์ละ 3 ครั้ง	49
1-2 ครั้งต่อเดือน	38
3 ครั้งต่อวัน	28
2-3 เดือนต่อครั้ง	10

- ช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับชมรายการต่าง ๆ จากสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ช่วงเวลา	จำนวนผู้ตอบ
6.00 น.	5
7.55 น.	4
9.00-10.00 น.	62
9.00-9.30 น.	28
9.00-12.00 น.	7
9.45-10.00 น.	47
10.00-11.00 น.	27
10.10-10.30 น.	21
10.30-11.15 น.	9
10.40-11.00 น.	4
11.00-11.15 น.	5
11.00-11.50 น.	7
11.00-12.00 น.	15
11.15-11.30 น.	17
11.30-12.00 น.	5
12.30-13.30 น.	97
13.00-13.30 น.	10
13.00-14.00 น.	7
13.00-14.30 น.	11
14.40-15.30 น.	60
ในวิชาเรียน	50
ตามโอกาสที่ครูเปิดให้รับชม	51

- ❑ การรับชมรายการได้โดยตรง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 77.33 สามารถรับชมรายการจากสถานีที่ครูเปิดให้รับชมโดยตรง และร้อยละ 21.83 ไม่สามารถรับชมได้โดยตรง สำหรับกลุ่มที่ไม่สามารถรับชมได้โดยตรงสามารถรับชมได้จากการที่ครูนำเทปมาเปิดให้รับชมภายหลังจากสถานีจบไปแล้ว
- ❑ การติดตามรับชมรายการซ้ำ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 67.67 ไม่สามารถติดตามรับชมรายการซ้ำได้อีก และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 31.17 สามารถรับชมรายการซ้ำได้อีกจากเทปที่ครูอัดไว้
- ❑ บุคคลที่ร่วมรับชมรายการต่าง ๆ กับนักเรียน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 70.83 ระบุว่าระหว่างที่รับชมรายการต่าง ๆ นั้นมีครูคอยแนะนำ และร้อยละ 59.00 ระบุว่า มีเพื่อนในชั้นเรียนร่วมรับชมด้วย
- ❑ ภายหลังจากการรับชมรายการต่าง ๆ แล้ว กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 61.33 ระบุว่า หลังจากที่ได้รับชมรายการต่าง ๆ แล้ว มีกิจกรรมต่อเนื่องจากสิ่งที่ได้รับชมในชั้นเรียน และร้อยละ 36.83 ระบุว่า ไม่มีกิจกรรมต่อเนื่อง
- ❑ รายวิชาต่าง ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างรับชมจากสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

รายวิชา	จำนวนผู้ตอบ
ภาษาอังกฤษ	195
สปช. (เสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต)	179
วิทยาศาสตร์	159
ภาษาไทย	93
คณิตศาสตร์	65
ศิลปศึกษา	62
สังคมศึกษา	62
สุขศึกษา	40
กพอ. (การทำงานพื้นฐานอาชีพ)	19
ดนตรี	18
งานบ้าน	15
นาฏศิลป์	14
พลศึกษา	14
คอมพิวเตอร์	11
จริยศึกษา	10
ประวัติศาสตร์	9
เกษตร	8
กระบี่กระบอง	8
สารคดี	8
สตน. (เสริมสร้างลักษณะนิสัย)	8
ร่างกายของเรา	7
งานประดิษฐ์	4
แนะแนว	4
วัฒนธรรม	3
ธรรมะ	3

- รายการต่าง ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างรับชมจากสถานีวิทยุโทรทัศน์
เพื่อการศึกษา

รายการ	จำนวนผู้ตอบ
เสริมความรู้	45
โลกและสิ่งแวดล้อม	28
วิทยาศาสตร์พิศวง	17
ร่างกายของเรา	7
การเกษตร	5
สารคดี	4
โลกน่ารัก	4
โครงการวิทยาศาสตร์	3
จักรวาลและอวกาศ	2
ชีวิตในบ้าน	2
เสริมทักษะและการเรียนรู้	2
คนเก่ง LG	1
ประวัติในหลวง	1
ภาษาอังกฤษ 1 นาที	1
วรรณคดี	1

- สถานี/ช่องที่กลุ่มตัวอย่างระบุว่ารับชมรายการต่างๆ จากสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

สถานี/ช่อง	จำนวนผู้ตอบ
ETV (75 / ดาวเทียมไทยคม)	314
ช่อง 11	60
ช่อง 5	41
ช่อง 9	34
TTV	33
ช่อง 3	33
ช่อง 7	32
เทป	13

- ความจำเป็นของสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาต่อการเรียน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 98.50 ระบุว่า สื่อเพื่อการศึกษาที่มีความจำเป็นต่อการเรียน โดยเรียงตามลำดับความสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างระบุดังนี้
  - ทำให้ได้รับความรู้ใหม่ๆ และ ร้อยละ 75.67 ทำให้เกิดความชัดเจนในการศึกษาวิชาต่างๆ
  - ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อเนื้อหา ที่เรียนมากยิ่งขึ้น ร้อยละ 60.83
  - ช่วยเสริมประสบการณ์ให้แก่ นักเรียน ร้อยละ 53.83

- ทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียน ร้อยละ 50.17
เพราะมีสื่อที่เร้าความสนใจ

- ลักษณะรูปแบบรายการที่สนใจและต้องการรับชม กลุ่ม-
ตัวอย่างร้อยละ 73.33 สนใจรูปแบบของรายการประเภทเสริม-
ความรู้ รองลงมาร้อยละ 31.67 สนใจรูปแบบรายการประเภท-
สอนโดยตรง และร้อยละ 28.50 สนใจรูปแบบรายการสรุป-
สาระสำคัญ
- การนำความรู้ไปใช้ในการเรียนและพัฒนาตนเอง กลุ่ม-
ตัวอย่างร้อยละ 53.67 ระบุว่า สามารถนำความรู้ไปใช้ในการ-
เรียนและพัฒนาตนเองได้มาก รองลงมาร้อยละ 40.50
สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ปานกลาง และร้อยละ 4.67 สามารถ-
นำความรู้ไปใช้ในการเรียนและพัฒนาตนเองได้น้อย โดย-
แสดงเหตุผลประกอบดังนี้

สามารถนำความรู้ไปใช้ในการเรียนและพัฒนาตนเองได้มาก- เพราะ

สามารถนำความรู้ไปใช้ได้มาก	จำนวนผู้ตอบ
ช่วยเสริมความรู้เพิ่มขึ้นจากการได้รับความรู้ ในห้องเรียน เพราะบางครั้งความรู้ในห้องเรียน ยังไม่ค่อยเข้าใจ	166
ทำให้เข้าใจวิชาเรียนได้ง่ายขึ้น เข้าใจได้มากขึ้น และ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	92
ทำให้ได้รับความรู้เพิ่มพูนขึ้น และมีประสบการณ์ ในการเรียนรู้มากขึ้น มีความชัดเจนในการเรียน	29
ได้รับความสนุกสนานกับความรู้ใหม่ๆ หลากสีสัน ที่แตกต่างไปจากครูสอนในห้องเรียน ไม่ค่อยเครียด	13
ทำให้ได้รับแง่คิด และความคิดริเริ่มใหม่ๆ มากขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์ ทันโลก ทันเหตุการณ์ มีมุมมองกว้างไกลไม่หยุดอยู่กับที่	13
นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการสอบได้ ช่วยประหยัดการอ่านหนังสือ	10
มีทักษะในการเรียนรู้ และไปประกอบกับการเรียนเพิ่ม เนื้อหาในบทเรียน ได้เรียนในสิ่งที่ไม่เหมือนในห้องเรียน	10
นำความรู้มาแลกเปลี่ยน ปรับปรุงแก้ไขในวิชาเรียนได้ดี มีความเข้าใจในวิชาเรียนเพิ่มมากขึ้น เกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น	9
ทำให้มีสมาธิในห้องเรียนมากขึ้น สนใจเรียนมากขึ้น	6

สามารถนำความรู้ไปใช้ในการเรียนและพัฒนาตนเอง
ได้ปานกลาง เพราะ

สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ปานกลาง	จำนวนผู้ตอบ
ได้รับชมบ้าง ไม่ได้รับชมบ้าง นาน ๆ จึงได้ รับชม แต่จากการรับชมสามารถนำความรู้ ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน ไปใช้ควบคู่กับ วิชาที่เรียน	33
ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้มากขึ้น ได้ทราบรายละเอียด มากขึ้น	4
เนื้อหาบางเนื้อหาก็มีสาระ บางเนื้อหาก็ไม่มีสาระ	4
การรับชมบางครั้งเข้าใจบ้าง บางครั้งไม่เข้าใจ ในส่วนที่ไม่เข้าใจก็ไม่สามารถถามได้	3
บางครั้งรับชมจดไม่ทัน หรือจำไม่ได้ บางครั้ง สื่ออธิบายยากเกินไป ไม่เข้าใจ	1
มีประโยชน์สำหรับนักเรียนที่เตรียมตัวสอบ เป็นอย่างมาก	1
ไม่ค่อยได้นำไปใช้ประโยชน์	1

สามารถนำความรู้ไปใช้ในการเรียนและพัฒนาตนเองได้น้อย-
เพราะ

สามารถนำความรู้ไปใช้ได้น้อย	จำนวนผู้ตอบ
ไม่ได้รับชมอย่างต่อเนื่อง	10

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานที่ที่เคยรับชมรายการจากสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

สถานที่	จำนวน	ร้อยละ
ที่บ้าน	124	20.67
ที่โรงเรียน	584	97.33

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะการรับชมรายการจากสถานี

การรับชมรายการจากสถานี	จำนวน	ร้อยละ
ครูเปิดให้รับชมโดยตรง	464	77.33
ครูไม่ได้เปิดให้รับชมโดยตรง	131	21.83
ไม่ระบุ	5	0.83
รวม	600	100.00

ถ้าครูไม่ได้เปิดให้รับชมโดยตรงจะรับชมจาก	จำนวน	ร้อยละ
- ครูนำเทปมาเปิดให้ชมภายหลังรายการจากสถานีจบไปแล้ว	112	18.67
- เทปจากห้องสมุด	18	3.00
- อื่น ๆ	14	2.33

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม
ความสามารถในการติดตามชมรายการซ้ำ

การติดตามชมรายการซ้ำ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่สามารถติดตามชมรายการซ้ำอีกได้	406	67.67
สามารถติดตามชมรายการซ้ำอีกได้	187	31.17
ไม่ระบุ	7	1.17
รวม	600	100.00

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม
ประเภทบุคคลที่ร่วมรับชมรายการจากสื่อวิทยุ
โทรทัศน์เพื่อการศึกษา

บุคคลที่ร่วมรับชมรายการ	จำนวน	ร้อยละ
รับชมตามลำพัง	16	2.67
ครูที่คอยแนะนำ	425	70.83
เพื่อนในชั้นเรียน	354	59.00
ผู้ปกครอง	31	5.17

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม
การดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องหลังจากรับชม
รายการ

กิจกรรมต่อเนื่อง	จำนวน	ร้อยละ
มีกิจกรรมต่อเนื่อง	368	61.33
ไม่มีกิจกรรมต่อเนื่อง	221	36.83
ไม่ระบุ	11	1.83
รวม	600	100.00

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความ
คิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นของสื่อวิทยุ-
โทรทัศน์เพื่อการศึกษาต่อการเรียน

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
มีความจำเป็น	591	98.50
ไม่มีความจำเป็น	1	0.17
ไม่ระบุ	8	1.33
รวม	600	100.00

**ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่แสดง
เหตุผลเกี่ยวกับความจำเป็นของสื่อวิทยุโทรทัศน์
เพื่อการศึกษาต่อการเรียนรู้**

เหตุผล	จำนวน	ร้อยละ
ทำให้ได้รับความรู้ใหม่ๆ ได้รับความชัดเจนในการศึกษาวิชาต่างๆ	454	75.67
ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อเนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้น	365	60.83
ช่วยเสริมประสบการณ์ให้แก่นักเรียน	323	53.83
ทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียน เพราะมีสื่อที่เร้าความสนใจ	301	50.17

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

**ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่แสดง
ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของรายการที่
สนใจและต้องการรับชมจากสื่อวิทยุโทรทัศน์
เพื่อการศึกษา**

รูปแบบของรายการ	จำนวน	ร้อยละ
สอนโดยตรง	190	31.67
เสริมความรู้	440	73.33
สรุปสาระสำคัญ	171	28.50

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ที่ได้รับจากการรับชมรายการผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไปใช้ในการเรียนและพัฒนาตนเอง

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
มาก	322	53.67
ปานกลาง	243	40.50
น้อย	28	4.67
ไม่ระบุ	7	1.17
รวม	600	100.00

ส่วนที่ 3 ประสิทธิภาพการใช้อสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของการศึกษาในระบบโรงเรียน

การประเมินประสิทธิภาพการใช้อสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา นั้น กำหนดประเด็นที่ใช้ในการประเมิน 3 ด้าน ในแต่ละด้านประกอบด้วยตัวชี้วัด ดังนี้

1) คุณภาพและความเหมาะสมของสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

1.1 คุณภาพและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระของรายการ ประกอบด้วยตัวชี้วัด 5 ประการ ดังนี้

- 1.1.1 ตรงตามบทเรียนในชั้นเรียน
- 1.1.2 ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต
- 1.1.3 ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้มากขึ้น
- 1.1.4 ช่วยให้การเรียนเกิดความเข้าใจง่าย
- 1.1.5 ความยาวของรายการมีความเหมาะสมต่อการเรียนในแต่ละครั้ง

1.2 คุณภาพและความเหมาะสมของวัสดุ ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ประการ ดังนี้

- 1.2.1 ตัวอย่างที่นำมาแสดงประกอบทำให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้น
- 1.2.2 วัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบการสอนมีความเหมาะสม
- 1.2.3 ภาพที่นำมาใช้ประกอบการอธิบายมีความเหมาะสม

2) ความรู้ ความสามารถและทักษะด้านเทคโนโลยีของครูอาจารย์ หรือผู้ผลิตสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ประกอบด้วยตัวชี้วัด 5 ประการ ดังนี้

- 2.1 ลีลาการนำเสนอ
- 2.2 น้ำเสียงในการนำเสนอ
- 2.3 ภาษาที่ใช้เหมาะสมและง่ายต่อความเข้าใจ
- 2.4 บุคลิกภาพ
- 2.5 มีความรอบรู้ในเนื้อหาสาระ

3) ความสามารถในการรับสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 3 ประการ ดังนี้

3.1 ความชัดเจนของเสียง

3.2 ความชัดเจนของภาพ

3.3 คุณภาพของเครื่องรับโทรทัศน์

การกำหนดเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของการศึกษาในระบบโรงเรียนนั้น และ- ความพึงพอใจในการรับสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบ-โรงเรียนได้ใช้ระบบ Likert Scales แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดช่วงคะแนนเป็นดังนี้

คะแนน	ช่วงคะแนน	ระดับความพึงพอใจ
5	4.21 – 5.00	เห็นด้วยมาก/พอใจมาก/ดีมาก
4	3.41 – 4.20	เห็นด้วย/พอใจ/ดี
3	2.61 – 3.40	ปานกลาง
2	1.81 – 2.60	ไม่เห็นด้วย/ไม่พอใจ/ไม่ดี
1	1.00 – 1.80	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง/ ไม่พอใจมาก/ไม่ดีเลย
0	-	ไม่แสดงความคิดเห็น/ ไม่แน่ใจ

ทั้งนี้ค่าเฉลี่ยที่ได้ในแต่ละประเด็นจะนำไปทดสอบโดยใช้ค่า t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยกำหนดระดับการทดสอบ ดังนี้

- ถ้าค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 3.41 จะใช้ค่า t-test ทดสอบ ถ้ามีความคิดเห็นที่เห็นด้วยหรือมีความพึงพอใจในระดับดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะแสดงโดยใช้สัญลักษณ์ * หมายถึงว่า มีความคิดเห็นที่เห็นด้วยหรือมีความพึงพอใจในระดับดีในประเด็นนั้นๆ

- และถ้าค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 4.21 จะใช้ค่า t-test ทดสอบเช่นกัน ถ้ามีความคิดเห็นที่เห็นด้วยมากหรือมีความพึงพอใจในระดับดีมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะแสดงโดยใช้สัญลักษณ์ * เช่นกัน หมายถึงว่า มีความคิดเห็นที่เห็นด้วยมากหรือมีความพึงพอใจในระดับดีมาก หรือพอใจมากในประเด็นนั้นๆ

- ในทางกลับกันถ้าค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับหรือน้อยกว่า 2.60 จะใช้ค่า t-test ทดสอบเช่นกัน ถ้ามีนัยสำคัญทางสถิติ จะหมายถึงมีความคิดเห็นหรือมีพึงพอใจในเรื่องนั้นไม่ดี หรือไม่พอใจ จะแสดงโดยใช้สัญลักษณ์ **

ดังนั้น ถ้าค่าเฉลี่ยที่ทดสอบแล้วไม่เป็นไปตามเงื่อนไขข้างต้น จะหมายถึงว่ามีความคิดเห็นหรือมีความพึงพอใจในเรื่องนั้นในระดับปานกลาง

1) ด้านคุณภาพและความเหมาะสมของสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

1.1 คุณภาพและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระของรายการ

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีความคิดเห็นด้านคุณภาพและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระของรายการต่างๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในประเด็นต่างๆ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นดังนี้

- ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้มากขึ้น กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 41.67 เห็นด้วยเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของรายการต่างๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาว่าช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้มากขึ้น รองลงมาร้อยละ 40.00 เห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่เห็นด้วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 4.2081*
- ช่วยให้การเรียนเกิดความเข้าใจง่าย กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 41.83 เห็นด้วยเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของรายการต่างๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาว่าช่วยให้การเรียนเกิดความเข้าใจง่าย รองลงมาร้อยละ 32.00 เห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่เห็นด้วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 4.0436*
- ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 49.33 เห็นด้วยเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของรายการต่างๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาว่าช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต รองลงมาร้อยละ 28.17 เห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่เห็นด้วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 4.0403*

- ตรงตามบทเรียนในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 47.00 เห็นด้วยเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของรายการต่างๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาว่าตรงตามบทเรียนในชั้นเรียน รองลงมาร้อยละ 26.67 เห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่เห็นด้วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.9966*
- ความยาวของรายการมีความเหมาะสมต่อการเรียนในแต่ละครั้ง กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 44.33 เห็นด้วยเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของรายการต่างๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาว่ามีความยาวของรายการที่มีความเหมาะสมต่อการเรียนในแต่ละครั้ง รองลงมาร้อยละ 26.17 เห็นด้วยในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่เห็นด้วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.8913*

1.2 คุณภาพและความเหมาะสมของวัสดุ

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีความคิดเห็นด้านคุณภาพและความเหมาะสมของวัสดุที่นำมาใช้ประกอบการเรียนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในประเด็นต่างๆ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นดังนี้

- ภาพที่นำมาใช้ประกอบการอธิบายมีความเหมาะสม กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 43.50 เห็นด้วยเกี่ยวกับภาพที่นำมาใช้ประกอบการอธิบายว่ามีความเหมาะสม รองลงมาร้อยละ 35.50 เห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่เห็นด้วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 4.1216*

- ตัวอย่างที่นำมาแสดงประกอบทำให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้น กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 42.83 เห็นด้วยเกี่ยวกับตัวอย่างที่นำมาแสดงประกอบว่าทำให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้น รองลงมาร้อยละ 29.33 เห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่เห็นด้วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.9916*
- วัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบการสอนมีความเหมาะสม กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 49.00 เห็นด้วยเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบการสอนว่ามีความเหมาะสม รองลงมาร้อยละ 26.33 เห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่เห็นด้วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.9832*

2) ความรู้ ความสามารถ และทักษะ ด้านเทคโนโลยีของครู อาจารย์ หรือผู้ผลิตสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีความคิดเห็นด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านเทคโนโลยีของครู อาจารย์ หรือผู้ผลิตสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในประเด็นต่างๆ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นดังนี้

- มีความรอบรู้ในเนื้อหาสาระ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 48.67 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรอบรู้ในเนื้อหาสาระของครู อาจารย์ หรือผู้ผลิตสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระดับดีมาก รองลงมาร้อยละ 34.17 มีความคิดเห็นในระดับดี ได้รับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในระดับดีมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 4.3135*

- ❑ ภาษาที่ใช้เหมาะสมและง่ายต่อความเข้าใจ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 41.83 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาษาที่ครู อาจารย์ หรือผู้ผลิตสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไว้ว่าเหมาะสมและง่ายต่อความเข้าใจในระดับดี รองลงมาร้อยละ 35.83 มีความคิดเห็นในระดับดีมาก ได้รับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในระดับดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 4.1022*
- ❑ บุคลิกภาพ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 43.17 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคลิกภาพของครู อาจารย์ที่สอนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระดับดี รองลงมาร้อยละ 33.67 มีความคิดเห็นในระดับดีมาก ได้รับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในระดับดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 4.0881*
- ❑ น้ำเสียงในการนำเสนอ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 44.83 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับน้ำเสียงในการนำเสนอของครู อาจารย์ที่สอนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระดับดี รองลงมาร้อยละ 31.83 มีความคิดเห็นในระดับดีมาก ได้รับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในระดับดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 4.0688*
- ❑ สีสลากการนำเสนอ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 47.00 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสีลากการนำเสนอของครู อาจารย์ที่สอนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระดับดี รองลงมาร้อยละ 28.33 มีความคิดเห็นในระดับดีมาก ได้รับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในระดับดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 4.0185*

3) ความสามารถในการรับสื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของ- สถานศึกษา

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และ-
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีความคิดเห็นด้านความสามารถในการ-
รับสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา ในประเด็นต่าง ๆ
เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นดังนี้

- ❑ **คุณภาพของเครื่องรับโทรทัศน์** กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 32.33
มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของเครื่องรับโทรทัศน์ในระดับ-
ดี และดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในระดับดีอย่างมีนัย-
สำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.8294*
- ❑ **ความชัดเจนของเสียง** กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 33.33 มีความ-
คิดเห็นเกี่ยวกับความชัดเจนของเสียงในระดับดี รองลงมาร้อยละ
29.50 มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง และร้อยละ
28.00 มีความคิดเห็นในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยความคิด-
เห็นในระดับดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.8070*
- ❑ **ความชัดเจนของภาพ** กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 39.33 มีความคิด-
เห็นเกี่ยวกับความชัดเจนของภาพในระดับดี รองลงมาร้อยละ
26.00 มีความคิดเห็นในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยความคิด-
เห็นในระดับดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.8007*

ตารางที่ 29 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

1) คุณภาพและความเหมาะสมของสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

1.1 คุณภาพและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระของรายการ

ความคิดเห็น		ระดับความคิดเห็น						ค่าเฉลี่ย
		เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย	ปาน กลาง	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ไม่ แสดง ความ คิดเห็น	
ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้มากขึ้น	จำนวน ร้อยละ	240 40.00	250 41.67	96 16.00	10 1.67	0 0.00	4 0.67	4.2081*
ช่วยให้การเรียนเกิดความ เข้าใจง่าย	จำนวน ร้อยละ	192 32.00	251 41.83	142 23.67	12 2.00	0 0.00	3 0.50	4.0436*
ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต	จำนวน ร้อยละ	169 28.17	296 49.33	119 19.83	10 1.67	2 0.33	4 0.67	4.0403*
ตรงตามบทเรียนในชั้นเรียน	จำนวน ร้อยละ	160 26.67	282 47.00	143 23.83	8 1.33	1 0.17	6 1.00	3.9966*
ความยาวของรายการมีความ เหมาะสมต่อการเรียน ในแต่ละครั้ง	จำนวน ร้อยละ	143 23.83	266 44.33	157 26.17	19 3.17	4 0.67	11 1.83	3.8913*

1.2 คุณภาพและความเหมาะสมของวัสดุ

ความคิดเห็น		ระดับความคิดเห็น						ค่าเฉลี่ย
		เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย	ปาน กลาง	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ไม่ แสดง ความ คิด เห็น	
ภาพที่นำมาใช้ประกอบการ อธิบายมีความเหมาะสม	จำนวน	213	261	96	21	1	8	4.1216*
	ร้อยละ	35.50	43.50	16.00	3.50	0.17	1.33	
ตัวอย่างที่นำมาแสดงประกอบ ทำให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้น	จำนวน	176	257	146	13	3	5	3.9916*
	ร้อยละ	29.33	42.83	24.33	2.17	0.50	0.83	
วัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบ การสอนมีความเหมาะสม	จำนวน	158	294	116	26	0	6	3.9832*
	ร้อยละ	26.33	49.00	19.33	4.33	0.00	1.00	

2) ความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านเทคโนโลยีของครู อาจารย์ หรือผู้ผลิตสื่อวิทยุ
โทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ความคิดเห็น		ระดับความคิดเห็น						ค่าเฉลี่ย
		ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ไม่ดี	ไม่ดีเลย	ไม่แสดงความคิดเห็น	
มีความรอบรู้ในเนื้อหาสาระ	จำนวน	292	205	75	12	3	13	4.3135*
	ร้อยละ	48.67	34.17	12.50	2.00	0.50	2.17	
ภาษาที่ใช้เหมาะสมและง่ายต่อความเข้าใจ	จำนวน	215	251	110	19	2	3	4.1022*
	ร้อยละ	35.83	41.83	18.33	3.17	0.33	0.50	
บุคลิกภาพ	จำนวน	202	259	108	21	0	10	4.0881*
	ร้อยละ	33.67	43.17	18.00	3.50	0.00	1.67	
น่าเสียงในการนำเสนอ	จำนวน	191	269	123	12	1	4	4.0688*
	ร้อยละ	31.83	44.83	20.50	2.00	0.17	0.67	
ลีลาการนำเสนอ	จำนวน	170	282	130	10	3	5	4.0185*
	ร้อยละ	28.33	47.00	21.67	1.67	0.50	0.83	

3) ความสามารถในการรับสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา

ความคิดเห็น		ระดับความคิดเห็น						ค่าเฉลี่ย
		ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ไม่ดี	ไม่ดีเลย	ไม่แสดงความคิดเห็น	
คุณภาพของเครื่องรับโทรทัศน์	จำนวน	194	194	119	79	6	8	3.8294*
	ร้อยละ	32.33	32.33	19.83	13.17	1.00	1.33	
ความชัดเจนของเสียง	จำนวน	168	200	177	47	4	4	3.8070*
	ร้อยละ	28.00	33.33	29.50	7.83	0.67	0.67	
ความชัดเจนของภาพ	จำนวน	156	236	141	58	6	3	3.8007*
	ร้อยละ	26.00	39.33	23.50	9.67	1.00	0.50	

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจในการรับสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของผู้เรียน

การสำรวจความพึงพอใจในการรับสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของผู้เรียนนั้น ได้กำหนดตัวชี้วัด 8 ประการ ดังนี้

- 1) ช่วงเวลาการออกอากาศ
- 2) ความยาวของแต่ละรายการ
- 3) ความสะดวกในการรับชม
- 4) คุณภาพประกอบการรับชม
- 5) กิจกรรมเสริมบทเรียน
- 6) รายการต่าง ๆ มีประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- 7) รายการต่าง ๆ มีเนื้อหาตรงตามบทเรียนที่เรียนในชั้นเรียน
- 8) รายการต่าง ๆ ครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการของนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีความพึงพอใจในการรับสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในประเด็นต่างๆ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ ดังนี้

- รายการต่าง ๆ มีประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 39.50 มีความพอใจมากในรายการต่างๆ ว่ามีประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน รองลงมาร้อยละ 30.50 มีความพอใจ โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับพอใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 4.0185*

- ❑ รายการต่าง ๆ ครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 36.50 มีความพอใจในรายการต่าง ๆ ว่าครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการของนักเรียน รองลงมาร้อยละ 29.50 มีความพอใจมากในประเด็นนี้ โดยมีค่าเฉลี่ยระดับพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.8944*
- ❑ รายการต่าง ๆ มีเนื้อหาตรงตามบทเรียนที่เรียนในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 43.50 มีความพอใจในรายการต่าง ๆ ว่ามีเนื้อหาตรงตามบทเรียนที่เรียนในชั้นเรียน รองลงมาร้อยละ 24.67 มีความพอใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ยระดับพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.8666*
- ❑ ช่วงเวลาการออกอากาศ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 45.17 มีความพอใจเกี่ยวกับช่วงเวลาการออกอากาศ รองลงมาร้อยละ 24.33 มีความพอใจปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยระดับพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.7002*
- ❑ กิจกรรมเสริมบทเรียน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 39.00 มีความพอใจเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมบทเรียน รองลงมาร้อยละ 24.17 มีความพอใจปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยระดับพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.6964*
- ❑ ความสะดวกในการรับชม กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 41.17 มีความพอใจเกี่ยวกับความสะดวกในการรับชม รองลงมาร้อยละ 24.17 มีความพอใจปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยระดับพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.6830*

- ความยาวของแต่ละรายการ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 37.33 มีความพอใจเกี่ยวกับความยาวของแต่ละรายการ รองลงมา ร้อยละ 32.00 มีความพอใจปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยระดับ-พอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3.6746*
- คู่มือประกอบการรับชม กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 30.33 มีความ-พอใจเกี่ยวกับคู่มือประกอบการรับชม รองลงมา ร้อยละ 23.00 มีความพอใจปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยระดับพอใจ เท่ากับ 3.4149

ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการรับสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ความคิดเห็น		ระดับความคิดเห็น						ค่าเฉลี่ย
		พอใจมาก	พอใจ	ปานกลาง	ไม่พอใจ	ไม่พอใจเลย	ไม่แสดงความคิดเห็น	
รายการต่างๆ มีประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	จำนวน	237	183	126	41	6	7	4.0185*
	ร้อยละ	39.50	30.50	21.00	6.83	1.00	1.17	
รายการต่างๆ ครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการของนักเรียน	จำนวน	177	219	151	32	8	13	3.8944*
	ร้อยละ	29.50	36.50	25.17	5.33	1.33	2.17	
รายการต่างๆ มีเนื้อหาตรงตามบทเรียนที่เรียนในชั้นเรียน	จำนวน	148	261	143	36	4	8	3.8666*
	ร้อยละ	24.67	43.50	23.83	6.00	0.67	1.33	
ช่วงเวลาการออกอากาศ	จำนวน	106	271	146	56	8	13	3.7002*
	ร้อยละ	17.67	45.17	24.33	9.33	1.33	2.17	
กิจกรรมเสริมบทเรียน	จำนวน	130	234	145	60	14	17	3.6964*
	ร้อยละ	21.67	39.00	24.17	10.00	2.33	2.83	
ความสะดวกในการรับชม	จำนวน	126	247	145	56	19	7	3.6830*
	ร้อยละ	21.00	41.17	24.17	9.33	3.17	1.17	
ความยาวของแต่ละรายการ	จำนวน	119	224	192	46	9	10	3.6746*
	ร้อยละ	19.83	37.33	32.00	7.67	1.50	1.67	
คู่มือประกอบการรับชม	จำนวน	94	182	138	65	44	77	3.4149
	ร้อยละ	15.67	30.33	23.00	10.83	7.33	12.83	

**ส่วนที่ 5 ผลกระทบด้านบวก และด้านลบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน
ที่ใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา**

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ได้ระบุผลกระทบด้านบวก และด้านลบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่ใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาดังนี้

ผลกระทบด้านบวกที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่าได้รับมีดังนี้

อันดับ 1	ได้รับความรู้มากขึ้น	ร้อยละ 86.67
อันดับ 2	เข้าใจง่ายขึ้น	ร้อยละ 72.17
อันดับ 3	สนใจเรียนมากขึ้น	ร้อยละ 58.67
อันดับ 4	สามารถสอบเข้าเรียนต่อ ในระดับสูงขึ้นได้	ร้อยละ 50.33
อันดับ 5	สนใจค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม	ร้อยละ 47.33
อันดับ 6	จำได้นานขึ้น	ร้อยละ 43.83

ผลกระทบด้านลบที่กลุ่มตัวอย่างระบุว่าได้รับมีดังนี้

อันดับ 1	ทำให้ไม่มีการเตรียมพร้อม ในการเรียนล่วงหน้า	ร้อยละ 21.33
อันดับ 2	ขาดความกระตือรือร้น ในการเรียน	ร้อยละ 17.83
อันดับ 3	เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน	ร้อยละ 17.17
อันดับ 4	ไม่สนใจสรุปบททวนบทเรียน ด้วยตนเอง	ร้อยละ 16.33

ตารางที่ 31 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่
แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบด้านบวก
ที่เกิดขึ้นจากการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ผลกระทบด้านบวก	จำนวน	ร้อยละ
ได้รับความรู้มากขึ้น	520	86.67
เข้าใจง่ายขึ้น	433	72.17
สนใจเรียนมากขึ้น	352	58.67
สามารถสอบเข้าเรียนต่อ ในระดับสูงขึ้นได้	302	50.33
สนใจค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม	284	47.33
จำได้นานขึ้น	263	43.83
สนใจสอบถามปัญหาต่างๆ	245	40.83
เกิดความศรัทธาในการทำดี	233	38.83
กระตือรือร้นในการเรียน	228	38.00
มีสมาธิในการเรียน	217	36.17
มีวินัยและตรงต่อเวลา	177	29.50
เอื้อเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	155	25.83
ช่างสังเกต กล้าแสดงออก	154	25.67
นำความรู้มาประยุกต์ ใช้ในชีวิตประจำวันได้	132	22.00

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ตารางที่ 32 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่
แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบด้านลบที่
เกิดขึ้นจากการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ผลกระทบด้านลบ	จำนวน	ร้อยละ
ทำให้ไม่มีการเตรียมพร้อม ในการเรียนล่วงหน้า	128	21.33
ขาดความกระตือรือร้น ในการเรียน	107	17.83
เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน	103	17.17
ไม่สนใจสรุปบททวนบทเรียน ด้วยตนเอง	98	16.33

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการใช้สื่อวิทยุ- โทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

การประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์
เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียนนี้ ได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth
Interview) กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักเรียนระดับชั้นประถม-
ศึกษาปีที่ 4-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 120 ตัวอย่าง
และกลุ่มครูประจำวิชา/ครูประจำชั้น จำนวน 120 ตัวอย่าง โดย
มีผลการสัมภาษณ์เชิงลึกสรุปได้ดังนี้

กลุ่มนักเรียนที่รับชมสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

- ❑ เพศ   กลุ่มตัวอย่างจำนวน 71 คน เป็นเพศหญิง และจำนวน 49 คน เป็นเพศชาย
- ❑ อายุ   กลุ่มตัวอย่างจำนวน 49 คน มีอายุระหว่าง 11-12 ปี รองลงมาจำนวน 34 คน มีอายุระหว่าง 13-14 ปี และจำนวน 21 คน มีอายุระหว่าง 9-10 ปี
- ❑ ระดับการศึกษา   กลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ชั้นเรียนละ 20 ตัวอย่าง

- ❑ ความบ่อยครั้งในการรับชมรายการต่าง ๆ จากสื่อวิทยุ-โทรทัศน์เพื่อการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 44 คน ระบุว่า ได้รับชมรายการต่าง ๆ ผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา 1-2 ครั้งต่อวัน และจำนวน 21 คน ระบุว่า มีการรับชมที่ไม่แน่นอนแล้วแต่อาจารย์เปิดให้รับชม และจำนวน 20 คน รับชม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์

- ❑ รายวิชาที่กลุ่มตัวอย่างรับชมจากสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างระบุรายวิชาที่ได้รับชมผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ดังนี้

วิทยาศาสตร์	จำนวน	44	คน
ภาษาอังกฤษ	จำนวน	32	คน

สปช.	จำนวน	32	คน
ภาษาไทย	จำนวน	27	คน
ศิลปะ	จำนวน	17	คน
คณิตศาสตร์	จำนวน	15	คน
สังคมศึกษา	จำนวน	13	คน
นาฏศิลป์	จำนวน	7	คน
พุทธประวัติ	จำนวน	6	คน
ดนตรี	จำนวน	5	คน
สสน.	จำนวน	3	คน

□ **ความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นของสื่อวิทยุโทรทัศน์
เพื่อการศึกษาต่อการเรียน**

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 104 คน ระบุว่า สื่อวิทยุโทรทัศน์-
เพื่อการศึกษาที่มีความจำเป็นมากต่อการเรียน โดยให้เหตุผลประกอบ-
ว่า เป็นแนวทางการสอนอีกรูปแบบหนึ่ง ทำให้มีความรู้ใหม่ๆ เกิด-
ขึ้นนอกเหนือจากในบทเรียน ได้รับความรู้มากขึ้น ช่วยเพิ่มคำ-
อธิบายต่างๆ มีภาพประกอบเข้าใจง่ายขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึก-
อยากรู้อยากเห็นมากขึ้น

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 คน มีความเห็นว่ามีควมจำเป็นปาน-
กลาง และกลุ่มตัวอย่าง 7 คน ระบุว่า สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการ-
ศึกษาไม่ค่อยมีความจำเป็น เพราะไม่ค่อยได้รับชม และเวลาที่ครู-
เปิดให้รับชมไม่มีสมาธิในการรับชม เนื่องจากเพื่อนๆ มักจะเล่นกัน
ไม่ต้องมีสื่อนี้ก็เรียนได้ตามปกติ ซึ่งในห้องเรียนครูก็สอนอยู่แล้ว

❑ **ลักษณะของรายการที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจและต้องการรับชมจากสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา**

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 54 คน สนใจและต้องการรับชมรายการเสริมความรู้ทั่วไป กลุ่มตัวอย่างจำนวน 38 คน สนใจการสอนโดยตรง และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 13 คน สนใจสรุปสาระสำคัญ

❑ **ความคิดเห็นเกี่ยวกับรายการที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา**

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 107 คน ระบุว่า รายการต่างๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาตรงกับบทเรียนและช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้ดีมาก ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทั้งยังพัฒนาสมองของนักเรียนได้อีกด้วย

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน ระบุว่า รายการต่างๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไม่ค่อยตรงกับบทเรียน บางครั้งตรง บางครั้งไม่ตรง แต่ก็สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้บ้าง บางครั้ง

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างอีก 3 คน มีความเห็นว่าไม่ตรงตามบทเรียนเลย และไม่ได้ช่วยในเรื่องของการเรียนการสอนเลย

❑ **การรับชมรายการจากสถานีที่ครูเปิดให้ชมโดยตรง**

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 89 คน ระบุว่า สามารถรับชมรายการจากสถานีที่ครูเปิดให้ชมได้โดยตรง และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 31 คน ไม่สามารถรับชมได้โดยตรง ครูอัดเทปไว้แล้วจึงนำมาเปิดให้รับชม

❑ การติดตามชมรายการซ้ำอีก

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 82 คน ระบุว่า สามารถติดตามรับชมรายการซ้ำได้ เช่น ครูได้อัดเทปไว้แล้วนำมาเปิดให้ชมซ้ำช่วงพักกลางวัน และจำนวน 38 คน ระบุว่า ไม่สามารถรับชมซ้ำได้เพราะโรงเรียนไม่มีเครื่องอัด

❑ ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในการเรียนและพัฒนาตนเอง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 80 คน ระบุว่า สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไปใช้ในการเรียนและพัฒนาตนเองได้มาก เพราะทำให้รู้จริง ได้รับความรู้มากยิ่งขึ้น เกิดความสนใจในการเรียนมากขึ้น ทำให้จำได้ง่ายขึ้น เมื่อมองเห็นภาพ และอธิบายประกอบไปด้วย และความรู้ที่ได้รับนั้นเป็นเรื่องรอบตัวเราที่สื่อนำมาเสนอให้รับรู้ได้เห็น ทำให้สามารถนำเรื่องที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 32 คน ระบุว่า สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไปใช้ในการเรียนและพัฒนาตนเองได้ปานกลาง เพราะบางครั้งการสอนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อศึกษานั้นก็มีสอนในห้องเรียนอยู่แล้ว และไม่ค่อยติดตามรับชมสม่ำเสมอ และบางครั้งการสอนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อศึกษาไม่ตรงตามบทเรียน

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่าง 8 คน ระบุว่า สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไปใช้ในการเรียนและพัฒนาตนเองได้น้อย เพราะการสอนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ไม่ค่อยเข้าใจ บางครั้งไม่ตรงตามบทเรียน และไม่ได้ติดตามรับชม-
อย่างต่อเนื่อง

□ **คุณภาพและความเหมาะสมของวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้
ประกอบการเรียนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา**

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 87 คน ระบุว่า คุณภาพและ-
ความเหมาะสมของวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบการเรียนผ่านสื่อ
วิทยุโทรทัศน์เพื่อศึกษานั้นมีความเหมาะสมดี เพราะวัสดุ
อุปกรณ์ที่นำมาใช้นี้สมบูรณ์แบบ สะดวกในการรับชม จัดทำออกมา-
แล้วเหมาะสมกับเรื่องที่ฉายให้ชม

กลุ่มตัวอย่าง 9 คน ระบุว่า คุณภาพและความเหมาะสมของ-
วัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบการเรียนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อ-
การศึกษานั้นมีความเหมาะสมปานกลาง เพราะบางครั้งไม่มีวัสดุ-
อุปกรณ์ เช่น การทดลองวิทยาศาสตร์ สารเคมี การเผาไหม้

□ **ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถของครูอาจารย์-
ที่บรรยายผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา**

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดระบุว่า ความรู้ ความสามารถของครู-
อาจารย์ที่บรรยายผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อศึกษานั้นเหมาะสม
ดีมาก สอนเข้าใจง่าย สอนชัดเจน มีน้ำเสียงและลีลาการสอน
ดี บรรยายได้คล่องแคล่วมาก มีความรู้ความสามารถในการ
ถ่ายทอดได้ดี พูดอธิบายพร้อมภาพได้สอดคล้องกันดี สอนได้สนุก
ยิ้มแย้ม สามารถสอนตรงจุดที่ไม่เข้าใจได้

□ ผลกระทบด้านบวกและด้านลบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่ใช้สื่อ
วิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่าผลกระทบด้านบวกที่ได้รับ ได้แก่

- สนใจศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมมากขึ้น (31 คน)
- มีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น (27 คน)
- ไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน เพราะมีภาพประกอบ
ทำให้สนใจเรียนมากขึ้น (19 คน)
- ได้เรียนรู้เข้าใจเนื้อหาของบทเรียนมากขึ้น (7 คน)
- นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน (5 คน)
- สนใจสอบถามปัญหาต่างๆ มากขึ้น (4 คน)
- กล้าพูด กล้าถาม กล้าแสดงออก (4 คน)

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 23 คนระบุผลกระทบด้านลบดังนี้

- บางครั้งเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน เนื่องจากการดูรายการ
ผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเพราะดูแล้วไม่เข้าใจ
(8 คน)
- ทำให้สนใจดูแต่รายการผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
ไม่สนใจที่ครูสอน (4 คน)
- ไม่ค่อยสรุปบททวนเอง (4 คน)
- การดูรายการไม่ได้ต่อเนื่อง ทำให้ไม่เข้าใจ (3 คน)
- ไม่ค่อยเตรียมความพร้อมในการเรียนล่วงหน้า (3 คน)
- บางครั้งรายการที่นำเสนอผ่านสื่อไม่ตรงตามเนื้อหา
ที่เรียน (1 คน)

□ ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างได้ระบุปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ดังนี้

- คุณภาพของเครื่องรับโทรทัศน์ไม่ดี เครื่องเก่ามาก มีคลื่นรบกวน รับสัญญาณไม่ได้ เสียงไม่ชัดเจน (25 คน)
- โรงเรียนมีโทรทัศน์เพียงเครื่องเดียว ทำให้นักเรียนไม่ค่อยได้รับชมอย่างต่อเนื่อง เพราะในแต่ละชั้นเรียนมีหลายห้อง จึงต้องแบ่งเวลากันรับชม (21 คน)
- เวลาการถ่ายทอดมีจำกัด เวลาออกอากาศไม่ตรงตามตารางเรียน (18 คน)
- ครูที่สอนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาบางคนสอนไม่เก่ง (1 คน)

กลุ่มครูประจำวิชา / ครูประจำชั้นที่ใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์
เพื่อการศึกษา

- เพศ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 72 คน เป็นเพศหญิง และจำนวน 48 คน เป็นเพศชาย
- อายุ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน มีอายุระหว่าง 41-45 ปี รองลงมาจำนวน 23 คน มีอายุระหว่าง 46-50 ปี และจำนวน 21 คน มีอายุระหว่าง 36-40 ปี
- ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 112 คน มีการศึกษาระดับปริญญาตรี

- ❑ **ระยะเวลาของการเป็นครูประจำวิชา / ครูประจำชั้น** กลุ่มตัวอย่างจำนวน 39 คน มีอาชีพเป็นครู 6-10 ปี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 27 คน มีอาชีพเป็นครู 21-25 ปี และจำนวน 15 คน มีอาชีพเป็นครู 16-20 ปี
- ❑ **ความถี่ในการอบรมเพื่อเป็นครูประจำวิชา / ครูประจำชั้น** กลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน ระบุว่าได้รับการอบรมเพื่อเป็นครูประจำวิชา/ประจำชั้นประมาณ 3-4 ครั้งต่อปี รองลงมาจำนวน 33 คน ได้รับการอบรมประมาณ 1-2 ครั้งต่อปี และจำนวน 21 คนได้รับการอบรม 5-6 ครั้งต่อปี นอกจากนั้นได้รับการอบรมประมาณ 7-10 ครั้งต่อปี สำหรับผู้ที่ไม่เคยได้รับการอบรมเลยมีจำนวน 8 คน
- ❑ **ความถี่ในการเปิดวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาให้นักเรียนรับชมในชั้นเรียน**
 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 52 คน ระบุว่า นานๆ ครั้งจึงได้เปิดรายการต่างๆ ที่สอนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาให้นักเรียนรับชม กล่าวคือ เปิดเฉพาะเนื้อหาที่ต้องการให้นักเรียนรับชม เนื่องจากโรงเรียนเป็นโรงเรียนขยายโอกาสจึงมีนักเรียนจำนวนมาก และเครื่องรับมีเพียงเครื่องเดียว จึงต้องมีการกระจายให้นักเรียนทุกคนได้รับชมอย่างทั่วถึง รองลงมาจำนวน 40 คน ระบุว่า ได้เปิดวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาให้นักเรียนรับชมประมาณ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน เปิดให้นักเรียนรับชม 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คน เปิดทุกวัน

□ **คู่มือกับรายการที่นำเสนอสามารถทำให้การสอน/การแนะนำนักเรียนในชั้นเรียนดีขึ้น**

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 62 คน ระบุว่า คู่มือกับรายการที่นำเสนอสามารถทำให้การสอน / การแนะนำนักเรียนในชั้นเรียนดีขึ้นมาก- สอดคล้องกันดี โดยให้เหตุผลประกอบดังนี้

- นักเรียนมีสมาธิ มีความจำในการเรียนดีขึ้น สนใจเรียนวิชา มากยิ่งขึ้น นักเรียนชอบเรียนที่มีภาพประกอบด้วย
- นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน และชอบเรียนผ่าน สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษามากกว่าให้ครูสอนในห้องเรียน รู้สึกเป็นอิสระ กล้าตอบคำถาม
- ทำให้การสอนง่ายขึ้น นักเรียนไม่เบื่อ

กลุ่มตัวอย่างอีกจำนวน 7 คน ระบุว่า ดีขึ้นเป็นบางส่วน เท่านั้น เพราะไม่ค่อยมีโอกาสให้นักเรียนรับชม เนื่องจากเวลาการ- ออกอากาศ และตารางสอนไม่ตรงกัน และไม่ได้มีการเปิดให้ นักเรียนรับชมอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนั้น กลุ่มตัวอย่างไม่ได้แสดงเหตุผลว่าดีขึ้นหรือไม่ แต่- ให้ข้อมูลเพิ่มเติมดังนี้

- ไม่ค่อยได้รับคู่มือและรายการ หากได้รับจะได้รับหลังจาก จัดตารางสอนไปแล้ว จึงเป็นการรับชมเพื่อเสริมการสอน เท่านั้น ในเวลาเรียนจริงๆ ไม่ได้จัดให้นักเรียนรับชม จึง ไม่สามารถวัดได้ว่านักเรียนดีขึ้นหรือไม่
- ในโทรทัศน์กับการปฏิบัติจริงนั้นนำมาวัดกันไม่ได้ ไม่ ทัดเทียมกัน ครูผู้สอนต้องนำมาเสริมเอง

ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ระบุว่า คู่มือและตารางออกอากาศ ได้รับดีมาก หากได้รับล่วงหน้าก่อนการจัดตารางสอนในแต่ละปี- การศึกษา จะทำให้การเรียนการสอนได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

□ **รายการที่นำเสนอตรงกับบทเรียนและช่วยพัฒนาการเรียน
ของนักเรียน**

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 75 คน มีความคิดเห็นว่ารายการ- ต่าง ๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาตรงกับบทเรียน และช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้ดี โดยให้เหตุผลประกอบ- คือ

- เนื้อหาที่สอนผ่านสื่อตรงตามบทเรียนดี นักเรียนพอใจ และ- สนุกกับการเรียน ช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้ดี โดย- สังเกตได้จากการทำข้อสอบได้ดีขึ้น ผลการเรียนดีขึ้น
- สามารถสอดแทรกเข้ากับเนื้อหาที่นักเรียนเรียนได้ดี ช่วย- ในการพัฒนาของเด็กได้ดี เวลาสอนในห้องเรียนไม่ต้อง- ทบทวนมาก นักเรียนกล้าที่จะสอบถามปัญหาที่ไม่เข้าใจ
- ทำให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก ที่นำเสนอผ่าน- สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาตรงกับบทเรียน และช่วย- พัฒนาการเรียนของนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 27 คน มีความคิดเห็นว่ารายการต่าง ๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาตรงกับบทเรียน และ- ช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้ปานกลาง โดยให้เหตุผล ประกอบ คือ

- การใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไม่ได้ใช้อย่างต่อเนื่องกับการเรียนประจำ ไม่ได้นำเสนอแบบตรงประเด็น แต่ก็สามารถพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้บ้าง
- รายการต่างๆ ที่นำเสนอตรงกับบทเรียนบ้างในบางวิชา ถ้าวิชาใดที่ตรงก็ช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น เป็นสื่อที่ทำให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ๆ สนใจที่จะค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 18 คน มีความเห็นว่ารายการต่างๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาส่วนมากไม่ตรงกับบทเรียน แต่สอนได้สนุก ส่วนมากเป็นการเสริมความรู้มากกว่า และเนื้อหาค่อนข้างยากสำหรับนักเรียน ครูจะต้องสรุปประเด็นอีกครั้งให้นักเรียนเข้าใจ

□ **คุณภาพและความเหมาะสมของวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา**

ด้านอุปกรณ์เครื่องรับสัญญาณ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประสบปัญหาต่างๆ ดังนี้

- อุปกรณ์ชุดรับสัญญาณมีไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่แต่ละโรงเรียนจะมีชุดรับสัญญาณเพียงเครื่องเดียว และมีคุณภาพไม่ดี เก่า ระบบเสียงไม่ดี เสียบ่อยมาก
- วัสดุอุปกรณ์ที่จัดส่งมาให้เป็นอุปกรณ์ที่ทางราชการจัดหาผ่านการจัดซื้อจากส่วนกลางจึงมีคุณภาพเฉพาะ

ด้านอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการอธิบาย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 65 คน ระบุว่า มีการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนที่เหมาะสมดี โดยเฉพาะวัสดุที่หาได้ในแต่ละท้องถิ่น ทำให้นักเรียนเข้าใจง่าย

❑ **ความรู้ความสามารถของครูอาจารย์ที่บรรยายผ่านสื่อ วิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา**

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 116 คน มีความคิดเห็นว่าครูอาจารย์ที่บรรยายผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อศึกษานั้นมีความรู้ความสามารถดี มีวิสัยทัศน์ดี มีการนำเสนอด้วยถ้อยคำที่ชัดเจน และเข้าใจง่าย ทำทางแสดงออกได้ดี เหมาะสม บรรยายเห็นภาพชัดเจนดี

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 คน แสดงความคิดเห็นว่าบางครั้งการบรรยายแบบสื่อสารทางเดียว (One-way Communication) บางเนื้อหาสอนเร็วไป ทำให้นักเรียนตามไม่ทัน มีเพียงท่านเดียวที่ระบุว่า ครูอาจารย์ที่บรรยายผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อศึกษามีความรู้ความสามารถปานกลาง

❑ **รายการที่ผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทำให้ครูสามารถพัฒนาทักษะการสอน**

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 109 คน ระบุว่า รายการที่ผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ทำให้ครูสามารถพัฒนาทักษะการสอนได้มาก โดยให้เหตุผลเพิ่มเติมดังนี้

- ครูได้ดูแนวทาง ทักษะ และเทคนิคใหม่ๆ ของการสอนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะของตนเองไปด้วย ปรับปรุงการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น ครู-

มีความรู้ใหม่ๆ ทำให้มีวิธีการให้นักเรียนสนใจเรียน สามารถปรับเปลี่ยนแนวการสอนไปตามยุคตามสมัย

- ทำให้ได้รู้อะไรใหม่ๆ ได้รับความชัดเจนของวิชานั้นๆ และช่วยครูในการวางแผนการสอนได้มาก เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน ครูสามารถประเมินตนเองมากขึ้น

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 คน มีความเห็นว่า ช่วยพัฒนาทักษะการสอนได้ปานกลาง เพราะการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษายังไม่เต็มที่ และมีปัญหาอุปสรรคค่อนข้างมาก

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่าง 5 คน ระบุว่า ช่วยพัฒนาทักษะการสอนได้น้อย เพราะไม่ได้รับชมตลอดเวลา เวลาที่ออกอากาศไม่สัมพันธ์กับการสอน

□ การบันทึกเทปรายการเพื่อนำมาใช้ประโยชน์

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 56 คน เคยบันทึกเทปรายการเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ดังนี้

- เพื่อให้นักเรียนรุ่นหลังๆ ดูจะได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดนิ่งของการพัฒนาการเรียนการสอนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
- นำไปใช้ประกอบการเรียนเสริมของนักเรียน ให้นักเรียนดูซ้ำ
- ในกรณีที่เวลาเรียนไม่ตรง เนื่องจากเวลาเรียนไม่ตรงกับเวลาออกอากาศ จึงบันทึกรายการประเภทเสริมความรู้มาเปิดให้นักเรียนรับชมในเวลาเรียน
- ใช้สำหรับเตรียมการสอน ค้นหาข้อมูล และเวลาเตรียมสอบ

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 64 คน ไม่เคยบันทึกเทปรายการ เพราะ-
ที่โรงเรียนไม่มีอุปกรณ์สำหรับบันทึกเทป

□ ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุ- โทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ด้านอุปกรณ์เครื่องรับสัญญาณ

- ความไม่ชัดเจนของภาพและเสียง มีคลื่นรบกวนเป็นบางครั้ง (13 คน)
- เครื่องรับโทรทัศน์เก่าทำให้มีอุปสรรคในการแพร่ภาพ (13 คน)
- เครื่องรับโทรทัศน์มีไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน (18 คน)

ด้านเวลาการออกอากาศ

- การได้รับตารางการออกอากาศล่าช้า ทำให้การจัดตาราง-
เรียนไม่สอดคล้องกับตารางการออกอากาศในวิชานั้น ๆ (50 คน)
- ช่วงเวลาที่สอนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเนื้อหา
ไม่ตรงกับเนื้อหาที่สอนในห้องเรียนขณะนั้น (7 คน)
- ระยะเวลาการออกอากาศช่วงสั้นเกินไป (2 คน)

ด้านการบริหารจัดการ

- จำนวนครูมีน้อย มีภาระต้องสอนหลายห้อง และห้องเรียน-
สำหรับการรับชมรายการสอนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
มีไม่เพียงพอ อุปกรณ์การรับสัญญาณมีจำนวนจำกัด
การนำนักเรียนหลายห้องมารับชมรายการผ่านสื่อวิทยุ-
โทรทัศน์เพื่อการศึกษาพร้อมกันทำให้นักเรียนไม่มีสมาธิ

ในการเรียน ซึ่งการเรียนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา-
นี้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนน้อยๆ จึงจะได้ผล กล่าวคือ
ประมาณ 20-30 คนต่อห้อง (22 คน)

- ความล่าช้าของคู่มือการเรียนการสอน ทำให้ไม่มีเนื้อหาให้-
ทราบล่วงหน้า เพื่อให้ครูอาจารย์เตรียมการสอน (16 คน)
- เนื้อหาที่สอนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไม่ค่อย
ตรงกับเนื้อหาในบทเรียน (3 คน)

□ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

1. ควรมีคู่มือการเรียนการสอนที่มีรายละเอียด เนื้อหาชัดเจน
แบบฝึกหัดที่ละเอียด ตารางการออกอากาศแจกตาม-
โรงเรียนต่างๆ ล่วงหน้าก่อนการจัดตารางสอน เพื่อจะ-
ได้สามารถจัดตารางเรียนให้สอดคล้องกับตารางออก-
อากาศ และคู่มือการเรียนการสอนนั้นควรจัดส่งให้โรงเรียน
โดยตรงไม่ต้องผ่านตัวกลาง (30 คน)
2. ควรจัดงบประมาณเพิ่มขึ้นเพื่อซื้ออุปกรณ์การเรียน
การสอน ชุดรับสัญญาณ เครื่องรับโทรทัศน์ แจกตาม-
โรงเรียนต่างๆ เพื่อให้มีอุปกรณ์เครื่องรับโทรทัศน์ให้ครบ-
ทุกห้องเรียน นักเรียนจะได้รับชมทั่วถึง และไม่เสียเวลาใน-
การย้ายห้องเรียน (21 คน)
3. ควรพัฒนาสื่อการเรียนการสอน เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิด-
ความจำเจ มีการขยายวิชาต่างๆ ให้หลากหลายวิชามากขึ้น
และมีการพัฒนาวิชาเสริมอื่นๆ ด้วย (8 คน)

4. ควรมีการนำเทปอัดรายการส่งให้ตามโรงเรียน สำหรับเปิด-เองได้ ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์มากกว่าเพราะสามารถใช้สอน-เมื่อใดก็ได้ (6 คน)
5. รายการที่นำเสนอผ่านสื่อ บางวิชาจัดเวลาเข้าเกินไป นักเรียนยังไม่พร้อมที่จะเข้าเรียน จึงควรมีการเปลี่ยนแปลง-ตารางออกอากาศบางวิชา และช่วงเวลาที่สอนน้อยเกินไป ควรเพิ่มเวลาในการนำเสนอ (3 คน)
6. การนำเสนอรายการต่างๆ ควรนำเสนอให้ตรงตามบทเรียน และบทสรุปควรให้ชัดเจนมากขึ้น (3 คน)
7. ควรพัฒนาสื่อการสอนประเภทความคิดสร้างสรรค์ให้แก่-นักเรียนชั้นประถมศึกษาด้วย (1 คน)
8. ควรมีการจัดอบรมครูประจำวิชาเกี่ยวกับการใช้สื่อวิทยุ-โทรทัศน์เพื่อการศึกษา (1 คน)
9. ส่วนกลางควรให้การสนับสนุนการพัฒนาสื่อวิทยุโทรทัศน์-เพื่อการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีการติดตามและ-ประเมินผลปัญหาต่างๆ (1 คน)

2.2 ผลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

รายงานผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในบทที่ 4 นี้ เป็นผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus-group Interview) กลุ่มผู้ผลิตรายการสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาจำนวน 5 คน โดยมีผลการสัมภาษณ์กลุ่มสรุปได้ดังนี้

1) ลักษณะรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาที่ออกอากาศทาง-
สถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของกระทรวง-
ศึกษาธิการ (ETV)

- รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (ETV) มีลักษณะเป็นสื่อเสริมการเรียนการสอน (Enrichment Programme) ในชั้นเรียน ไม่ใช่การสอน-โดยตรง (Direct Teaching) มีการวิเคราะห์หลักสูตรวิเคราะห์เนื้อหาวิชา มีการศึกษารายละเอียดของแต่ละวิชา วัตถุประสงค์ของแต่ละหลักสูตร เลือกสิ่งที่เป็น-ปัญหา สิ่งที่ยากของการเรียนการสอนมาทำเป็นรายการ ซึ่งมีการทดลองทำมาตลอด
- แต่เดิมนั้นรายการที่ผลิตมีความยาวประมาณ 12 - 15 นาที หลังจากที่มีการติดตามประเมินผล พบว่า ช่วงเวลา-ของรายการสั้นเกินไป จึงได้จัดทำรายการให้มีความยาว-รายการละ 30 นาที โดยออกแบบให้ครูใช้สะดวกมาก-ขึ้น เด็กนักเรียนสามารถเรียนรู้จากรายการนั้นได้ดีขึ้น
- ข้อดีของสื่อโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม คือ ประชาชน-สามารถรับชมได้พร้อมกันอย่างทั่วถึงและรวดเร็ว ใน-ระยะเวลาสั้น ถ้าจัดทำเป็นเทปส่งออกไปจะสิ้นเปลือง-เวลาและค่าใช้จ่ายมากกว่า รูปแบบรายการพยายามนำ-ข้อดีเปรียบของสื่อมาใช้ในการนำเสนอให้ผู้เข้าเฝ้าฯ-ที่ครูสอนในห้องเรียน เช่น สามารถนำเสนอภาพทะเล-

และนำटकให้คนทางเหนือได้เห็น หรือให้เด็กได้ดูภาพ-
จากกล้องจุลทรรศน์

2) วิธีแก้ปัญหาในกรณีที่โรงเรียนไม่สามารถชมรายการ
โทรทัศน์ได้ เนื่องจากจัดตารางสอนไม่ได้ รับสัญญาณได้
ไม่ชัดเจน ชุดรับสัญญาณมีน้อย หรือขัดข้องจน
ไม่สามารถชมรายการได้

- หากจัดตารางสอนไม่ได้ ครูควรบันทึกเทปไว้แล้วไปเปิด-
ให้นักเรียนดูในช่วงโมงสอน หรือไปขอสำเนาเทปที่ศูนย์-
การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด หรือศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
(ศรช.) ซึ่งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา (ศท.) ได้จัด-
ส่งเทปไปให้บริการ หรือจะติดต่อขอรับบริการได้โดย-
ตรงที่ ศท.
- ในเรื่องการซ่อมแซมชุดรับสัญญาณนั้น ศูนย์เทคโนโลยี-
ทางการศึกษาและศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม ได้-
จัดการอบรมเรื่องการซ่อมบำรุงให้แก่เจ้าหน้าที่ศูนย์การ-
ศึกษาออกโรงเรียนภาค (ศนภ.) และศูนย์การศึกษาออก-
โรงเรียนจังหวัด (ศนจ.) ไปแล้ว หากมีปัญหาสามารถ-
ติดต่อไปที่ ศนภ. และ ศนจ. ในพื้นที่ได้ นอกจากนี้ ศท.
ยังได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจเยี่ยมเป็นระยะๆ อีกด้วย
- ศท. ได้วางแผนที่จะจัดตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการ-
ศึกษาประเภทสาธารณะ (Education Public Television)
ในระบบ UHF เพื่อให้ประชาชน และนักเรียนสามารถ-

รับชมได้สะดวก เนื่องจากไม่ต้องมีชุดรับสัญญาณ ซึ่งจะ
ทำให้จำนวนผู้ชมเพิ่มมากขึ้น

3) วิธีการคัดเลือกเนื้อหาที่จะนำมาจัดทำรายการโทรทัศน์ เพื่อการศึกษา

การคัดเลือกเนื้อหานั้นทำเป็นขั้นตอน ดังนี้

- (1) สำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย วิเคราะห์
นโยบายของรัฐบาล กระทรวง และกรม รวมทั้งแผน
การศึกษาชาติ
- (2) พิจารณาจากจดหมายและโทรศัพท์ของผู้ชมรายการ
และความต้องการของผู้มาขอรับบริการสำเนาสื่อที่-
ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา รวมทั้ง เนื้อหาที่น่าจะ-
เป็นประโยชน์สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่จะนำไปใช้-
พัฒนาคุณภาพชีวิต
- (3) สรุปและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจ และข้อมูลจาก-
ข้อ 2 แล้วประชุมวางแผนการจัดทำรายการโทรทัศน์-
ร่วมกัน โดยครูผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร
ด้านเนื้อหาวิชา ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา และนัก-
ประเมินผล เพื่อคัดเลือกเนื้อหาที่จะจัดทำรายการ ซึ่ง-
นักเทคโนโลยีทางการศึกษาก็จะพิจารณาดูเนื้อหาให้-
เหมาะสมกับสื่อด้วย

4) วิธีการเลือกรูปแบบการผลิต และรูปแบบการนำเสนอ- รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

นโยบายของสถานี ETV จะจัดทำรายการโทรทัศน์ในรูป-

แบบเสริมการเรียนการสอน (Enrichment Programme) ส่วนรูปแบบการนำเสนอรายการนั้น จะใช้รูปแบบที่หลากหลาย เช่น ละคร นิทาน การ์ตูน การสนทนา อภิปราย หรือสารคดี โดยพิจารณาเลือกให้เหมาะกับเนื้อหาวิชา และกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ผู้เรียนสนใจเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และเมื่อคัดเลือกรูปแบบการนำเสนอได้แล้ว ก็จะนำไปผลิตต้นแบบรายการ แล้วนำไปทดลองเพื่อดูว่ารูปแบบรายการที่เลือกใช้นี้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ แล้วนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลในการจัดทำรายการทั้งหมด

5) ขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ก่อนการผลิตรายการ (Pre-Production)

- (1) วางแผนการผลิตรายการ
- (2) สร้างสรรค์รายการ และเขียนบทรายการโทรทัศน์
- (3) ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา บทรายการโทรทัศน์ และแก้ไข
- (4) กำหนดสถานที่ในการถ่ายทำ ทั้งในห้อง Studio และนอกสถานที่ สรรวจสถานที่ล่วงหน้า และติดต่อประสานงาน
- (5) สรรหา และประสานงานกับพิธีกร และผู้แสดง
- (6) ทำบันทึกขออนุมัติการผลิตรายการโทรทัศน์ และเบิกค่าผลิตรายการ
- (7) ประสานงานการผลิตรายการกับช่างเทคนิคและผู้เกี่ยวข้อง เช่น ช่างศิลป์ ช่างแต่งหน้า เจ้าหน้าที่จัดเลี้ยง

- (8) จัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตรายการและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบฉาก

การผลิตรายการ (Production)

- (9) ทำความเข้าใจ และชักชวนการบันทึกรายการและการแสดงกับพิธีกร ผู้แสดง หรือผู้ร่วมรายการ
- (10) ถ่ายทำรายการทั้งภาพและเสียงตามบทโทรทัศน์ที่เตรียมไว้ โดยกำกับดูแลการผลิตรายการจนแล้วเสร็จทุกรายการ

หลังการผลิตรายการ (Post-production)

- (11) ตรวจสอบคุณภาพรายการที่บันทึกแล้ว เพื่อให้ทราบว่าสิ่งที่ถ่ายทำมานั้น มีความสมบูรณ์เพียงพอที่จะนำไปผลิตรายการหรือยัง ถ้าตอนใดยังมีข้อบกพร่อง ก็จะต้องถ่ายทำเพิ่มเติม หรือจัดหาภาพอื่นมาทดแทน
- (12) คัดเลือกและจัดทำภาพ Insert จัดทำ Graphic Computer ของรายการแต่ละรายการ
- (13) ตัดต่อลำดับภาพและเสียง เรียงร้อยให้เป็นเรื่องราวตามที่กำหนดไว้ในบทโทรทัศน์ ให้มีความผสมกลมกลืนกันโดยใช้ Effect ต่าง ๆ
- (14) คัดเลือกเสียงดนตรีและผสมเสียงดนตรีให้เหมาะสมกับเนื้อหา บรรยากาศ และการดำเนินเรื่อง
- (15) จัดทำ Title ตัวอักษรชื่อรายการ และ Credit ท้ายรายการ

(16) ตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งด้านเนื้อหาและเทคนิคการผลิต และแก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์ก่อนการออกอากาศ

(17) เผยแพร่ออกอากาศ

ก่อนที่จะเผยแพร่ออกอากาศรายการนั้น ผู้ผลิตจะจัดทำต้นแบบรายการเพื่อนำไปให้ผู้เรียนทดลองใช้ เพื่อเป็นการทดสอบประสิทธิภาพของรายการ โดยจะทดลองแบบเดี่ยว (1:1) ทดลองแบบกลุ่มเล็ก(1:10) และทดลองกลุ่มใหญ่ แล้วจึงนำผลการทดลองมาเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนารายการทั้งหมดให้มีคุณภาพ พร้อมทั้งจะเผยแพร่ออกอากาศต่อไป

6) วิธีการคัดเลือกพิธีกร ผู้ดำเนินรายการ หรือองค์ประกอบอื่น ๆ เพื่อให้รายการน่าสนใจ

ในการผลิตรายการนั้นจะคัดเลือกพิธีกร ผู้ดำเนินรายการ หรือองค์ประกอบอื่น ๆ ให้เหมาะสมกับรูปแบบและเนื้อหาของรายการ เช่น เนื้อหาภาษาไทย จะคัดเลือกผู้ที่มีบุคลิกดี เหมาะกับการนำเสนอรายการเพื่อการศึกษา น้ำเสียงดีน่าฟัง พูดได้ชัดเจน และถูกต้องตามอักขรวิธี

7) รูปแบบการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของโรงเรียน

โรงเรียนที่จำนวนห้องเรียนน้อย ครูคนเดียวสอน จัดตารางสอนได้ตรงกับตารางออกอากาศ ก็จะให้นักเรียนดูรายการขณะออกอากาศ แต่ถ้าโรงเรียนมีจำนวนห้องเรียนมาก เครื่องรับโทรทัศน์ไม่เพียงพอ จัดตารางสอนไม่ได้ ก็จะใช้วิธีบันทึกเทปให้นักเรียนดูภายหลัง

8) คู่มือและเอกสารประกอบการรับชมรายการ

ในการจัดรายการโทรทัศน์ ศูนย์เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จะจัดทำคู่มือหรือเอกสารประกอบการรับชมรายการ โดยครูผู้สอน ไม่จำเป็นต้องมีบทโทรทัศน์ ทั้งนี้เพราะในคู่มือประกอบการรับชมรายการได้ระบุจุดประสงค์ รายละเอียดของเนื้อหา สื่อที่ต้องจัดเตรียม และกิจกรรมก่อนและหลังการรับชมไว้แล้ว ถ้าครูได้ศึกษาล่วงหน้า ซึ่งจะทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น แม้จะเป็นเพียงรายการเสริมการเรียนการสอน บางรายการอาจมีกิจกรรมต่อเนื่อง รวมถึงบอกแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติมให้ผู้เรียนไปศึกษาเพิ่มเติมได้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม จำนวนเอกสารยังมีไม่เพียงพอ เนื่องจากผู้ชมมีจำนวนมาก จึงได้แก้ปัญหาด้วยการนำคู่มือหรือเอกสารประกอบการรับชมรายการเสนอบน Web Site ซึ่งกลุ่มเป้าหมายสามารถ Down Load มาใช้ได้

9) ประโยชน์ที่นักเรียนและครูอาจารย์ได้รับจากรายการโทรทัศน์ที่จัดทำเพื่อเสริมการเรียนการสอน

รายการโทรทัศน์ที่จัดทำนี้ ทั้งครูและนักเรียนสามารถดูไปพร้อม ๆ กัน โดยที่ได้รับความรู้ทั้ง 2 ฝ่าย นักเรียนจะได้รับความรู้ในเนื้อหาวิชา สำหรับครูนั้น หากครูมีความชำนาญในด้านเนื้อหาวิชาอยู่แล้ว เมื่อดูรายการก็จะได้รับความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา และความรู้ในด้านเทคนิควิธีสอนใหม่ๆ แต่ถ้าเป็นครูที่ไม่มีความชำนาญในด้านเนื้อหาวิชา ก็จะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ในเนื้อหาวิชานั้น รวมทั้งได้เทคนิคและวิธีการสอนเนื้อหาอื่นๆ ด้วย ซึ่งครูสามารถนำมาปรับปรุงวิธีการสอนของตนได้

10) วิธีการเรียนการสอนโดยใช้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ครูควรดูไปพร้อมกับนักเรียน เพื่อที่จะได้ให้คำแนะนำ และตอบข้อซักถามของนักเรียนเมื่อนักเรียนเกิดความสงสัย หรือไม่เข้าใจเนื้อหา รวมทั้งจะได้คอยควบคุมชั้นเรียน ให้นักเรียนสนใจ-ดูรายการ และไม่รบกวนการดูรายการของผู้อื่น แต่ครูอาจจะดูรายการที่บันทึกเทปไว้ก่อนแล้วจึงให้นักเรียนดู

11) การติดตามประเมินผลรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

การติดตามผลนั้น ดำเนินงานโดยคณะผู้ผลิตรายการของ ศท. และขอความร่วมมือจากหน่วยงานเครือข่ายไปติดตามในช่วง-ที่รายการกำลังออกอากาศ โดยมีเครื่องมือคือแบบสอบถามความคิดเห็นครูและนักเรียน พบว่า นักเรียนสนใจอยากรับชมรายการ เพราะเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศการเรียนการสอน และโทรทัศน์ได้นำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่นักเรียนไม่เคยพบเห็นมาสู่ห้องเรียน

ปัญหาอุปสรรคที่พบคือ

- (1) ตารางสอนไม่ตรงกับตารางออกอากาศ
- (2) หนึ่งชั้นเรียนมีหลายห้องเรียน แต่เครื่องรับชมมีเพียงเครื่องเดียว
- (3) ครูประจำชั้นมีภารกิจมาก

12) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบสื่อทางไกลที่เหมาะสม

- (1) ควรเป็นรายการโทรทัศน์ในรูปแบบเสริมการเรียน-การสอน (Enrichment Programme) และมีคู่มือ-ประกอบการรับชม เพราะรายการประเภทนี้จะไม่-

จำกัดความคิดของผู้เรียน ไม่สอนให้ผู้เรียนท่องจำ แต่จะสอนให้ผู้เรียนคิด และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของตน ขณะเดียวกันครูก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้ตามบทบาทหน้าที่ของตนได้ ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

- (2) พัฒนารายการในลักษณะ Learning Package สำเนา-รายการโทรทัศน์เป็น VDO หรือ VCD และมีคู่มือ-ประกอบการรับชมเพื่อให้ผู้เรียนและครูนำไปใช้ ซึ่ง-การจัดทำในลักษณะนี้ต้องใช้งบประมาณมาก

13) แนวทางการจัดการศึกษาทางไกลให้ประสบความสำเร็จ

- (1) มีการจัดสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบ UHF เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายทุกคนสามารถรับชมได้
- (2) ควรมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้รายการ-โทรทัศน์เพื่อการศึกษาเพื่อสอดคล้องกับการปฏิรูป-เทคโนโลยี ในหมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
- (3) ส่งเสริมและปลูกจิตสำนึกของครูให้หันกลับมาใช้ให้เกิด-ประโยชน์ในการเรียนการสอน
- (4) ทำความเข้าใจให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของสื่อ-รู้จักวิธีการใช้สื่อ ประโยชน์ของสื่อ และสามารถนำสื่อ-ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

- (5) มีการจัดระบบสื่อให้เป็นระบบ เช่น ห้องสมุดสื่อ ศูนย์สื่อในท้องถิ่นต่างๆ เพื่อให้สามารถนำไปใช้อย่างสะดวกและเต็มที่

14) แนวทางการปรับเปลี่ยนรูปแบบของศูนย์ผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในอนาคต

- (1) ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการผลิต และจัดทำให้เชื่อมโยงกันได้หลายๆ ระบบ และมีการปรับเปลี่ยนเครื่องมือต่างๆ ในการผลิตหรือการออกอากาศให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของเทคโนโลยี
- (2) ด้านการเผยแพร่ เปลี่ยนระบบการเผยแพร่เป็น DVD
- (3) ด้านเนื้อหา ต้องปรับเปลี่ยนไปตามความก้าวหน้าของสังคม และการปฏิรูปการเรียนรู้ตามหลักสูตรใหม่

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ

ผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน ในบทที่ 5 นี้ เป็นการสรุปผลการประเมินโดยวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ครูประจำชั้น/ประจำวิชา และกลุ่มผู้ผลิตรายการสื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละกลุ่มดังนี้

1. กลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ใช้วิธีการสัมภาษณ์ตัวต่อตัวตามแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก
2. กลุ่มครูประจำชั้น/ประจำวิชา ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก
3. กลุ่มผู้ผลิตรายการสื่อวิทยุโรงเรียนและสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่ม

พื้นที่ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 5 เขต ดังนี้

1. เขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล
2. ภาคกลาง
3. ภาคเหนือ

4. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
5. ภาคใต้

1. สรุปผลการประเมิน

1.1 สรุปผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

1.1.1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

กลุ่มนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 600 ตัวอย่าง

1) พฤติกรรมการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

(1) สถานที่ที่เคยรับฟังรายการต่าง ๆ จากสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

ที่โรงเรียน	ร้อยละ 94.50
ที่บ้าน	ร้อยละ 28.83

(2) ความถี่ของการรับฟังรายการต่าง ๆ จากสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

2-3 ครั้งต่อวัน	จำนวน 155 คน
ไม่แน่นอน ประมาณเดือนละครั้ง	จำนวน 71 คน
1 ครั้งต่อวัน	จำนวน 61 คน
1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	จำนวน 55 คน

(3) ช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับฟัง
รายการต่าง ๆ จากสื่อวิทยุกระจายเสียง

เวลา 07.30-08.00 น.	จำนวน 276 คน
เวลา 12.00 น.	จำนวน 62 คน
เวลา 11.05-11.30 น.	จำนวน 36 คน

(4) การรับฟังรายการโดยตรง

รับฟังรายการจากสถานี	ร้อยละ 69.50
ที่ครูเปิดให้ฟังโดยตรง	
ไม่สามารถรับฟังได้โดยตรง	ร้อยละ 29.83
(ครูเปิดให้รับฟังภายหลัง)	

(5) การติดตามรับฟังรายการซ้ำ

ไม่สามารถติดตามรับฟัง	ร้อยละ 68.33
รายการซ้ำได้อีก	
สามารถติดตามรับฟังรายการ	ร้อยละ 31.33
ได้อีกจากเทป-ที่ครูอัดไว้	

(6) บุคคลที่เข้าร่วมรับฟังรายการต่าง ๆ กับนักเรียน

เพื่อนในชั้นเรียน	ร้อยละ 54.67
ครูที่คอยแนะนำ	ร้อยละ 53.50

(7) กิจกรรมต่อเนื่องหลังจากการรับฟังรายการ
ต่าง ๆ

มีกิจกรรมต่อเนื่องจากสิ่งที่	ร้อยละ 43.33
ได้รับฟังในชั้นเรียน	

ไม่มีกิจกรรมต่อเนื่องจากสิ่ง ร้อยละ 55.33
ที่ได้รับฟังในชั้นเรียน

(8) รายวิชาต่าง ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับฟัง
จากสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

ภาษาไทย	จำนวน 126 คน
ภาษาอังกฤษ	จำนวน 100 คน
สปช.	จำนวน 60 คน
(เสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต)	
ดนตรี	จำนวน 51 คน
จริยศึกษา	จำนวน 33 คน

(9) รายการต่าง ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างรับฟังจากสถานี
วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

เสริมความรู้	จำนวน 15 คน
การประกอบอาชีพ	จำนวน 7 คน

(10) ความจำเป็นของสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อ
การศึกษามีความจำเป็นต่อการเรียน

- ทำให้ได้รับความรู้ใหม่ๆ ร้อยละ 58.00
และได้รับความชัดเจน
ในการศึกษาวิชาต่างๆ
- ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ร้อยละ 35.67
ต่อเนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้น

- ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ ร้อยละ 32.50
ให้แก่ักเรียน
- ทำให้เกิดความกระตือรือร้น ร้อยละ 32.17
ในการเรียน เพราะมีสื่อที่เร้า
ความสนใจ

(11) ลักษณะรูปแบบของรายการที่กลุ่มตัวอย่าง
สนใจและต้องการรับฟัง

เสริมความรู้	ร้อยละ 68.17
สอนโดยตรง	ร้อยละ 30.33
สรุปสาระสำคัญ	ร้อยละ 20.00

(12) การนำความรู้ไปใช้ในการเรียนและพัฒนา
ตนเอง

มาก (ร้อยละ 44.17)	ปานกลาง (ร้อยละ 44.33)	น้อย (ร้อยละ 11.50)
- สามารถนำความรู้ มาเสริมวิชานั้นๆ ได้ มีความรู้แน่นขึ้น การเรียนคะแนนดีขึ้น (81 คน)	- ทำให้เข้าใจเนื้อหา ได้ดีขึ้น ได้รับความ ชัดเจนในการ ศึกษาเพิ่มเติม (17 คน)	- ไม่สม่ำเสมอในการ รับฟัง (5 คน)

2) ประสิทธิภาพในการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

(1) คุณภาพและความเหมาะสมของสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับประเด็นต่างๆ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยที่ได้รับดังนี้

- ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต 3.9378*
- ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้มากขึ้น 3.9328*
- ตรงตามบทเรียนในชั้นเรียน 3.7189*
- ความยาวของรายการมีความเหมาะสมต่อการเรียนในแต่ละครั้ง 3.7136*
- ช่วยให้การเรียนเกิดความเข้าใจง่าย 3.6172*

(2) ความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านเทคโนโลยีของครู อาจารย์ หรือผู้ผลิตสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกประเด็นเรียงตามลำดับดังนี้

- มีความรอบรู้ในเนื้อหาสาระ 3.8302*
- ภาษาที่ใช้เหมาะสมและง่ายต่อความเข้าใจ 3.7140*
- น้ำเสียงในการนำเสนอ 3.6887*
- ลีลาการนำเสนอ 3.6661*

(3) ความรู้ ความสามารถในการรับสื่อวิทยุ-
กระจายเสียงเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับต่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับประเด็นต่างๆ เรียงตามลำดับดังนี้

- ความชัดเจนของเสียง 3.6555*
- คุณภาพของเครื่องรับวิทยุ 3.4604*

3) ความพึงพอใจในการรับสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของผู้เรียน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการรับสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาเกือบทุกประเด็น มีเพียงประเด็นเดียวที่ได้รับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในระดับปานกลาง ได้แก่ คู่มือประกอบการรับฟัง (3.1436)

ประเด็นอื่นๆ ได้รับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเรียงตามลำดับ ดังนี้

- รายการต่างๆ ครอบคลุมครบถ้วน 3.6684*
ตามความต้องการของนักเรียน
- รายการต่างๆ มีประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 3.6633*
- รายการต่างๆ มีเนื้อหาตรงตามบทเรียนที่เรียนในชั้นเรียน 3.5741*
- ความยาวของแต่ละรายการ 3.5478
- ช่วงเวลาการออกอากาศ 3.5232*

- ความสะดวกในการรับฟัง 3.5101*
- กิจกรรมเสริมบทเรียน 3.4637*

4) ผลกระทบด้านบวก และด้านลบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน-
ที่ใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

ผลกระทบด้านบวกที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่
ระบุว่าได้รับ

อันดับ 1	ได้รับความรู้มากขึ้น	ร้อยละ 63.50
อันดับ 2	นำความรู้มาประยุกต์ ใช้ในชีวิตประจำวัน	ร้อยละ 43.17
อันดับ 3	เข้าใจง่ายขึ้น	ร้อยละ 41.17

ผลกระทบด้านลบที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่า
ได้รับ

อันดับ 1	เกิดความเบื่อหน่าย ในการเรียน	ร้อยละ 35.17
อันดับ 2	ขาดความกระตือรือร้น ในการเรียน	ร้อยละ 31.83
อันดับ 3	ทำให้ไม่มีการเตรียมพร้อม ในการเรียนล่วงหน้า	ร้อยละ 28.67

1.1.2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1) สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มนักเรียนระดับ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3
จำนวน 120 ตัวอย่าง

(1) ความจำเป็นของสื่อวิทยุกระจายเสียงต่อการเรียน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ระบุว่า สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา มีความจำเป็นมากต่อการเรียน เป็นการเปลี่ยนบรรยากาศในการเรียน ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น เกิดความกระตือรือร้นในการเรียน และเกิดทักษะในการเรียน

(2) ลักษณะรายการที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจ และต้องการรับฟังจากสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สนใจรายการประเภทเสริมความรู้ทั่วไป รองลงมาเป็นการสอนโดยตรง และท้ายสุดคือสรุปสาระสำคัญ

(3) ความเหมาะสมของรายการที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุโรงเรียนเพื่อการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ระบุว่า รายการที่นำเสนอมีเนื้อหาตรงกับบทเรียนและช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้มาก ทำให้ช่วยเสริมความรู้ได้มากขึ้นกว่าในบทเรียน และได้รับความชัดเจนในการศึกษาวิชานั้น ๆ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้ดียิ่งขึ้น

(4) รูปแบบการรับฟังรายการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สามารถรับฟังรายการจากสถานีโดยตรง และสามารถติดตามรับฟังรายการซ้ำได้ เพราะครูได้มีการบันทึกเทปนำมาเปิดให้รับฟังในภายหลัง

(5) การนำความรู้ไปใช้ กลุ่มตัวอย่างที่มีการติดตามรับฟังรายการจากสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเรียนและพัฒนาตนเองได้มาก ทำให้รู้สึกรอบตัว เสริมประสบการณ์ มีการฝึกทักษะดีขึ้น

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ติดตามรับฟัง-
รายการอย่างต่อเนื่อง นั้นสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเรียน-
และประโยชน์ของตนเองได้ปานกลาง

(6) ความรู้ความสามารถของครูอาจารย์ กลุ่ม-
ตัวอย่างส่วนใหญ่ ระบุว่า ความรู้ ความสามารถของครูอาจารย์ที่-
บรรยายผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา มีความเหมาะสม
ดี บรรยายได้ดี ฟังง่ายเข้าใจง่าย การนำเสนอดี นำฟังน่าติดตาม
ใช้ภาษาที่เหมาะสม การพูดไม่ซ้ำหรือเร็วเกินไป

(7) ผลกระทบด้านบวก ได้แก่ ได้รับความรู้
เพิ่มขึ้น มีการพัฒนาตนเองมากขึ้น นำความรู้มาประยุกต์ใช้กับชีวิต-
ประจำวันและในวิชาเรียนได้ดี มีความกระตือรือร้นในการเรียน

(8) ผลกระทบด้านลบ ได้แก่ หากรับฟังตาม
ไม่ทันจะทำให้ไม่รู้เรื่อง เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ทำให้
ไม่สนใจสรุปบททวนการเรียนของตนเอง ขาดความกระตือรือร้น
ในการเรียน

(9) ปัญหาและอุปสรรค

ด้านบริหารจัดการ ตารางออกอากาศไม่ตรง-
กับตารางเรียนในชั้นเรียน คู่มือประกอบการรับฟังไม่เพียงพอ
ได้รับซ้ำ

ด้านการนำไปใช้ในการเรียน การสอน การรับ-
ฟังไม่ต่อเนื่อง ขาดคู่มือ ทำให้เรียนตามไม่ทัน ทำความเข้าใจยาก
ฟังซ้ำไม่ได้ และบางครั้งอธิบายไม่ชัดเจน ไม่มีรูปประกอบทำให้เกิด-

ความสนใจฟังน้อย เบื่อหน่าย

ด้านอุปกรณ์รับสัญญาณ เครื่องรับวิทยุเก่า
ขัดข้องทางเสียง

2) สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มครูประจำชั้น /
ประจำวิชา จำนวน 120 ตัวอย่าง

(1) ความถี่ในการเปิดรับฟังรายการ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน จะเปิดรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาให้นักเรียนรับฟังทุกวัน และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน ระบุว่า นาน ๆ ครั้งจึงได้เปิดรายการต่าง ๆ ที่สอนผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาให้นักเรียนรับฟัง

(2) ความเหมาะสมของคู่มือและรายการที่นำเสนอ คู่มือกับรายการที่นำเสนอสามารถทำให้การสอน/การแนะนำนักเรียนในชั้นเรียนดีขึ้นมาก กรณีที่เป็นรายการเพลงช่วยให้นักเรียนพลัดเพลิน มีจินตนาการ จำบทเรียนได้ง่ายขึ้น ทำให้นักเรียนทันโลก ทันเหตุการณ์ มีความรู้มากขึ้น การสอนในสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาที่ครูสอนในชั้นเรียนเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เป็นการเพิ่มความรู้ประสบการณ์ให้กับนักเรียนนอกเหนือจากความรู้ที่ได้รับจากตำราเรียนอย่างเดียว

(3) ความสอดคล้องของรายการวิทยุกับบทเรียนในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ระบุว่า รายการที่นำเสนอตรงกับบทเรียนและช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้ดี เพลงที่นำเสนอส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับบทเรียน เนื้อหาที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาตรงกับบทเรียน แต่ครูผู้สอน-

ต้องตรวจสอบเวลาออกอากาศให้ตรงกับบทเรียน

(4) ความรู้ความสามารถของครูอาจารย์ที่บรรยายผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ระบุว่า ความรู้ ความสามารถของครูอาจารย์ที่บรรยายผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษามีการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีความสามารถในการถ่ายทอดให้นักเรียนฟัง ภาษาที่ใช้ชัดเจนดี ลีลาดี เสียงดี น่าสนใจไม่น่าเบื่อ

(5) ประโยชน์ที่ครูผู้สอนได้รับจากการฟังรายการ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ารายการที่ผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาคำให้ครูสามารถพัฒนาทักษะการสอนได้มาก ครูสามารถนำเหตุการณ์ปัจจุบัน เทคนิคต่าง ๆ ที่ได้รับจากสื่อวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการเรียนการสอนได้มาก

(6) การบันทึกเทปรายการ กลุ่มตัวอย่าง 61 คน มีการบันทึกเทปรายการเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ ใช้สอนต่อในห้องอื่น ๆ และบันทึกเทปวิชาที่นักเรียนไม่ค่อยเข้าใจเพื่อให้นักเรียนฟังซ้ำ ส่วนกลุ่มตัวอย่าง 59 คน ไม่เคยบันทึกเทปรายการเพราะโรงเรียนไม่มีเครื่องบันทึกเทป

(7) ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาด้านอุปกรณ์เครื่องรับสัญญาณ

ด้านอุปกรณ์เครื่องรับสัญญาณ

- วิทยุค่อนข้างเก่า วิทยุไม่เพียงพอ

ด้านเวลาการออกอากาศ

- ไม่ได้รับตารางออกอากาศ ทำให้จัดตาราง

สอนไม่สัมพันธ์กับเวลาการออกอากาศ

- ระยะเวลาการออกอากาศบางวิชาสั้นเกินไป

ด้านการบริหารจัดการ

- ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา
- ความล่าช้าของคู่มือการเรียน การสอน

ด้านการสอนของผู้บรรยายผ่านสื่อ

- ความไม่ชัดเจนในการพูดของครูผู้สอนผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา
- บางครั้งพูดเร็วไป นักเรียนตามไม่ทัน
- บางครั้งมีความสับสนในการรับรู้ที่ได้รับจากการสอนผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงกับการสอนในห้องเรียน

(8) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อวิทยุกระจายเสียง-
เพื่อการศึกษา

(1) ควรมีการติดต่อประสานงานและติดตาม-
ผลการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ตรวจสอบคุณภาพของ-
วิทยุแต่ละโรงเรียน

(2) ควรแจกคู่มือการเรียน การสอน แบบ
ฝึกหัด ตารางออกอากาศ ให้ทั่วถึงทุกโรงเรียน

(3) การบรรยายผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงควร-
มีการถ่ายทอดการสอนให้ชัดเจน เข้าใจง่าย มีการสอดแทรกเนื้อหา-
ที่สนุก เพื่อเพิ่มความสนใจของนักเรียน

(4) ควรมีแนวการสอนใหม่ๆ ไม่จำเจให้แก่
นักเรียน มีรายการที่เป็นประโยชน์ และตรงบทเรียน

3) สรุปผลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ผลิตรายการวิทยุ-
กระจายเสียงเพื่อการศึกษา

(1) ความสนับสนุนด้านนโยบายและงบประมาณ
หลังจากที่ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาออนไลน์ไป
สังเกตกรมการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) การดำเนินงานวิทยุ-
กระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนทั้ง-
ด้านนโยบายและงบประมาณเท่าที่ควร เนื่องจาก กศน. เห็นว่าศูนย์-
เทคโนโลยีทางการศึกษาควรมีภารกิจหลักในการผลิตสื่อเพื่อการ-
ศึกษานอกระบบโรงเรียน ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการ-
ใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน เนื่องจากขาด-
งบประมาณในการจัดทำคู่มือครู ตารางออกอากาศ การฝึกอบรม-
ครู และการประชุมผู้บริหารโรงเรียน

(2) ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน วัสดุ-
อุปกรณ์ และบุคลากร

โครงสร้างพื้นฐานและวัสดุอุปกรณ์ในการ-
ดำเนินงานวิทยุกระจายเสียงเพื่อศึกษามีสภาพทรุดโทรมและ-
ด้อยประสิทธิภาพ เนื่องจากไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้-
โรงเรียนรับสัญญาณได้ไม่ดี จึงไม่สะดวกที่จะใช้บทเรียนที่ออก-
อากาศทางวิทยุประกอบการเรียนการสอน นอกจากนี้ ยังไม่มีเครื่อง-
รับวิทยุสำหรับจัดสรรให้โรงเรียนได้อีก

ในด้านบุคลากร กลุ่มผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษามีบุคลากรลดลงมาก เนื่องจากการโอนบุคลากรส่วนหนึ่งไปผลิตสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา และมีการเกษียณอายุก่อนกำหนด จึงเป็นอุปสรรคประการหนึ่งในการปฏิบัติงาน

(3) ขีดความสามารถในการผลิตรายการวิทยุ

เนื่องจากได้รับงบประมาณลดลงทุกปี ผู้ผลิตรายการจึงเน้นการผลิตบทเรียนระดับประถมศึกษา โดยเลือกผลิตวิชาที่ได้รับความนิยม แทนที่จะผลิตทั้งหมดเหมือนเดิม แต่มุ่งให้การผลิตมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณานโยบายของรัฐบาลและหลักสูตรของกรมวิชาการ รวมทั้งเชิญหน่วยงานต่างๆ มาร่วมในกระบวนการผลิตด้วย ซึ่งในระยะหลังได้มีการลดขั้นตอนการผลิตลง เนื่องจากงบประมาณลดลง

บทเรียนที่ผลิตมีอายุการใช้งาน 4-5 ปี ถ้าผลิตไว้ดีแล้วอาจเปลี่ยนแปลงเพียงบางส่วน ถ้ามีการเปลี่ยนหลักสูตรก็จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเร็ว ซึ่งถ้าปรับเปลี่ยนมากคุณภาพอาจด้อยลง เพราะต้องดำเนินการให้ทันออกอากาศตามตารางที่กำหนด

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาเคยมีบริการสำเนาเทปให้โรงเรียนโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายมาเป็นเวลานาน แต่ปัจจุบันอุปกรณ์หมดสภาพใช้การไม่ได้ จึงต้องจ้างให้ มสธ. ดำเนินการให้ โดยโรงเรียนต้องเสียค่าบริการ การสำเนาเทปนี้มีประโยชน์สำหรับครูมาก โดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลและโรงเรียนที่มีครูน้อย

(4) การติดตามผลการรับฟังรายการ

เดิมกลุ่มผู้ผลิตมีการออกไปนิเทศติดตามผล แต่เมื่อมีงบประมาณลดลงจึงใช้วิธีให้ผู้ฟังเขียนจดหมายเข้ามาในรายการ และนานๆ ครั้งจึงส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียน

ในปัจจุบันสมาชิกที่รับฟังรายการลดลงมาก จาก 10,000 กว่าโรงเรียน เหลือเพียง 1,000 กว่าโรงเรียน ซึ่งจากการสอบถามพบว่า ครูอยากใช้วิทยุโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอน แต่ไม่ได้รับคู่มือและตารางออกอากาศ นอกจากนี้เครื่องรับวิทยุก็ไม่สามารถใช้งานได้ อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ตอบแบบสอบถามยังเห็นว่าวิทยุโรงเรียนมีประโยชน์และสามารถช่วยครูและนักเรียนได้ โดยเฉพาะเมื่อมีการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเน้นให้ใช้สื่อในโรงเรียน

(5) การใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในการส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ครูมีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนที่ออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา หลังจากรับฟังรายการจะมีกิจกรรมต่อเนื่อง ซึ่งครูจะต้องเป็นผู้แนะนำการศึกษา ค้นคว้า และหาแหล่งความรู้เพิ่มเติม

นอกจากนี้ วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ยังเป็นสื่อสำคัญในการพัฒนาครู โดยในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาธิการได้จัดรายการวิทยุเพื่อเสริมความรู้ความเข้าใจให้แก่ครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

(6) แนวทางการปรับปรุงการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

การบันทึกเทป ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา-ผลิตบทเรียนเป็นเทปเพื่อออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียง-แห่งประเทศไทยของกรมประชาสัมพันธ์ เทปดังกล่าวจึงถือเป็นสื่อ-เสริมการเรียนการสอน ซึ่งโรงเรียนสามารถนำไปเปิดในห้องเรียน-ได้โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งจากการออกอากาศทางวิทยุเสมอไป

การออกอากาศรายการวิทยุ ถ้าพิจารณาใน-แง่ความคุ้มค่า การออกอากาศทางวิทยุควรมีจำนวนโรงเรียน ครู-และนักเรียนในปริมาณมาก เนื่องจากต้องใช้เครื่องมือและสถานี-ออกอากาศทั่วประเทศซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูง

ดังนั้น ในบางกรณี การใช้เทปอาจคุ้มค่าใช้จ่าย-มากกว่า เช่นวิชาที่มีผู้ใช้น้อย บางวิชาที่มีผู้ชมมากอาจออกอากาศ-ทางวิทยุ

1.2 สรุปผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

1.2.1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

กลุ่มนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และ-ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 600 ตัวอย่าง

1) พฤติกรรมการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

(1) สถานที่ที่เคยรับชมรายการต่างๆ จากสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ที่โรงเรียน	ร้อยละ 97.33
ที่บ้าน	ร้อยละ 20.67

(2) ความถี่ของการรับชมรายการต่างๆ จากสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	จำนวน 195 คน
นานๆ ครั้ง ไม่สม่ำเสมอ	จำนวน 137 คน
1-2 ครั้งต่อวัน	จำนวน 75 คน
3 ครั้งต่อสัปดาห์	จำนวน 49 คน

(3) ช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับชมรายการต่างๆ จากสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

เวลา 12.30-13.30 น.	จำนวน 97 คน
เวลา 9.00-10.00 น.	จำนวน 62 คน
เวลา 14.40-15.30 น.	จำนวน 60 คน
ตามโอกาสที่ครูเปิดให้รับชม	จำนวน 51 คน
ในวิชาเรียน	จำนวน 50 คน

(4) การรับชมรายการโดยตรง

รับชมรายการจากสถานี	ร้อยละ 77.33
ที่ครูเปิดให้ชมโดยตรง	
ไม่สามารถรับชมได้โดยตรง	ร้อยละ 21.83
(ครูเปิดให้รับชมภายหลัง)	

- (5) การติดตามรับชมรายการซ้ำ
 ไม่สามารถติดตามรับชม ร้อยละ 67.17
 รายการซ้ำได้อีก
 สามารถติดตามรับชมรายการ ร้อยละ 31.17
 ได้อีกจากเทปที่ครูบันทึกไว้

- (6) บุคคลที่เข้าร่วมรับชมรายการต่างๆ กับ

นักเรียน

ครูที่คอยแนะนำ	ร้อยละ 70.83
เพื่อนในชั้นเรียน	ร้อยละ 59.00

- (7) กิจกรรมต่อเนื่องหลังจากการรับชมรายการ
 มีกิจกรรมต่อเนื่องจากสิ่งที่ ร้อยละ 61.33
 ได้รับชมในชั้นเรียน
 ไม่มีกิจกรรมต่อเนื่องจาก ร้อยละ 36.83
 สิ่งที่ได้รับชมในชั้นเรียน

- (8) รายวิชาต่างๆ ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับชม
 จากสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ภาษาอังกฤษ	จำนวน 195 คน
สปช. (เสริมสร้าง ประสบการณ์ชีวิต)	จำนวน 179 คน
วิทยาศาสตร์	จำนวน 159 คน
ภาษาไทย	จำนวน 93 คน
คณิตศาสตร์	จำนวน 65 คน

(9) รายการต่าง ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างรับชมจาก
สถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

เสริมความรู้	จำนวน 45 คน
โลกและสิ่งแวดล้อม	จำนวน 28 คน
วิทยาศาสตร์พิศวง	จำนวน 17 คน

(10) สถานี/ช่องที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่ารับ
ชมรายการต่าง ๆ จากสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

สถานี ETV	จำนวน 314 คน
ช่อง 11	จำนวน 60 คน

(11) ความจำเป็นของสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาต่อการเรียน

ทำให้ได้รับความรู้ใหม่ๆ	ร้อยละ 75.67
ได้รับความชัดเจนในการ ศึกษาวิชาต่างๆ	
ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ	ร้อยละ 60.83
ต่อเนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้น	
ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์	ร้อยละ 53.83
ให้แก่นักเรียน	
ทำให้เกิดความกระตือรือร้น	ร้อยละ 50.17
ในการเรียนเพราะมีสื่อที่เร้า ความสนใจ	

(12) ลักษณะรูปแบบของรายการที่กลุ่มตัวอย่างสนใจและต้องการรับชม

เสริมความรู้	ร้อยละ 73.33
สอนโดยตรง	ร้อยละ 31.67
สรุปสาระสำคัญ	ร้อยละ 28.50

(13) การนำความรู้ไปใช้ในการเรียนและพัฒนาตนเอง

มาก (ร้อยละ 53.67)	ปานกลาง (ร้อยละ 40.50)	น้อย (ร้อยละ 4.67)
- ช่วยเสริมความรู้เพิ่มขึ้นนอกเหนือจากการได้รับความรู้ในห้องเรียน เพราะบางครั้งไม่ค่อยเข้าใจการสอนภายในห้องเรียน (166 คน)	- ได้รับชมบ้างเป็นบางครั้ง นานๆ ครั้งจึงได้รับชม แต่จากการรับชมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน (33 คน)	- ไม่ได้รับชมอย่างต่อเนื่อง (10 คน)

2) ประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ในระบบโรงเรียน

(1) คุณภาพและความเหมาะสมของสื่อวิทยุ- โทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

(1.1) คุณภาพและความเหมาะสมของ- เนื้อหาสาระของรายการ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติกับประเด็นต่าง ๆ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยที่ได้-
รับดังนี้

- ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ให้มากขึ้น	4.2081*
- ช่วยให้การเรียนเกิดความ เข้าใจง่าย	4.0436*
- ช่วยเสริมสร้าง ประสบการณ์ชีวิต	4.0403*
- ตรงตามบทเรียน ในชั้นเรียน	3.9966*
- ความยาวของรายการ มีความเหมาะสมต่อการ เรียนในแต่ละครั้ง	3.9966*

(1.2) คุณภาพและความเหมาะสมของ

วัสดุ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับประเด็นต่าง ๆ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยที่ได้รับดังนี้

- ภาพที่นำมาใช้ประกอบ 4.1216*
การอธิบายมีความเหมาะสม
- ตัวอย่างที่นำมาแสดง 3.9916*
ประกอบทำให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้น
- วัสดุอุปกรณ์ที่นำมา 3.9832*
ใช้ประกอบการสอนมีความเหมาะสม

(2) ความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านเทคโนโลยีของครู อาจารย์ หรือผู้ผลิตสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ประเด็นที่ได้รับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในระดับดีมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่

- มีความรอบรู้ในเนื้อหาสาระ 4.3135*
สำหรับประเด็นอื่น ๆ ได้รับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในระดับดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเรียงตามลำดับดังนี้
- ภาษาที่ใช้เหมาะสมและ 4.1022*
ง่ายต่อความเข้าใจ
- บุคลิกภาพ 4.0881*

- น้ำเสียงในการนำเสนอ 4.0688*
- ลีลาการนำเสนอ 4.0185*

(3) ด้านความรู้ ความสามารถในการรับสื่อวิทยุ-โทรทัศน์เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับต่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับประเด็นต่างๆ เรียงตามลำดับดังนี้

- คุณภาพของเครื่องรับโทรทัศน์ 3.8294*
- ความชัดเจนของเสียง 3.8070*
- ความชัดเจนของภาพ 3.8007*

3) ความพึงพอใจในการรับสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของผู้เรียน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ต่อการรับสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเกือบทุกประเด็น มีเพียงประเด็นเดียวที่ได้รับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในระดับปานกลาง ได้แก่ คู่มือประกอบการรับชม

ประเด็นอื่นๆ ได้รับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเรียงตามลำดับ ดังนี้

- รายการต่างๆ มีประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 4.0185*
- รายการต่างๆ ครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการของนักเรียน 3.8944*

- รายการต่างๆ มีเนื้อหาตรงตาม
บทเรียนที่เรียนในชั้นเรียน 3.8666*
- ช่วงเวลาการออกอากาศ 3.7002*
- กิจกรรมเสริมบทเรียน 3.6964*
- ความสะดวกในการรับชม 3.6830*
- ความยาวของแต่ละรายการ 3.6746*

4) ผลกระทบด้านบวกและด้านลบที่เกิดขึ้นกับ
ผู้เรียนที่ใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ผลกระทบด้านบวกที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุ
ว่าได้รับ

อันดับ 1	ได้รับความรู้มากขึ้น	ร้อยละ 86.67
อันดับ 2	เข้าใจง่ายขึ้น	ร้อยละ 72.17
อันดับ 3	สนใจเรียนมากขึ้น	ร้อยละ 58.67
- ผลกระทบด้านลบที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่า-

ได้รับ

อันดับ 1	ทำให้ไม่มีการเตรียม พร้อมในการเรียนล่วงหน้า	ร้อยละ 21.33
อันดับ 2	ขาดความกระตือรือร้น ในการเรียน	ร้อยละ 17.83
อันดับ 3	เกิดความเบื่อหน่าย ในการเรียน	ร้อยละ 17.17

1.2.2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1) สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 120 ตัวอย่าง

(1) ความจำเป็นของสื่อวิทยุโทรทัศน์ต่อการเรียน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ระบุว่า สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา มีความจำเป็นมากต่อการเรียน ซึ่งเป็นแนวทางการสอนอีกรูปแบบหนึ่ง ทำให้มีความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้นนอกเหนือจากในบทเรียน และการมีภาพประกอบอธิบาย ทำให้นักเรียนเข้าใจง่ายและสนใจเรียนมากขึ้น

(2) ลักษณะรายการที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจ และต้องการรับชมจากสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สนใจรายการประเภทเสริมความรู้ทั่วไป รองลงมาเป็นการสอนโดยตรง และท้ายสุดคือสรุปสาระสำคัญ

(3) ความเหมาะสมของรายการที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ระบุว่าตรงกับบทเรียนและช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้มาก มีบางส่วนที่ระบุว่าตรงบ้างไม่ตรงบ้าง แต่ก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

(4) รูปแบบการรับชมรายการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สามารถรับชมรายการจากสถานีโดยตรง และสามารถติดตามรับชมรายการซ้ำได้ เพราะครูได้มีการบันทึกเทปนำมาเปิดให้รับชมในภายหลัง

(5) การนำความรู้ไปใช้ กลุ่มตัวอย่างที่มีการติดตามรับชมรายการจากสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเรียนและพัฒนาตนเองได้มาก ทำให้รู้สึกจำได้ง่ายขึ้น เนื่องจากสามารถมองเห็นภาพและอธิบายประกอบ ความรู้ที่ได้รับเป็นเรื่องรอบตัวที่สื่อนำเสนอให้รับรู้ได้เห็น

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ติดตามรับชมรายการอย่างต่อเนื่องนั้น สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเรียนและพัฒนาตนเองได้ปานกลาง

(6) คุณภาพและความเหมาะสมของวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ระบุว่าคุณภาพและความเหมาะสมของวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบการเรียนจากสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเหมาะสมดี จัดทำออกมาแล้วเหมาะสมกับเรื่องที่น่าเสนอให้รับชม และครูอาจารย์ที่บรรยายผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาดีมาก สอนเข้าใจง่าย ชัดเจน สีสันน่าเสียดสี มีความรู้ความสามารถดี สอนได้ตรงจุดที่ไม่เข้าใจ

(7) ผลกระทบด้านบวก กลุ่มตัวอย่างได้รับ ได้แก่ สนใจศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมมากขึ้น มีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น มีภาพประกอบทำให้ไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน เข้าใจเนื้อหาและบทเรียนมากขึ้น

(8) ผลกระทบด้านลบ กลุ่มตัวอย่างได้รับ ได้แก่ บางครั้งเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์-

เพื่อการศึกษา เพราะการรับชมรายการไม่ต่อเนื่อง ไม่มีการเตรียม-
ตัวก่อนการเรียนล่วงหน้า ทำให้เกิดความไม่เข้าใจ

(9) ปัญหาและอุปสรรค

- คุณภาพของเครื่องรับโทรทัศน์เก่า
เสียงไม่ชัดเจน มีคลื่นรบกวน
- จำนวนเครื่องรับโทรทัศน์แต่ละ
โรงเรียนมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอกับนักเรียนในชั้นเรียน
- เวลาออกอากาศไม่ตรงกับตาราง
เรียน

2) สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกครูประจำ
ชั้น / ประจำวิชา จำนวน 120 ตัวอย่าง

(1) ความถี่ในการเปิดวิทยุโทรทัศน์เพื่อ-
การศึกษาให้นักเรียนชม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ระบุว่า นาน ๆ
ครั้งจึงได้เปิดรายการต่าง ๆ ที่สอนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา-
ให้นักเรียนรับชม เหตุผลเพราะ

- เปิดเฉพาะเนื้อหาที่ต้องการให้
นักเรียนรับชม
- จำนวนนักเรียนมาก แต่เครื่องรับมี
เพียงเครื่องเดียวจึงต้องมีการกระจายให้นักเรียนทุกคนได้รับชม
อย่างทั่วถึง

(2) ความเหมาะสมของคู่มือและรายการ-
ที่นำเสนอ คู่มือกับรายการที่นำเสนอสามารถทำให้การสอน/
การแนะนำนักเรียนในชั้นเรียนดีขึ้นมาก สอดคล้องกันดี ทำให้การ-

สอนง่ายขึ้น นักเรียนไม่เบื่อ มีสมาธิดี สนใจเรียนมากขึ้น

(3) ความสอดคล้องของรายการกับบทเรียนในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ระบุว่า รายการที่นำเสนอตรงกับบทเรียนและช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้มาก สังเกตได้จากผลการเรียนดีขึ้น เวลาสอนในห้องเรียนไม่ต้องทบทวนมาก นักเรียนกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก

(4) คุณภาพและความเหมาะสมของวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา อุปกรณ์เครื่องรับสัญญาณมีไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่โรงเรียนต่างๆ มีชุดรับสัญญาณเพียงชุดเดียว ส่วนอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการอธิบาย และการสอนมีความเหมาะสม โดยเฉพาะวัสดุที่หาได้ในแต่ละท้องถิ่น

(5) ความรู้ความสามารถของครูอาจารย์ที่บรรยายผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ระบุว่า ความรู้ความสามารถของครูอาจารย์ที่บรรยายผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาดี มีวิสัยทัศน์ดี นำเสนอด้วยถ้อยคำที่ชัดเจน เข้าใจง่าย บรรยายเห็นภาพชัดเจน

(6) ประโยชน์ที่ครูผู้สอนได้รับจากการรับชมรายการ รายการที่ผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทำให้ครูสามารถพัฒนาทักษะการสอนได้มาก ครูได้ดูแนวทาง ทักษะ เทคนิคใหม่ๆ แล้วนำไปพัฒนาทักษะของตนเอง ปรับเปลี่ยนแนวการสอนไปตามยุคตามสมัย

(7) การบันทึกเทปรายการ กลุ่มตัวอย่าง มีการบันทึกเทปรายการเพื่อให้นักเรียนรุ่นหลังดูจะได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดนิ่งของการพัฒนาการเรียนการสอน และนำไปใช้ประกอบการเรียนเสริมของนักเรียน

(8) ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ด้านอุปกรณ์เครื่องรับสัญญาณ

- เครื่องรับสัญญาณเก่า ความไม่ชัดเจนของภาพและเสียง

จำนวนนักเรียน

- เครื่องรับโทรทัศน์มีไม่เพียงพอต่อ

ด้านเวลาการออกอากาศ

- โรงเรียนต่างๆ ได้รับตารางการออกอากาศล่าช้า ทำให้จัดตารางเรียนไม่สอดคล้องตรงกับตารางออกอากาศ

สิ้นเกินไป

- ระยะเวลาการออกอากาศบางวิชา

ด้านการบริหารจัดการ

- ครูมีจำนวนน้อย มีภาระสอนหลายห้อง ห้องเรียนสำหรับรับชมรายการสอนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อศึกษามีน้อย

สอน

- ความล่าช้าของคู่มือการเรียนการสอน

(9) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

- ควรมีคู่มือการเรียนการสอนที่มีรายละเอียดชัดเจน มีแบบฝึกหัด และตารางการออกอากาศแจกตามโรงเรียนต่างๆ ล่วงหน้าก่อนการจัดตารางสอน
- ควรเพิ่มงบประมาณเพื่อซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
- ควรพัฒนาสื่อการเรียนการสอนเพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความจำเจ มีการขยายวิชาต่างๆ ให้หลากหลายมากขึ้น
- ควรอัดเทปรายการส่งให้ตามโรงเรียน

3) สรุปผลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ผลิตรายการสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

(1) ลักษณะทั่วไปของสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

งานที่ทำสำหรับออกรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (ETV) เป็นลักษณะสื่อเสริมการเรียนการสอนในชั้นเรียนสำหรับนักเรียน โดยพิจารณาเลือกวิชาที่เป็นปัญหา สิ่งที่ยากของการเรียนการสอน มีการศึกษารายละเอียดของแต่ละวิชา วัตถุประสงค์ของแต่ละหลักสูตร วิเคราะห์เนื้อหา คัดเลือกรูปแบบการนำเสนอ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาได้ดีกว่าที่ครูสอนในห้องเรียน แต่ละรายการมีความยาวรายการละ 30 นาที ผู้ใช้จะต้องมีความเข้าใจว่า-

เป็นลักษณะสื่อเสริม (Enrichment Programme) โดยต้องมีการเรียนรู้ในสิ่งต่างๆ เหล่านี้ให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของรายการ

(2) ขั้นตอนการผลิตสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ก่อนการผลิตรายการ (Pre-Production)

- (1) วางแผนการผลิตรายการ
- (2) สร้างสรรค์รายการ และเขียนบทรายการ-โทรทัศน์
- (3) ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาบทรายการโทรทัศน์ และแก้ไข
- (4) กำหนดสถานที่ในการถ่ายทำ ทั้งในห้อง Studio และนอกสถานที่ สํารวจสถานที่ล่วงหน้า และติดต่อประสานงาน
- (5) สรรหา และประสานงานกับพิธีกรและผู้แสดง
- (6) ทำบันทึกขออนุมัติผลิตรายการโทรทัศน์ และเบิกค่าผลิตรายการ
- (7) ประสานงานการผลิตรายการกับช่างเทคนิคและผู้เกี่ยวข้อง เช่น ช่างศิลป์ ช่างแต่งหน้า เจ้าหน้าที่จัดเลี้ยง
- (8) จัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตรายการ และอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบฉาก

การผลิตรายการ (Production)

(9) ทำความเข้าใจ และซักซ้อมการบันทึก-
รายการและการแสดงกับพิธีกร ผู้แสดง หรือผู้ร่วมรายการ

(10) ถ่ายทำรายการทั้งภาพและเสียงตามบท-
โทรทัศน์ที่เตรียมไว้ โดยกำกับดูแลการผลิตรายการจนแล้วเสร็จทุก-
รายการ

หลังการผลิตรายการ (Post-production)

(11) ตรวจสอบคุณภาพรายการที่บันทึกแล้ว
เพื่อให้ทราบว่าสิ่งที่ถ่ายทำมานั้น มีความสมบูรณ์เพียงพอที่จะนำไป-
ผลิตรายการหรือยัง ถ้าตอนใดยังมีข้อบกพร่อง ก็จะต้องถ่ายทำเพิ่ม-
เติม หรือจัดหาภาพอื่นมาทดแทน

(12) คัดเลือกและจัดทำภาพ Insert จัดทำ
Graphic Computer ของรายการแต่ละรายการ

(13) ตัดต่อลำดับภาพและเสียง เรียงร้อยให้เป็น-
เรื่องราวตามที่กำหนดไว้ในบทโทรทัศน์ ให้มีความผสมกลมกลืนกัน-
โดยใช้ Effect ต่างๆ

(14) คัดเลือกเสียงดนตรี และผสมเสียงดนตรี
ให้เหมาะสมกับเนื้อหา บรรยากาศ และการดำเนินเรื่อง

(15) จัดทำ Title ตัวอักษรชื่อรายการ และ
Credit ทายรายการ

(16) ตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งด้านเนื้อหาและ-
เทคนิคการผลิต และแก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์ก่อนการออกอากาศ

(17) เผยแพร่ออกอากาศให้เกิดประสิทธิภาพ

(3) การเรียนการสอนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ครูผู้สอนในห้องเรียนควรมีการศึกษาล่วงหน้า มีความเข้าใจว่ารายการมีจุดมุ่งหมาย จุดประสงค์อย่างไร และนำไปปรับกระบวนการสอน มีการทำกิจกรรม แบบคำถาม หากมีการอ่านคู่มือประกอบก่อนการสอน จะทำให้การเรียนการสอนมีประโยชน์มาก

(4) ข้อดีของสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

สามารถส่งข้อมูลข่าวสารได้ทั่วถึงและรวดเร็วพร้อม ๆ กัน

(5) กระบวนการติดตามประเมินผล

มีการสอบถามนักเรียนทั้งช่วงเวลา และรูปแบบการนำเสนอรายการว่าต้องการแบบใด และมีการตรวจสอบติดตามผลช่วงเวลาที่ทำรายการจริง ๆ นำแบบสอบถามครู นักเรียนในเรื่องของรายละเอียดของรายการ ความน่าสนใจของรายการ ซึ่งจะมีการติดตามประเมินผล 2 ครั้งต่อปี ขึ้นอยู่กับงบประมาณ

(6) ปัญหาของสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

- ข้อจำกัดด้านงบประมาณมีผลต่อปริมาณการผลิตรายการ

- การจัดตารางออกอากาศ การจัดตารางสอนให้ตรงกันทั่วประเทศ พร้อมทั้งรับชมรายการผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาพร้อมกัน

ล่าช้า

เสียหาย

- การจัดส่งเอกสารคู่มือการเรียนการสอน
- อุปกรณ์เครื่องรับสัญญาณมีสภาพเก่ามาก
- ตามโรงเรียนต่าง ๆ มีชุดรับสัญญาณเพียง 1 ชุด ซึ่งในแต่ละชั้นเรียนจะมีหลายห้อง ทำให้ต้องมีการอัดเทปให้นักเรียนรับชมภายหลัง

- ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการนำสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไปใช้เป็นเครื่องมือประกอบการเรียนการสอน

(7) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

- มีการจัดสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบ UHF เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายทุกคนสามารถรับชมได้

- ควรมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา ในหมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

- ส่งเสริมและปลูกจิตสำนึกของครูให้นำสื่อมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน

- ทำความเข้าใจให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของสื่อ รู้จักวิธีการใช้สื่อ ประโยชน์ของสื่อ และสามารถนำสื่อไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

- ควรจัดทำระบบสื่อให้เป็นระบบ เช่น ห้อง-
สมุดสื่อ ศูนย์สื่อในท้องถิ่นต่างๆ ให้มีจำนวนมากขึ้น เพื่อครู-
สามารถนำสื่อไปใช้อย่างสะดวกและเต็มที่ หรือนักเรียนสามารถ
นำสื่อไปใช้ศึกษาได้ที่บ้าน

- นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้
ในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน เช่น บทเรียนบนเครือข่าย-
คอมพิวเตอร์

- จัดและผลิตสื่อที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับการ-
ปฏิรูปการเรียนรู้ตามหลักสูตรใหม่

2. วิเคราะห์และเสนอแนะ

2.1 วิเคราะห์ผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้อสื่อวิทยุ-
กระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

1) ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

(1) พฤติกรรมการใช้อสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อ
การศึกษา

□ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับฟังรายการต่างๆ
จากสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาที่โรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นการ-
รับฟังจากสถานีโดยตรงโดยไม่สามารถติดตามรับฟังซ้ำได้ กลุ่ม-
ตัวอย่างร้อยละ 50 ระบุว่า ไม่มีกิจกรรมต่อเนื่องในชั้นเรียนหลัง-
จากที่ได้รับฟังรายการต่างๆ แล้ว สำหรับวิชาที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่-
รับฟังจากสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ได้แก่ ภาษาไทย
ภาษาอังกฤษ สปช. ดนตรี และจริยศึกษา

□ ลักษณะรูปแบบของรายการที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สนใจและต้องการรับฟัง ได้แก่ เสริมความรู้ หากกลุ่มตัวอย่างได้รับฟังอย่างต่อเนื่องแล้ว จะสามารถนำความรู้มาเสริมวิชาเรียนในชั้นเรียนได้ ทำให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้ดีขึ้น จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนและตนเองมาก

(2) ประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

□ ด้านคุณภาพและความเหมาะสมของสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในประเด็นสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้มากขึ้น ตรงตามบทเรียนในชั้นเรียน ความยาวของรายการมีความเหมาะสมต่อการเรียนในแต่ละครั้ง และช่วยให้การเรียนเกิดความเข้าใจง่าย

□ ด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านเทคโนโลยีของครู อาจารย์ หรือผู้ผลิตสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เห็นว่า ครู อาจารย์ และผู้ผลิตรายการสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อศึกษามีความรอบรู้ในเนื้อหาสาระดี ภาษาที่ใช้เหมาะสมและง่ายต่อความเข้าใจ น่าเสียงและลีลาการนำเสนอดี

**□ ด้านความรู้ ความสามารถในการรับสื่อ-
วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา**

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เห็นว่า ความชัดเจน-
ของเสียงและคุณภาพของเครื่องรับวิทยุดี

**(3) ความพึงพอใจในการรับสื่อวิทยุกระจาย
เสียงเพื่อการศึกษาของผู้เรียน**

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พึงพอใจอย่างมีนัย-
สำคัญทางสถิติต่อการรับฟังสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา
ในเรื่อง รายการต่าง ๆ ครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการของ-
นักเรียน รายการต่าง ๆ มีประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
และรายการต่าง ๆ มีเนื้อหาตรงตามบทเรียนที่เรียนในชั้นเรียน
รวมทั้ง ความยาวของแต่ละรายการ ช่วงเวลาการออกอากาศ ความ-
สะดวกในการรับฟัง และกิจกรรมเสริมบทเรียน

สำหรับคู่มือประกอบการรับฟัง กลุ่มตัวอย่าง
มีความพึงพอใจปานกลาง

**(4) ผลกระทบด้านบวก และด้านลบที่เกิดขึ้นกับ
ผู้เรียนที่ใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา**

ผลกระทบด้านบวกที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่
ระบุว่าได้รับ คือ การได้รับความรู้มากขึ้น สามารถนำความรู้มา-
ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และทำให้เข้าใจบทเรียนง่ายขึ้น

ผลกระทบด้านลบที่กลุ่มตัวอย่างส่วนน้อยระบุ-
ว่าได้รับ คือ เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ขาดความกระตือรือร้น-
ในการเรียน และทำให้ไม่มีการเตรียมพร้อมในการเรียนล่วงหน้า

2) ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

(1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาที่มีความจำเป็นมากต่อการเรียน หากมีการติดตามรับฟังอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอแล้ว จะสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเรียนและประโยชน์ของตนเองได้มาก เพราะรายการต่างๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อศึกษานั้น ตรงตามบทเรียน ช่วยทำให้เกิดความชัดเจนในการศึกษาวิชานั้นๆ ได้

สำหรับรายการที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจ และต้องการรับฟังจากสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา เป็นรายการประเภทเสริมความรู้ทั่วไป รองลงมาเป็นการสอนโดยตรง

(2) ความรู้ ความสามารถของครูอาจารย์ที่บรรยายผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา บรรยายได้ดี ฟังเข้าใจง่าย การนำเสนอดี นำฟังน่าติดตาม

(3) ผลกระทบด้านบวกที่ได้รับ คือ การได้รับความรู้เพิ่มขึ้น มีการพัฒนาตนเองมาก และนำความรู้มาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันและในวิชาเรียนได้ดี สำหรับผลกระทบด้านลบที่ได้รับ คือ หากการรับฟังตามไม่ทันจะทำให้ไม่รู้เรื่อง เกิดความเบื่อหน่ายในการรับฟัง

(4) ปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ ตารางออกอากาศไม่ตรงกับตารางเรียน คู่มือประกอบการรับฟังไม่เพียงพอกับจำนวน

โรงเรียน เครื่องรับวิทยุเก่า เสียงไม่ชัดเจน

กลุ่มครูประจำวิชา / ประจำชั้น

(1) กลุ่มตัวอย่างบางส่วนเปิดรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาให้นักเรียนรับฟังทุกวัน และบางส่วนนาน ๆ ครั้งจึงเปิดให้นักเรียนรับฟัง

(2) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่า รายการต่าง ๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงตรงกับบทเรียนในชั้นเรียน เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งเป็นการช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้ดี และหากมีคู่มือประกอบกับการรับฟังรายการแล้วจะทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(3) ความรู้ความสามารถของครู อาจารย์ที่บรรยายผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา มีความสามารถในการถ่ายทอดได้ดี ภาษาชัดเจนดี สีสันน่าเสียงดี มีการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

(4) รายการที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ทำให้ครูสามารถพัฒนาทักษะการสอนได้มาก โดยการนำเทคนิคต่าง ๆ ที่ได้รับจากสื่อวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการเรียนการสอน

(5) ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา พร้อมทั้งแนวทางการแก้ไข

- เครื่องรับสัญญาณไม่ดี วิทยุเก่า จึงควรมีการติดตามตรวจสอบคุณภาพของวิทยุแต่ละโรงเรียน

- ตารางการออกอากาศไม่สัมพันธ์กับตารางเรียน และความล่าช้าของคู่มือการเรียนการสอน จึงควรมีการแจกจ่ายคู่มือการเรียนการสอน แบบฝึกหัด และตารางออกอากาศให้ทั่วถึงทุกโรงเรียน

- ความไม่ชัดเจนในการพูดของครูผู้สอนผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา จึงควรมีการถ่ายทอดการสอนให้ชัดเจน เข้าใจง่าย มีแนวการสอนใหม่ๆ ให้แก่นักเรียน และมีการสอดแทรกเนื้อหาที่สนุกเพื่อให้นักเรียนสนใจเรียน

กลุ่มผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

(1) การผลิตสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา นั้นจะเลือกผลิตวิชาที่มีคนนิยมมาก ส่วนใหญ่เป็นวิชานาฏศิลป์ ดนตรี ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และ สปช. รูปแบบการนำเสนอรายการเป็นละคร นิทาน สำหรับบทเรียนที่ประสบความสำเร็จเป็นบทเรียนในชั้นเรียนระดับประถมศึกษา

(2) ปัญหาของสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา คือ ความไม่ชัดเจนของความรับผิดชอบของศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งมีผลต่อการจัดสรรงบประมาณ

(3) จากข้อจำกัดด้านงบประมาณทำให้เกิดปัญหาที่ตามมา คือ ไม่มีงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ที่ใช้รับสัญญาณ ไม่มีงบประมาณในการฝึกอบรมครูผู้ใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ต้องเลือกผลิตเฉพาะรายการที่จำเป็นมาก และทำให้มีการจัดทำตารางออกอากาศ และเอกสารประกอบการรับฟังน้อยลง

2.2 วิเคราะห์ผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุ-โทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

1) ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

(1) พฤติกรรมการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

□ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับชมรายการต่างๆ จากสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาที่โรงเรียน ส่วนใหญ่รับชมประมาณ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ และบางกลุ่มจะรับชมนานๆ ครั้ง โดยส่วนใหญ่รับชมในช่วงเวลา 12.30-13.30 น. และ 9.00-10.00 น.

□ ส่วนใหญ่รับชมรายการจากสถานีที่ครูเปิดให้รับชมโดยตรง และไม่สามารถติดตามรับชมรายการซ้ำได้อีก หลังจากรับชมรายการแล้วมีกิจกรรมต่อเนื่องจากสิ่งที่ได้รับชม

□ รายวิชาที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับชมจากสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ได้แก่ ภาษาอังกฤษ สปช. วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย และคณิตศาสตร์

□ ลักษณะรูปแบบของรายการที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สนใจและต้องการรับชม ได้แก่ รายการเสริมการเรียนการสอน (Enrichment Programme) โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อศึกษามีความจำเป็นต่อการเรียนมาก หากมีการรับชมอย่างต่อเนื่องทำให้ได้รับความรู้ใหม่ๆ มีความชัดเจนในการศึกษา เข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น และช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ให้นักเรียน

(2) ประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน

□ ด้านคุณภาพและความเหมาะสมของสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในประเด็นสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้มากขึ้น ช่วยให้การเรียนเกิดความเข้าใจง่าย ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ตรงตามบทเรียนในชั้นเรียน และความยาวของรายการมีความเหมาะสมต่อการเรียนในแต่ละครั้ง

□ ด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านเทคโนโลยีของครู อาจารย์ หรือผู้ผลิตสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า ครู อาจารย์ และผู้ผลิตรายการสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อศึกษามีความรอบรู้ในเนื้อหาสาระดีมาก ภาษาที่ใช้เหมาะสมและง่ายต่อความเข้าใจ บุคลิกภาพ น้ำเสียงและลีลาการนำเสนอดี

□ ด้านความรู้ ความสามารถในการรับสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่า คุณภาพของเครื่องรับโทรทัศน์ ความชัดเจนของเสียง และความชัดเจนของภาพดี

(3) ความพึงพอใจในการรับสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของผู้เรียน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พึงพอใจอย่างมีนัย-
สำคัญทางสถิติต่อการรับชมสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในเรื่อง-
รายการต่างๆ ได้แก่ มีประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
ครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการของนักเรียน และมีเนื้อหาตรง-
ตามบทเรียนที่เรียนในชั้นเรียน

สำหรับคู่มือประกอบการรับชม กลุ่มตัวอย่าง
มีความพึงพอใจปานกลาง

(4) ผลกระทบด้านบวก และด้านลบที่เกิดขึ้น-
กับผู้เรียนที่ใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ผลกระทบด้านบวกที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่-
ระบุว่าได้รับ คือ การได้รับความรู้มากขึ้น ทำให้เข้าใจบทเรียนง่าย-
ขึ้น สนใจเรียนมากขึ้น

ผลกระทบด้านลบที่กลุ่มตัวอย่างส่วน
น้อยระบุว่าได้รับ คือ ทำให้ไม่มีการเตรียมพร้อมในการเรียนล่วงหน้า
ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน และทำให้เกิดความ
เบื่อหน่ายในการเรียน

2) ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 และ
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

(1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สื่อวิทยุ-
โทรทัศน์เพื่อศึกษามีความจำเป็นมากต่อการเรียน ทำให้ได้รับ-
ความรู้ใหม่ๆ นอกเหนือจากในบทเรียน ลักษณะรายการที่กลุ่ม-
ตัวอย่างส่วนใหญ่สนใจเป็นประเภทเสริมความรู้ทั่วไป

(2) กลุ่มตัวอย่างหากมีการติดตามรับชมรายการอย่างต่อเนื่อง จะทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเรียนช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้ ทำให้จำได้ง่าย เพราะมองเห็นภาพและมีการอธิบายภาพประกอบ

(3) ครู อาจารย์ ที่บรรยายผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา มีแนวการสอนที่ทำให้เข้าใจง่าย สีสันน่าเสียงดี สอนได้ตรงจุดที่ไม่เข้าใจ และวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบการเรียนมีความเหมาะสมดี จัดทำออกมาแล้วเหมาะสมกับเรื่องที่น่าเสนอ

(4) ผลกระทบด้านบวกที่ได้รับ คือ ทำให้สนใจค้นคว้าเพิ่มเติมมากขึ้น เข้าใจเนื้อหาบทเรียนมากขึ้น ผลกระทบด้านลบที่ได้รับ คือ การรับชมรายการไม่ต่อเนื่อง ทำให้ไม่เข้าใจและเกิดความเบื่อหน่าย

(5) ปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ คุณภาพของเครื่องรับโทรทัศน์เก่า จำนวนเครื่องรับโทรทัศน์มีน้อย และเวลาการออกอากาศไม่ตรงกับตารางเรียน

กลุ่มครูประจำวิชา/ประจำชั้น

(1) กลุ่มตัวอย่างนาน ๆ ครั้ง จึงจะเปิดรายการที่สอนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาให้นักเรียนรับชม เปิดเฉพาะเนื้อหาที่ต้องการให้นักเรียนรับชม

(2) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่า รายการต่าง ๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาตรงกับบทเรียนในชั้นเรียน และช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียน นักเรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้น

(3) ความรู้ความสามารถของครู อาจารย์ที่บรรยาย-
ผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ดี ภาษาชัดเจน
เข้าใจง่าย ด้านวัสดุอุปกรณ์เครื่องรับสัญญาณมีไม่เพียงพอ แต่-
สำหรับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการอธิบายมีความเหมาะสมดี

(4) รายการที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
ทำให้ครูสามารถพัฒนาทักษะการสอนได้มาก ครูได้ดูแนว-
ทางทักษะเทคนิคใหม่ๆ แล้วนำมาพัฒนาทักษะของตนเอง

(5) ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อ
ประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา พร้อมทั้ง
แนวทางการแก้ไข

- เครื่องรับสัญญาณเก่า ภาพและเสียง
ไม่ชัดเจน และเครื่องรับโทรทัศน์มีไม่เพียงพอ จึงควรมีการเพิ่ม
งบประมาณจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน

- โรงเรียนต่างๆ ได้รับตารางการออกอากาศ-
ล่าช้า คู่มือการเรียนการสอนล่าช้า จึงควรมีคู่มือการเรียนการสอน
แบบฝึกหัด และตารางการออกอากาศแจกตามโรงเรียนต่างๆ
ล่วงหน้าก่อนการจัดตารางสอน

กลุ่มผู้ผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

(1) การผลิตสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
นั้น เป็นลักษณะสื่อเสริมการเรียนการสอน (Enrichment
Programme) ในชั้นเรียนสำหรับนักเรียน พิจารณาเลือกวิชาที่ยาก-
ต่อการเรียนการสอน

(2) การจัดทำรายการ เริ่มต้นจากการพิจารณา

หลักสูตร วิเคราะห์เนื้อหา นำเนื้อหาทำรายการ มีเอกสารประกอบการเรียนของนักเรียน การสอนของครู และครูรับชมไปพร้อมๆ กับนักเรียน ซึ่งครูผู้สอนควรมีการศึกษาล่วงหน้า ทำความเข้าใจรายการว่ามีจุดประสงค์อย่างไร

(3) ปัญหาของสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา คือ ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ทั้งในการจัดหาอุปกรณ์เครื่องรับสัญญาณ และการขาดความสนใจอย่างจริงจังของผู้บริหารโรงเรียนในการนำสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไปใช้เป็นเครื่องมือประกอบการเรียนการสอน

(4) จากปัญหาดังกล่าว จึงควรหาแนวทางเพื่อให้การใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียนมีประสิทธิภาพ เช่น การทำเป็น Free TV ระบบ UHF เพื่อตัดปัญหาเกี่ยวกับเรื่องชุดรับสัญญาณ และการบริหารจัดการภายในโรงเรียน ควรให้ความสำคัญในการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเสริมการเรียนการสอน

2.3 อภิปรายผลและเสนอแนะ

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มนักเรียน และครูประจำวิชา/ประจำชั้น มีความเห็นตรงกันว่า สื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา มีความจำเป็นต่อการเรียนการสอนมาก ช่วยเสริมความรู้ ทำให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้น ครูอาจารย์ที่บรรยายผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อศึกษานั้นมีความรู้ ความสามารถ บุคลิกภาพดี ทำให้ครูในชั้นเรียนเกิดพัฒนาการสอน มีแนวคิดทักษะใหม่ๆ เกิดขึ้น ซึ่งมีส่วน-

สำคัญที่ทำให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษา

การเรียนการสอนผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา นั้น นักเรียนและครูได้รับผลกระทบด้านบวกมากกว่าด้านลบ ซึ่งผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพราะการขาดความต่อเนื่องในการรับชม/รับฟังรายการ ทำให้เกิดความไม่เข้าใจในบทเรียนซึ่งมีส่วนน้อย

สิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่มีต่อการดำเนินงานของคุณัยเทคโนโลยีทางการศึกษา คือ การกำหนดนโยบายและมีแผนการดำเนินงาน พร้อมทั้งมีการให้งบประมาณตามแผนอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยด้วย ที่ผ่านมามีความเหมือนว่าผู้บริหารระดับกระทรวง และระดับกรม มิได้เอาใจใส่ที่จะทำให้คุณัยฯ ต้องทำหน้าที่ผลิตสื่อหลักให้กับทุกกรม กอง ในกระทรวงศึกษาธิการ เพราะผลสะท้อนที่ได้รับข้อมูลในการวิจัยในครั้ง นี้ ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีทัศนคติที่เป็นบวกก็ตาม แต่เมื่อถามถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นแล้วจะสะท้อนถึงความเอาใจใส่ของกระทรวงและผู้บริหารระดับกรมที่ผ่านมาเป็นอย่างดี ซึ่งผู้บริหารกระทรวงยังมองไม่เห็นว่าคุณัยฯ นี้จะให้บริการการผลิตสื่อต่างๆ ให้แก่ทุกกรมในกระทรวงได้ และยิ่งกว่านั้น ถึงแม้ว่าคุณัยฯ จะเป็นหน่วยงานหนึ่งในกรมการศึกษานอกโรงเรียนก็ตาม ก็ยังมีปัญหาในการให้การสนับสนุนในการปรับปรุงการผลิตสื่อให้ทันสมัย และปรับเปลี่ยนเครื่องมือทั้งการส่งและการรับสัญญาณจากสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ให้มีความต่อเนื่องและสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับสารที่เป็นครูและนักเรียนในโรงเรียนต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนับว่า

เป็นสิ่งที่น่าเสียดายที่กระทรวงศึกษาธิการยังมีนโยบายที่ใช้ศูนย์ฯ ไม่คุ้มค่า ตรงกันข้าม ผู้บริหารได้แสดงถึงความไว้วางใจเกี่ยวกับการผลิตรายการในสถานวิทยุกระจายเสียงและสถานีโทรทัศน์อื่น แม้กระทั่งยินดีที่จะจ่ายเงินเพื่อเป็นค่าเวลาแก่สถานีเหล่านั้นก็ตาม เพราะฉะนั้น การผลิตรายการวิทยุโรงเรียนและการผลิตรายการโทรทัศน์ทางการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ จึงยังไม่บรรลุน้ำหนัมาเท่าที่ควร

ดังนั้น หากมีการสนับสนุนการเรียนการสอนผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาอย่างชัดเจนในหลายๆ ด้าน จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนได้ ควรสนับสนุนด้านต่างๆ ดังนี้

ส่วนกลาง

1. สนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้ในการผลิตรายการที่ดีมีคุณภาพ และมีการประเมินผลรายการต่างๆ ที่สอนผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนในแต่ละระดับชั้น

2. สนับสนุนงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตรายการ อุปกรณ์ในการรับชม/รับฟัง ให้เพียงพอต่อความต้องการของแต่ละโรงเรียน มีการตรวจสอบอุปกรณ์รับชม/รับฟังตามโรงเรียนต่างๆ หากอุปกรณ์เก่า ชำรุด ควรจัดทำให้ใหม่

3. สนับสนุนงบประมาณในการจัดอบรมครู อาจารย์ ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อสานต่อการพัฒนาการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

4. คู่มือการรับชม/รับฟังรายการ คู่มือการเรียนการสอน ตารางออกอากาศ ควรแจกจ่ายให้ตามโรงเรียนต่างๆ อย่างทั่วถึง และมีจำนวนมากพอกับความต้องการของโรงเรียน โดยเฉพาะ ตารางออกอากาศควรจัดส่งก่อนการจัดตารางสอนประจำภาค เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันระหว่างการออกอากาศกับการสอนในชั้นเรียน ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. ควรมีการทบทวนนโยบายเรื่องภารกิจของศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาให้มีทิศทางที่ชัดเจน ต่อเนื่อง และสอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน

ระดับโรงเรียน

1. ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา อาจกำหนดเป็นนโยบายให้ครูในโรงเรียนนำมาใช้เสริมการสอน

2. จัดบุคลากรที่รับผิดชอบการจัดตารางให้กับชั้นเรียนเพื่อเข้ารับชม/รับฟังรายการต่างๆ ผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา เป็นผู้เปิดเครื่องรับ ทำการอัดเทปรายการสำหรับให้นักเรียนฟังซ้ำได้ รวมทั้ง การดูแลรักษา อุปกรณ์การรับชม/รับฟังต่างๆ และเป็นผู้ที่ติดต่อประสานงานกับส่วนกลางเกี่ยวกับสื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการสัมมนา

เมื่อคณะผู้ประเมินได้จัดทำร่างรายงานผลการประเมินเสนอ-

ต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) แล้ว สกศ. จึงได้จัดให้มีการสัมมนาเพื่อให้คณะผู้ประเมินนำเสนอรายงานผลการประเมินต่อผู้ทรงคุณวุฒิและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2546 ณ โรงแรมมารวยการ์เด็น กรุงเทพมหานคร ที่ประชุมได้มีการอภิปรายอย่างกว้างขวางโดยมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ สรุปได้ดังนี้

1. รายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ปัจจุบันออกอากาศทางวิทยุโทรทัศน์ประเภทบอกรับสมาชิก (Pay TV) ผลการประเมินจึงพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่รับชมเฉพาะเมื่อโรงเรียนเปิดให้ชม เพราะไม่สามารถรับชมที่บ้านได้ จึงควรพิจารณาให้มีรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาสำหรับประชาชนส่วนใหญ่ทางวิทยุโทรทัศน์สาธารณะรับได้โดยตรง (Free TV)

2. ผลการประเมิน พบว่า ผู้รับชมส่วนใหญ่ไม่สามารถติดตามรับชมรายการซ้ำได้อีก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า สถานศึกษานั้นไม่ได้อัปเดตเทปไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในการเรียนซ่อมเสริม หรือการอภิปรายหลังจากรับชมรายการแล้ว และสะท้อนให้เห็นว่า รายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาซึ่งลงทุนไปสูงมากนั้น ได้รับผลตอบแทนไม่คุ้มค่า เนื่องจากมีนักเรียนเฉพาะกลุ่มที่รับชมเพียง 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ และบางกลุ่มก็รับชมนาน ๆ ครั้ง นอกจากนี้ สถานศึกษาจำนวนมากก็ไม่ได้ใช้ประโยชน์จากรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

3. รัฐจะต้องมีนโยบายส่งเสริมการผลิตและการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาที่ชัดเจน ทั้งด้าน

งบประมาณ บุคลากร หรือการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อให้เกิดการประหยัดและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4. ควรมีกรณีศึกษาเกี่ยวกับการผลิต การพัฒนา และการใช้สื่อเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวทางใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติอย่างแท้จริง เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการดำเนินงาน

5. รายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ มีทั้งที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมการศึกษานอกโรงเรียนและกรมสามัญศึกษา ซึ่งดำเนินการร่วมกับมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สกศ. ควรประเมินผลการดำเนินงานโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมด้วย เพื่อนำผลการศึกษาทั้งสองเรื่องนี้มาพิจารณาร่วมกัน เพื่อให้เกิดการประสานการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประสานการใช้งบประมาณแผ่นดิน ซึ่งรวมถึงวัสดุอุปกรณ์ที่สามารถใช้ร่วมกันได้

6. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ให้บรรลุผล ผู้บริหารจะต้องมีทัศนคติที่ดี และมีความเข้าใจในเรื่องแนวคิดและนโยบายเกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างชัดเจน เพื่อที่จะได้บริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. ผลกระทบจากการใช้วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ซึ่งเป็นข้อค้นพบที่สำคัญจากการประเมินครั้งนี้ คือ ทำให้ครูอาจารย์ได้แนวคิดและเทคนิควิธีใหม่ๆ มาพัฒนาการเรียนการสอน ดังนั้น หากมีรายการที่ดี วิทยากรหรือครูที่ดีจะช่วยพัฒนาครูในเรื่องการเรียนการสอนได้มากกว่าการอบรมครูโดยตรง

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักงานกฤษฎมนตรี.
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข-
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร : บริษัท
พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2545.

_____. (ร่าง) แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการ
สื่อสารเพื่อการศึกษาแห่งชาติ. เอกสารอัดสำเนาเย็บเล่ม,
2545.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. รายงานการวิจัย ประกอบร่างพระราชบัญญัติ-
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. .... ประเด็นการใช้ทรัพยากร
สื่อสารของชาติด้านโทรคมนาคมเพื่อการศึกษา. กรุงเทพ-
มหานคร : บริษัท ที.พี.พี.ริ้นท์ จำกัด, 2541.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. แนวทางการปฏิรูปเทคโนโลยีเพื่อการ-
ศึกษา. กรุงเทพมหานคร : กราฟฟิค โกร, 2537.

_____. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของรายการวิทยุกระจาย-
เสียงและรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา. กรุงเทพ
มหานคร : ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา, 2543.

_____. รายงานการสำรวจการรับฟังรายการวิทยุศึกษา.
กรุงเทพมหานคร : ร้านรังสีการพิมพ์, 2545.

_____. รายงานการสำรวจการรับฟังและความต้องการ-
รายการวิทยุโรงเรียนในพื้นที่ภาคกลาง. กรุงเทพมหานคร :
ร้านรังสีการพิมพ์, 2545.

_____. ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาในอนาคต. กรุงเทพ
มหานคร : ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา, 2543

ภาคผนวก

แบบสอบถาม
โครงการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโรงเรียนของการศึกษา
ในระบบโรงเรียน

ท่านเคยรับฟังรายการต่างๆ ผ่านสื่อวิทยุโรงเรียนหรือไม่

- ( ) เคยรับฟัง ( ) ไม่เคยรับฟัง
(หากไม่เคยรับชม ยุติการสัมภาษณ์)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง
1.2 อายุ ( ) น้อยกว่า 9 ปี ( ) 9-10 ปี ( ) 11-12 ปี
( ) 13-14 ปี ( ) มากกว่า 15 ปี
1.3 กำลังศึกษาในระดับ
( ) ประถมศึกษาปีที่ 4 ( ) ประถมศึกษาปีที่ 5
( ) ประถมศึกษาปีที่ 6 ( ) มัธยมศึกษาปีที่ 1
( ) มัธยมศึกษาปีที่ 2 ( ) มัธยมศึกษาปีที่ 3

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้สื่อวิทยุโรงเรียน

- 2.1 ท่านเคยรับฟังที่ไหน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
( ) ที่บ้าน ( ) ที่โรงเรียน ( ) อื่นๆโปรดระบุ.....
2.2 ความถี่ในการรับฟังรายการต่างๆ จากสื่อวิทยุโรงเรียนใน 1 วัน
.....
2.3 โดยส่วนใหญ่ท่านใช้ช่วงเวลาใดในการรับฟังรายการต่างๆ จากสื่อวิทยุโรงเรียน
ช่วงเวลา.....
2.4 ท่านสามารถรับฟังรายการจากสถานีที่ครูเปิดให้ฟังโดยตรงหรือไม่
( ) ใช่ (ข้ามไปตอบข้อ 2.6) ( ) ไม่ใช่

- 2.5 หากไม่ใช่ท่านสามารถรับฟังได้จากที่ใด
- ( ) ครุณาเทพมาเปิดให้ฟังภายหลังรายการจากสถานีจบไปแล้ว
- ( ) เทปจากห้องสมุด ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
- 2.6 ท่านสามารถติดตามฟังรายการซ้ำอีกได้หรือไม่
- ( ) ไม่ได้ ( ) ได้ จากไหน โปรดระบุ.....
- 2.7 ระหว่างที่ท่านรับฟังรายการต่างๆ ท่านรับฟังกับใคร
- ( ) ตามลำพัง ( ) มีครูคอยแนะนำ
- ( ) มีเพื่อนในชั้นเรียน ( ) มีผู้ปกครอง
- 2.8 กรณีที่ท่านรับฟังรายการที่โรงเรียน หลังจากที่ท่านรับฟังแล้วมีกิจกรรม
ต่อเนื่องจากสิ่งที่ได้รับฟังในชั้นเรียนหรือไม่
- ( ) มี ( ) ไม่มี
- 2.9 โปรดระบุรายวิชาที่ท่านรับฟังจากสถานีวิทยุโรงเรียน .....
- .....
- 2.10 วิทยุโรงเรียนท่านรับฟังจากสถานี/คลื่นความถี่อะไรบ้าง โปรดระบุ
- .....
- .....
- 2.11 ท่านคิดว่าสื่อวิทยุโรงเรียนมีความจำเป็นต่อการเรียนหรือไม่
- ๑ มีความจำเป็น เพราะ ( ) ทำให้ได้รับความรู้ใหม่ๆ ได้รับความ
ชัดเจนในการศึกษาวิชาต่างๆ
- ( ) ทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการ
เรียน เพราะมีสื่อที่เร้าความสนใจ
- ( ) ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อ
เนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้น
- ( ) ช่วยเสริมประสบการณ์ให้แก่นักเรียน
- ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
- ๑ ไม่มีความจำเป็นเพราะ.....

2.12 ลักษณะรูปแบบของรายการประเภทใดที่ท่านให้ความสนใจและต้องการ
รับฟังจากสื่อวิทยุโรงเรียน (ตอบได้มากกว่า 1)

- ( ) สอนโดยตรง   ( ) เสริมความรู้   ( ) สรุปสาระสำคัญ
( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

2.13 ท่านสามารถนำความรู้ไปใช้ในการเรียนและประโยชน์ของตนเองได้มาก
น้อยเพียงใด

- ( ) มาก   ( ) ปานกลาง   ( ) น้อย
เพราะ.....

ส่วนที่ 3 ประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโรงเรียน

3.1 ด้านคุณภาพและความเหมาะสมของสื่อวิทยุโรงเรียน

- 0 = ไม่แสดงความคิดเห็น/ไม่แน่ใจ/ไม่ทราบ
1 = ไม่เห็นด้วยเลย   2 = ไม่เห็นด้วย
3 = ปกติ/ ปานกลาง   4 = เห็นด้วย
5 = เห็นด้วยมาก

คุณภาพและความเหมาะสม ของเนื้อหาสาระของรายการ	ระดับความคิดเห็น					
	5	4	3	2	1	0
1. ตรงตามบทเรียนในชั้นเรียน						
2. ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต						
3. ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้มากขึ้น						
4. ช่วยให้การเรียนเกิดความเข้าใจง่าย						
5. ความยาวของรายการมีความเหมาะสม ต่อการเรียนในแต่ละครั้ง						

3.2 ด้านความรู้ ความสามารถและทักษะด้านเทคโนโลยีของครู อาจารย์ หรือผู้ผลิตสื่อวิทยุโรงเรียน

0 = ไม่แสดงความคิดเห็น/ไม่แน่ใจ/ไม่ทราบ

1 = ไม่ดีเลย   2 = ไม่ดี   3 = ปานกลาง

4 = ดี   5 = ดีมาก

ประเด็นต่าง ๆ	ระดับความคิดเห็น					
	5	4	3	2	1	0
1. สีสานการนำเสนอ	5	4	3	2	1	0
2. น้ำเสียงในการนำเสนอ	5	4	3	2	1	0
3. ภาษาที่ใช้เหมาะสมและง่ายต่อความเข้าใจ	5	4	3	2	1	0
4. มีความรอบรู้ในเนื้อหาสาระ	5	4	3	2	1	0

3.3 ด้านความสามารถในการรับสื่อวิทยุโรงเรียนของสถานศึกษา

0 = ไม่แสดงความคิดเห็น/ไม่แน่ใจ/ไม่ทราบ

1 = ไม่ดีเลย   2 = ไม่ดี   3 = ปานกลาง

4 = ดี   5 = ดีมาก

ประเด็นต่าง ๆ	ระดับความคิดเห็น					
	5	4	3	2	1	0
1. ความชัดเจนของเสียง	5	4	3	2	1	0
2. คุณภาพของเครื่องรับวิทยุ	5	4	3	2	1	0

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจในการรับสื่อวิทยุโรงเรียนของผู้เรียน

4.1 ความพึงพอใจในการรับสื่อวิทยุโรงเรียนของผู้เรียน

0 = ไม่แสดงความคิดเห็น/ไม่แน่ใจ/ไม่ทราบ

1 = ไม่พอใจเลย   2 = ไม่พอใจ   3 = ปกติ/ ปานกลาง

4 = พอใจ   5 = พอใจมาก

ประเด็นต่าง ๆ	ระดับความพึงพอใจ					
	5	4	3	2	1	0
1. ช่วงเวลาการออกอากาศ	5	4	3	2	1	0
2. ความยาวของแต่ละรายการ	5	4	3	2	1	0
3. ความสะดวกในการรับฟัง	5	4	3	2	1	0
4. คู่มือประกอบการรับฟัง	5	4	3	2	1	0
5. กิจกรรมเสริมบทเรียน	5	4	3	2	1	0
6. รายการต่าง ๆ มีประโยชน์ในการนำไป ใช้ในชีวิตประจำวัน	5	4	3	2	1	0
7. รายการต่าง ๆ มีเนื้อหาตรงตามบทเรียน ที่เรียนในชั้นเรียน	5	4	3	2	1	0
8. รายการต่าง ๆ ครอบคลุมครบถ้วน ตามความต้องการของนักเรียน	5	4	3	2	1	0

ส่วนที่ 5 ผลกระทบด้านบวก และด้านลบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน
ที่ใช้สื่อวิทยุโรงเรียน

5.1 ผลกระทบด้านบวกที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่ใช้สื่อวิทยุโรงเรียน

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ได้รับความรู้มากขึ้น	☐ เข้าใจง่ายขึ้น
☐ จำได้นานขึ้น	☐ สนใจเรียนมากขึ้น
☐ สนใจสอบถามปัญหาต่างๆ	☐ สนใจค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม
☐ มีสมาธิในการเรียน	☐ มีวินัยและตรงต่อเวลา
☐ เอื้อเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	☐ ช่างสังเกต กล้าแสดงออก
☐ กระตือรือร้นในการเรียน	☐ เกิดความศรัทธาในการทำดี
☐ นำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	
☐ สามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับสูงขึ้นได้	
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....	

5.2 ผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่ใช้สื่อวิทยุโรงเรียน

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน
- ( ) ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน
- ( ) ทำให้ไม่มีการเตรียมพร้อมในการเรียนล่วงหน้า
- ( ) ไม่สนใจสรุปบททวนบทเรียนด้วยตนเอง
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

แบบสอบถาม
โครงการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
ของการศึกษาในระบบโรงเรียน

ท่านเคยรับชมรายการต่างๆ ผ่านสื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาหรือไม่
( ) เคยรับชม ( ) ไม่เคยรับชม
(หากไม่เคยรับชม ยุติการสัมภาษณ์)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง
1.2 อายุ ( ) น้อยกว่า 9 ปี ( ) 9-10 ปี ( ) 11-12 ปี
( ) 13-14 ปี ( ) มากกว่า 15 ปี
1.3 กำลังศึกษาในระดับ
( ) ประถมศึกษาปีที่ 4 ( ) ประถมศึกษาปีที่ 5
( ) ประถมศึกษาปีที่ 6 ( ) มัธยมศึกษาปีที่ 1
( ) มัธยมศึกษาปีที่ 2 ( ) มัธยมศึกษาปีที่ 3

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

- 2.1 ท่านเคยรับชมที่ไหน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
( ) ที่บ้าน ( ) ที่โรงเรียน ( ) อื่นๆโปรดระบุ.....
2.2 ความถี่ในการรับชมรายการต่างๆ จากสื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาใน 1 วัน
.....
2.3 โดยส่วนใหญ่ท่านใช้ช่วงเวลาใดในการรับฟัง รายการต่างๆ จากสื่อโทรทัศน์
เพื่อการศึกษา
ช่วงเวลา.....
2.4 ท่านสามารถรับชมรายการจากสถานีที่ครูเปิดให้ฟังโดยตรงหรือไม่
( ) ใช่ (ข้ามไปตอบข้อ 2.6) ( ) ไม่ใช่

- 2.5 หากไม่ใช่ท่านสามารถรับชมได้จากที่ใด
 ครูนำเทปมาเปิดให้ชมภายหลังรายการจากสถานีจบไปแล้ว
 เทปจากห้องสมุด อื่นๆ โปรดระบุ.....
- 2.6 ท่านสามารถติดตามชมรายการซ้ำอีกได้หรือไม่
 ไม่ได้ ได้ จากไหน โปรดระบุ.....
- 2.7 ระหว่างที่ท่านรับชมรายการต่างๆท่านรับชมกับใคร
 ตามลำพัง มีครูคอยแนะนำ
 มีเพื่อนในชั้นเรียน มีผู้ปกครอง
- 2.8 กรณีที่ท่านรับชมรายการที่โรงเรียน หลังจากที่ท่านรับชมแล้วมีกิจกรรม
 ต่อเนื่องจากสิ่งที่ได้รับชมในชั้นเรียนหรือไม่
 มี ไม่มี
- 2.9 โปรดระบุรายวิชาที่ท่านรับชมจากสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษา .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- 2.10 โทรทัศน์เพื่อการศึกษาท่านรับชมจากสถานี/ช่องอะไรบ้าง โปรดระบุ
- .....
- .....
- .....
- 2.11 ท่านคิดว่าสื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษามีความจำเป็นต่อการเรียนหรือไม่
- ๑ มีความจำเป็น เพราะ ทำให้ได้รับความรู้ใหม่ๆ ได้รับความ
 ชัดเจนในการศึกษาวิชาต่างๆ
 ทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการ
 เรียน เพราะมีสื่อที่เร้าความสนใจ
 ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อ
 เนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้น
 ช่วยเสริมประสบการณ์ให้แก่นักเรียน
 อื่นๆ โปรดระบุ.....
- ๑ ไม่มีความจำเป็นเพราะ.....

2.12 ลักษณะรูปแบบของรายการประเภทใดที่ท่านให้ความสนใจและต้องการ
รับชมจากสื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1)

- ( ) สอนโดยตรง   ( ) เสริมความรู้   ( ) สรุปสาระสำคัญ
( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

2.13 ท่านสามารถนำความรู้ไปใช้ในการเรียนและประโยชน์ของตนเองได้มาก
น้อยเพียงใด

- ( ) มาก   ( ) ปานกลาง   ( ) น้อย
เพราะ.....

ส่วนที่ 3 ประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

3.1 ด้านคุณภาพและความเหมาะสมของสื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

- 0 = ไม่แสดงความคิดเห็น/ไม่แน่ใจ/ไม่ทราบ
1 = ไม่เห็นด้วยเลย   2 = ไม่เห็นด้วย
3 = ปกติ/ ปานกลาง   4 = เห็นด้วย
5 = เห็นด้วยมาก

ประเด็นต่าง ๆ	ระดับความคิดเห็น					
1. คุณภาพและความเหมาะสมของ เนื้อหาสาระของรายการ						
1.1 ตรงตามบทเรียนในชั้นเรียน	5	4	3	2	1	0
1.2 ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต	5	4	3	2	1	0
1.3 ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้มากขึ้น	5	4	3	2	1	0
1.4 ช่วยให้การเรียนเกิดความเข้าใจง่าย	5	4	3	2	1	0
1.5 ความยาวของรายการมีความเหมาะสม ต่อการเรียนในแต่ละครั้ง	5	4	3	2	1	0

ประเด็นต่าง ๆ	ระดับความคิดเห็น					
2. คุณภาพและความเหมาะสมของวัสดุ						
2.1 ตัวอย่างที่นำมาแสดงประกอบทำให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้น	5	4	3	2	1	0
2.2 วัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบการสอนมีความเหมาะสม	5	4	3	2	1	0
2.3 ภาพที่นำมาใช้ประกอบการอธิบายมีความเหมาะสม	5	4	3	2	1	0

3.2 ด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านเทคโนโลยีของครู อาจารย์ หรือผู้ผลิตสื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

0 = ไม่แสดงความคิดเห็น/ไม่แน่ใจ/ไม่ทราบ

1 = ไม่ดีเลย

2 = ไม่ดี

3 = ปานกลาง

4 = ดี

5 = ดีมาก

ประเด็นต่าง ๆ	ระดับความคิดเห็น					
1. ลีลาการนำเสนอ	5	4	3	2	1	0
2. น้ำเสียงในการนำเสนอ	5	4	3	2	1	0
3. ภาษาที่ใช้เหมาะสมและง่ายต่อความเข้าใจ	5	4	3	2	1	0
4. บุคลิกภาพ	5	4	3	2	1	0
5. มีความรอบรู้ในเนื้อหาสาระ	5	4	3	2	1	0

3.3 ด้านความสามารถในการรับสื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของ
สถานศึกษา

0 = ไม่แสดงความคิดเห็น/ไม่แน่ใจ/ไม่ทราบ

1 = ไม่ดีเลย   2 = ไม่ดี   3 = ปานกลาง

4 = ดี   5 = ดีมาก

ประเด็นต่าง ๆ	ระดับความคิดเห็น					
1. ความชัดเจนของเสียง	5	4	3	2	1	0
2. ความชัดเจนของภาพ	5	4	3	2	1	0
3. คุณภาพของเครื่องรับโทรทัศน์	5	4	3	2	1	0

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจในการรับสื่อวิทยุโรงเรียนของผู้เรียน

4.1 ความพึงพอใจในการรับสื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของผู้เรียน

0 = ไม่แสดงความคิดเห็น/ไม่แน่ใจ/ไม่ทราบ

1 = ไม่พอใจเลย   2 = ไม่พอใจ   3 = ปกติ/ ปานกลาง

4 = พอใจ   5 = พอใจมาก

ประเด็นต่าง ๆ	ระดับความคิดเห็น					
1. ช่วงเวลาการออกอากาศ	5	4	3	2	1	0
2. ความยาวของแต่ละรายการ	5	4	3	2	1	0
3. ความสะดวกในการรับชม	5	4	3	2	1	0
4. คู่มือประกอบการรับชม	5	4	3	2	1	0
5. กิจกรรมเสริมบทเรียน	5	4	3	2	1	0
6. รายการต่าง ๆ มีประโยชน์ในการนำไป ใช้ในชีวิตประจำวัน	5	4	3	2	1	0
7. รายการต่าง ๆ มีเนื้อหาตรงตามบทเรียน ที่เรียนในชั้นเรียน	5	4	3	2	1	0
8. รายการต่าง ๆ ครอบคลุมครบถ้วน ตามความต้องการของนักเรียน	5	4	3	2	1	0

ส่วนที่ 5 ผลกระทบด้านบวก และด้านลบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน
ที่ใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

5.1 ผลกระทบด้านบวกที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่ใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ได้รับความรู้มากขึ้น
- ( ) เข้าใจง่ายขึ้น
- ( ) จำได้นานขึ้น
- ( ) สนใจเรียนมากขึ้น
- ( ) สนใจสอบถามปัญหาต่างๆ
- ( ) สนใจค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม
- ( ) มีสมาธิในการเรียน
- ( ) มีวินัยและตรงต่อเวลา
- ( ) เอื้อเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- ( ) ช่างสังเกต กล้าแสดงออก
- ( ) กระตือรือร้นในการเรียน
- ( ) เกิดความศรัทธาในการทำดี
- ( ) นำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
- ( ) สามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับสูงขึ้นได้
- ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

5.2 ผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่ใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน
- ( ) ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน
- ( ) ทำให้ไม่มีการเตรียมพร้อมในการเรียนล่วงหน้า
- ( ) ไม่สนใจสรุปบทบทเรียนด้วยตนเอง
- ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก
โครงการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโรงเรียนของกรมการศึกษา
ในระบบโรงเรียน (ครูประจำวิชา/ครูประจำชั้น)

1. เพศ   ( ) ชาย   ( ) หญิง
2. อายุ   ( ) น้อยกว่า 26 ปี   ( ) 26-30 ปี
                  ( ) 31-35 ปี   ( ) 36-40 ปี
                  ( ) 41-45 ปี   ( ) 46-50 ปี
                  ( ) มากกว่า 50 ปี
3. ระดับการศึกษา
     ( ) ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า   ( ) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
     ( ) ปริญญาโทหรือเทียบเท่า   ( ) สูงกว่าปริญญาโท
     ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
4. ช่วงเวลาการเป็นครูประจำวิชา/ครูประจำชั้น.....ปี

1. ความบ่อยครั้งของการได้รับการอบรมเพื่อเป็นครูประจำวิชา/ครูประจำชั้น
     .....
2. ความบ่อยครั้งในการเปิดรายการวิทยุโรงเรียนให้นักเรียนฟังในชั้นเรียน
     .....
     .....
3. คู่มือกับรายการที่นำเสนอสามารถทำให้การสอน/การแนะนำนักเรียน
     ในชั้นเรียนดีขึ้นอย่างไรหรือไม่
     .....
     .....
     .....
     .....

โรงเรียน.....จังหวัด.....

การประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

4. รายการที่นำเสนอตรงกับบทเรียนและช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้ดี
มากน้อยเพียงไร

.....
.....
.....

5. ความรู้ ความสามารถของครู อาจารย์ที่บรรยายผ่านสื่อวิทยุโรงเรียน

.....
.....
.....

6. รายการที่ผ่านสื่อวิทยุโรงเรียนทำให้สามารถพัฒนาทักษะการสอนของท่าน
ได้มากน้อยเพียงไร

.....
.....
.....
.....
.....

7. กรณีที่ครูอัดเทปรายการมาเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ ครุนำไปใช้ประโยชน์อะไร
บ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

8. ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโรงเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. ข้อเสนอแนะต่อสื่อวิทยุโรงเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

โครงการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์
เพื่อการศึกษาของการศึกษาในระบบโรงเรียน
(ครูประจำวิชา/ครูประจำชั้น)

1. เพศ   ( ) ชาย   ( ) หญิง
2. อายุ   ( ) น้อยกว่า 26 ปี   ( ) 26-30 ปี
                  ( ) 31-35 ปี   ( ) 36-40 ปี
                  ( ) 41-45 ปี   ( ) 46-50 ปี
                  ( ) มากกว่า 50 ปี
3. ระดับการศึกษา
   ( ) ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า   ( ) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
   ( ) ปริญญาโทหรือเทียบเท่า   ( ) สูงกว่าปริญญาโท
   ( ) อื่นๆ โปรดระบุ
4. ช่วงเวลาการเป็นครูประจำวิชา/ครูประจำชั้น.....ปี

-
1. ความบ่อยครั้งของการได้รับการอบรมเพื่อเป็นครูประจำวิชา/ครูประจำชั้น
.....
  2. ความบ่อยครั้งในการเปิดรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาให้นักเรียนชม
ในชั้นเรียน
.....
.....
  3. คู่มือกับรายการที่นำเสนอสามารถทำให้การสอน/การแนะนำนักเรียนในชั้น
เรียนดีขึ้นอย่างไรหรือไม่
.....

โรงเรียน.....จังหวัด.....

- .....
- .....
- .....
4. รายการที่นำเสนอตรงกับบทเรียนและช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้ดี
 มากน้อยเพียงไร
- .....
- .....
- .....
- .....
5. คุณภาพและความเหมาะสมของวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบการเรียน
 ผ่านสื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเป็นอย่างไร
- .....
- .....
- .....
6. ความรู้ความสามารถของครูอาจารย์ที่บรรยายผ่านสื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
- .....
- .....
- .....
- .....
7. รายการที่ผ่านสื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทำให้สามารถพัฒนาทักษะการสอน
 ของท่านได้มากน้อยเพียงไร
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

8. กรณีที่ครูอืดเทปรายการมาเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ ครุนำไปใช้ประโยชน์อะไร
บ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....

9. ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

.....
.....
.....
.....
.....
.....

10. ข้อเสนอแนะต่อสื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

.....
.....
.....
.....
.....
.....

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

โครงการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโรงเรียนของการศึกษา
ในระบบโรงเรียน (นักเรียน)

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ น้อยกว่า 9 ปี 9-10 ปี
 11-12 ปี 13-14 ปี
 มากกว่า 50 ปี
3. กำลังศึกษาในระดับ
 ประถมศึกษาปีที่ 4 ประถมศึกษาปีที่ 5
 ประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 1
 มัธยมศึกษาปีที่ 2 มัธยมศึกษาปีที่ 3

-
1. ความบ่อยครั้งของการรับฟังรายการต่างๆ จากสื่อวิทยุโรงเรียนใน 1 วัน
.....
  2. โปรดระบุรายวิชาที่ท่านรับฟังจากสถานีวิทยุโรงเรียน
.....
  3. ท่านคิดว่าสื่อวิทยุโรงเรียนมีความจำเป็นต่อการเรียนมากน้อยเพียงใด
.....
.....
.....
  4. ลักษณะของรายการประเภทใดที่ท่านให้ความสนใจและต้องการรับฟังจาก
สื่อวิทยุโรงเรียน
.....
.....
.....

โรงเรียน.....จังหวัด.....

5. รายการที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุโรงเรียนตรงกับบทเรียนและช่วยพัฒนาการเรียนของท่านได้ดีมากน้อยเพียงใด

.....
.....
.....
.....

6. ท่านสามารถรับฟังรายการจากสถานีที่ครูเปิดให้ฟังโดยตรงหรือไม่

.....
.....
.....

7. หากไม่ใช่ท่านสามารถรับฟังได้จากที่ใด

.....
.....
.....

8. ท่านสามารถติดตามฟังรายการซ้ำอีกได้หรือไม่

.....
.....
.....

9. ท่านสามารถนำความรู้ไปใช้ในการเรียนและประโยชน์ของตนเองได้ดีมากน้อยเพียงใด

( ) มาก   ( ) ปานกลาง   ( ) น้อย

เพราะ.....

10. ความรู้ ความสามารถของครู อาจารย์ที่บรรยายผ่านสื่อวิทยุโรงเรียน

.....
.....
.....

11. ผลกระทบด้านบวก และด้านลบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่ใช้สื่อวิทยุโรงเรียน

ผลกระทบด้านบวก.....

.....

.....

ผลกระทบด้านลบ.....

.....

.....

12. ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโรงเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

โครงการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
ของการศึกษาในระบบโรงเรียน (นักเรียน)

1. เพศ   ( ) ชาย   ( ) หญิง
2. อายุ   ( ) น้อยกว่า 9 ปี   ( ) 9-10 ปี
                      ( ) 11-12 ปี   ( ) 13-14 ปี
                      ( ) มากกว่า 50 ปี
3. กำลังศึกษาในระดับ
   ( ) ประถมศึกษาปีที่ 4   ( ) ประถมศึกษาปีที่ 5
   ( ) ประถมศึกษาปีที่ 6   ( ) มัธยมศึกษาปีที่ 1
   ( ) มัธยมศึกษาปีที่ 2   ( ) มัธยมศึกษาปีที่ 3

-
1. ความบ่อยครั้งของการรับชมรายการต่างๆ จากสื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
   ใน 1 วัน
   .....
  2. โปรดระบุรายวิชาที่ท่านรับชมจากสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
   .....
   .....
  3. ท่านคิดว่าสื่อโทรทัศน์เพื่อศึกษามีความจำเป็นต่อการเรียนมากน้อย
   เพียงใด
   .....
   .....
   .....

โรงเรียน.....จังหวัด.....

4. ลักษณะของรายการประเภทใดที่ท่านให้ความสนใจและต้องการรับชมจาก
สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

.....
.....
.....

5. รายการที่นำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาตรงกับบทเรียนและช่วย
พัฒนาการเรียนของท่านได้ดีมากน้อยเพียงใด

.....
.....
.....

6. ท่านสามารถรับชมรายการจากสถานีที่ครูเปิดให้ชมโดยตรงหรือไม่

.....
.....
.....

7. หากไม่ใช่ท่านสามารถรับชมได้จากที่ใด

.....
.....
.....

8. ท่านสามารถติดตามชมรายการซ้ำอีกได้หรือไม่

.....
.....

9. ท่านสามารถนำความรู้ไปใช้ในการเรียนและประโยชน์ของตนเองได้มาก
น้อยเพียงใด

( ) มาก   ( ) ปานกลาง   ( ) น้อย

เพราะ.....
.....

10. คุณภาพและความเหมาะสมของวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบการเรียนผ่าน
สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเป็นอย่างไร

.....
.....

11. ความรู้ความสามารถของครูอาจารย์ที่บรรยายผ่านสื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

.....
.....

12. ผลกระทบด้านบวก และด้านลบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่ใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ผลกระทบด้านบวก.....

.....
.....

ผลกระทบด้านลบ.....

.....
.....

13. ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุโรงเรียน

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

ประวัติและผลงานโดยย่อ
รองศาสตราจารย์ จุฬพล รอดคำดี

ตำแหน่งปัจจุบัน

คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้อำนวยการสถาบันวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการศึกษา

M.S. (Broadcast-Journalism) Boston University
นศ.บ. (สื่อสารมวลชน) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการทำงาน

งานสอน

- อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิทยากรพิเศษมหาวิทยาลัย และหน่วยงานราชการ/เอกชน
อื่นๆ

งานด้านบริหาร

- รองคณบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- หัวหน้าภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- หัวหน้าหน่วยโสตกลาง สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานบริการทางวิชาการ

- กรรมการประจำคณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- กรรมการร่างหลักสูตรคณะนิติศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กรรมการกำหนดนโยบายและกำกับดูแลการบริหาร
สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11
- ที่ปรึกษาด้านสื่อขององค์การ UNICEF
- ผลิตบทวิทยุทัศน์ให้กับองค์การ UNEP
- หัวหน้าคณะหรือผู้วิจัยทางนิติศาสตร์หลายโครงการ

งานพิเศษอื่น ๆ ในปัจจุบัน

- กรรมการปรับปรุงระเบียบกฎข้อบังคับวิทยุและโทรทัศน์
สำนักนายกรัฐมนตรี
- กรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ
- กรรมการสภาผู้แทนราษฎร
- กรรมการวุฒิสภา
- ประธานอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นประชาชนเกี่ยวกับ
ร่างกฎหมายภายใต้รัฐธรรมนูญ มาตรา 40

ประวัติและผลงานโดยย่อ รองศาสตราจารย์ อรุณีประภา หอมเศรษฐี

ตำแหน่งปัจจุบัน

คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ประวัติการศึกษา

M.A. (Communication) Utah State University USA

วารสารศาสตร์บัณฑิต คณะวารสารศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประวัติการทำงาน

- ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายบริหาร คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- หัวหน้าภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- กรรมการกำกับมาตรฐานวิชาการ สาขาวิชานิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
- ที่ปรึกษา คณะกลุ่มงานด้านรับฟังความคิดเห็นและ
การประชาสัมพันธ์การปฏิรูปการศึกษา
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประชาสัมพันธ์ สภาความมั่นคงแห่งชาติ
- ประธานกรรมการวางแผนเกี่ยวกับรายการวิทยุเพื่อชุมชน
สำหรับวิทยุของ อ.ส.ม.ท. ในต่างจังหวัด พ.ศ. 2545
- คณะทำงานจัดทำผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียง
รัฐสภา 2546
- บรรยายพิเศษแก่หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนต่าง ๆ

รางวัลที่ได้รับ

- รางวัลเกียรติยศคนดีสังคมไทย สาขานักวิชาการส่งเสริมคุณภาพทรัพยากรบุคคล พ.ศ. 2544
- เกียรติบัตรประกาศเกียรติคุณศิษย์เก่าผู้ใช้วิชาชีพ ประกอบคุณงามความดีจากคณะวารสารศาสตร์ พ.ศ. 2544
- รางวัลกิตติคุณสัมพันธ์ “สังข์เงิน” ครั้งที่ 11 ประจำปี 2545 ประเภทบุคคลด้านวิชาการ
- รางวัล “สตรีตัวอย่างแห่งปี” ประจำปี 2546

ประวัติและผลงานโดยย่อ
รองศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ พิมลสินธุ์

ตำแหน่งปัจจุบัน

รองศาสตราจารย์ ระดับ 9 คณะวารสารศาสตร์และ
สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประวัติการศึกษา

นิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต (Northern Illinois University)
นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต (Eastern New Mexico University)
นิเทศศาสตรบัณฑิต (สื่อสารมวลชน)
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการทำงาน

- อาจารย์ประจำคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- รองคณบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษา คณะวารสารศาสตร์และ
สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- หัวหน้าภาควิชาการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์
คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วิทยากรพิเศษแก่หน่วยงานราชการ/เอกชนอื่น ๆ รวมทั้ง
สถาบันการศึกษาต่างๆ ในระดับอุดมศึกษา

ผลงานวิจัย

- โครงการวิจัยเสริมหลักสูตรการเลือกสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- การสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการการสื่อสารแห่งประเทศไทย (กสท.)
- การสำรวจความคิดเห็นของสมาชิก UBC ที่มีต่อ UBC
- การประเมินผลการประชาสัมพันธ์งานมหกรรมหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กรมประชาสัมพันธ์

ฯลฯ

รางวัลที่ได้รับ

- รางวัลกิตติคุณสัมพันธ์ “สังข์เงิน” ประเภทนักวิชาการประชาสัมพันธ์ดีเด่น ปี 2539
- รางวัลศิษย์เก่าดีเด่นจากโรงเรียนสตรีสมุทรปราการ ปี 2541
- รางวัล “นักนิเทศศาสตร์ดีเด่น ประจำปี 2540-2542” จากสมาคมศิษย์เก่านิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ปรึกษา

ดร.รุ่ง แก้วแดง

เลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.เจื้อจันท์ จงสถิตอยู่

ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน

รักษาการผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา

นางสุรางค์ โพธิ์พฤษาวงศ์

รักษาการผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางเพ็ญจันทร์ นครอินทร์ หัวหน้าโครงการ

นางสาวจิรศรี อนวัชกุล

นางสาวช่อบุญ จิราณุภาพ

บรรณาธิการ

นางสุรางค์ โพธิ์พฤษาวงศ์

นางเพ็ญจันทร์ นครอินทร์

ผู้จัดพิมพ์

นางเพ็ญจันทร์ นครอินทร์

นางสาวเอ็นดู ศิริเจียมรัตน์

นางปัทมัญญ์ พิริยะสัตตบรรณ

นางสาววิไลลักษณ์ ผดุงกิตติมาลัย

นางสาววิภัสรินทร์ ประพันธ์สิริ

นางสาวช่อบุญ จิราณุภาพ

ผู้พิจารณารายงาน

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์
ผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ นิตา ชูโต
อาจารย์พิเศษภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาจารย์พิเศษ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นางสุรางค์ โพธิ์พฤษาวงศ์
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

คณะผู้วิจัย

ศาสตราจารย์ ดร.จุมพล รอดคำดี
คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ อรุณีประภา หอมเศรษฐี
คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

รองศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ พิมลสินธุ์
คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์